DÖNEM : 1 CİLT : 16 TOPLANTI : 2

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

Yetmişikinci Birleşim

15 . 4 . 1963 Pazartesi

İçindekiler

Sayfa

1. — **Geçen tutanak özeti** 306
2. — **Gelen kâğıtlar** 306:307
3. — **Yoklama** 307
4. — **Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları** 307

1. — Van Milletvekili Şükrü Kösereisoğlu'nun, Van ili ve kazalarında vukubulan seylâp yüzünden zarar gören vatandaşlara Hükümetin âcil yardımda bulunması hususunda, gündem dışı demeci 307:308

2. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık Divanı tezkeresi (3/549) 308:309

3. — Yozgat Milletvekili Mustafa Kepir'in İçişleri Komisyonundan istifa ettiğine dair önergesi (4/200) 309

4. — «Hususi Kredi» ve «Silâhlanma İstikrazı» ndan doğan İngiliz alacakları bakıyesinin tesviyesi için Birleşik Kırallıkla Türkiye arasında mektup teatisi suretiyle yapılan 23 Haziran 1962 tarihli Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısının Plân ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesine dair mezkûr Komisyon Başkanlığı önergesi. 309

5. — Avrupa Konseyi İstişari Asamblesine katılacak üyelerin seçimi. 309:310

5. — **Görüşülen işler** 310

1. — Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve üç arkadaşının, Sendikalar kanunu teklifi, İşçi ve iş veren sendikaları kanunu tasarısı ve geçici Komisyon ve Plân komisyonları raporları (2/286, 1/382) (S. Sayısı : 126) 310:346

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Konya Milletvekili Rüştü Özal, yayınlanacağı bildirilen ve memleketi ilgilendiren Reya Resti adlı dergi hakkında gündem dışı demeçte bulundu.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Yüksek Şûrası Birlik Konseyi ve Milliyetler Konseyinin davetine katılmak üzere parti gruplarınca tesbit edilen milletvekillerinin isimlerini bildiren Başkanlık tezkeresi okundu, bilgi edinildi.

Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve 3 arkadaşının, Sendikalar Kanunu teklifi, işçi ve iş veren sendikaları kanunu tasarısı; komisyona geri verilen 8 ve 9 ncu maddeler hariç, 16 ncı maddeye kadar kabul olundu.

15 . 4 . 1963 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Ağrı
Nurettin Ok	*Rıza Polat*

Kâtip
Ankara
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Eskişehir Milletvekili Celâlettin Uzer'in, tarımsal plânlamaya yarar bir harita veya rapor bulunup bulunmadığına ve 5 yıllık plâna göre tarıma ayrılan ödeneğin hangi ölçülere göre tarımsal çalışmaya yatırılacağına dair sözlü soru önergesi, Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (6/587)

2. — Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz'in, ormanların korunması ve orman bölgesinde yaşıyan vatandaşların geçimlerinin temini için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi, Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (6/588)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarı

1. — Ordu ve jandarmaya mensup subaylarla erlerin ve diğer binek hayvanı hakkı olanların kendi malı bineklerinin ve Türk Silâhlı Kuvvetlerince alınan halk taşıma araçlarının karşılıklarının ödenmesi hakkında kanun tasarısı. (1/439) (İçişleri, Millî Savunma ve Plân komisyonlarına)

Raporlar

2. — 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 115 sayılı Kanunla değiştirilen 7, 10 ve 48 nci maddelerinin tadiline dair kanun tasarısı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Üniversiteler Kanununun Anayasaya aykırı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu. (1/257, 2/444) (Gündeme) (S. Sayısı : 134)

3. — 12 . 9 . 1945 tarihli «Türkiye Cumhuriyetiyle İsviçre Konfederasyonu arasında Ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine mütaallik Anlaşma» nın feshi hakkındaki 8 Ağustos 1962 tarihli notaların onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret komisyonları raporları. (1/300) (Gündeme) (S. Sayısı : 136)

4. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Osman Saim Sarıgöllü ve 2 arkadaşının, 27 Mayıs 1960 tarihinden sonra nezaret altına alınanların haklarının iadesine ait kanun teklifi ile İçel Milletvekili Mazhar Arıkan ve 22 arkadaşının, 27 Mayıs 1960 tarihinden sonra görevlerinden uzaklaştırılan memurlar hakkında kanun teklifleri ve Maliye ve Plân komisyonları raporları. (2/34, 2/309) (Gündeme) (S. Sayısı : 137)

5. — Nallıhan ilçesinin Beydili nahiyesinin Çive köyü hane 5, cilt 3 ve sayfa 100 sayısında nüfusa kayıtlı Mehmet ve Emine oğlu 29 Teşrinievvel 1339 doğumlu Durmuş Çetinkaya'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/414) (Gündeme) (S. Sayısı : 138)

6. — «Hususi Kredi» ve «Silâhlanma İstikrazı» ndan doğan İngiliz alacakları bakıyesinin tesviyesi için Birleşik Kırallıkla Türkiye arasında mektup teatisi suretiyle yapılan 23 Hazi-

ran 1962 tarihli Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Maliye komisyonları raporları. (1/348) (Gündeme) (S. Sayısı : 139)

7. — Türk Tabipleri Birliği Kanununun 40 ncı ve 47 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Türk Tabipleri Birliği Kanununun Anayasaya aykırı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Adalet ve Sağlık ve Sosyal Yardım komisyonları raporları. (1/353, 2/457) (Gündeme) (S. Sayısı : 140)

8. — Türk Eczacıları Birliği Kanununun 31 ve 45 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet ve Sağlık ve Sosyal Yardım komisyonları raporları. (1/358) (Gündeme) (S. Sayısı : 141)

9. — Temsilciler Meclisi eski Üyesi Remziye Batırbaygil'in, Kurucu Meclis Dilekçe Komisyonunun 2 . 9 . 1961 tarihli haftalık karar cetvelindeki 23 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları. (M. Meclisi 4/3, C. Senatosu 4/5) (Gündeme) (S. Sayısı : 142)

10. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkındaki 224 sayılı Kanunun 29 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/426) (Gündeme) (S. Sayısı : 143).

11. — 6343 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesiyle 23 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi ve 43 ncü maddesinin kaldırılması hakkında kanun tasarısına dair C. Senatosunca yapılan değişiklik hakkında C. Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Tarım Komisyonu raporu. (1/250) (Gündeme) (S. Sayısı : 265 e ek)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Ferruh Bozbeyli

KÂTİPLER : Nurettin Akyurt (Malatya), İbrahim Sıtkı Hatipoğlu (Ankara)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz var, müzakerelere başlıyoruz.

Gündem dışı sayın Şükrü Kösereisoğlu, sayın Sami Öztürk ve sayın Talât Oğuz söz istemişlerdir.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Van Milletvekili Şükrü Kösereisoğlu'nun, Van ili ve kazalarında vukubulan seylâp yüzünden zarar gören vatandaşlara Hükümetin âcil yardımda bulunması hususunda, gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Şükrü Kösereisoğlu ile, sayın Sami Öztürk'ün konuşmaları, Van ve Muş civarındaki su baskını ile ilgilidir.

Ayrıca Sayın Talât Oğuz ise Tevzi Komisyonu ile ilgili gündem dışı söz talebinde bulun-

muştur. Gündem yüklü olduğu için bir kişiye söz vereceğim ve ilk defa söz istemiş olduğu için sayın Şükrü Kösereisoğlu'na söz veriyorum. Buyurun Kösereisoğlu.

ŞÜKRÜ KÖSEREİSOĞLU (Van) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Van ilimizin 4 - 5 gün evvel geçirdiği ve can, mal kaybını intacettiren elîm seylâp hâdisesini arz etmek mecburiyetini hissetiğimiz için huzurunuza çıkmış bulunuyoruz.

Mütaaddit zelzele ve diğer felâketlerden henüz kendisini toparlamaya imkân bulamadığı bir sırada şiddetli yağmurlardan mütevellit, Muradiye kazamızda ikiyüze yakın ev yıkılmış ve diğer bir kısım evler mailiinhidam hale gelmiştir. Ayrıca, bu kazada ölü ve yaralı miktarı da kabarıktır.

Van'ın içinde yüz, Erciş'te yüz, Gevaş'ta elli - altmış, Gürpınar kazamızda da 30 ilâ 40 kadar ev yıkılmış ve bu kazada da maalesef insanca zayiat olmuştur. Köylerdeki ziyiattan henüz bir haber alınamamıştır. Bilhassa, iptidai şekilde olan bu köy evlerinden pek çoğunun yıkıldığı muhakkaktır.

Son aldığımız malûmata nazaran Erzurum'dan Kızılay yüz kadar çadır göndermiş ise de, yıkılan ve mailiinhidam halde bulunan evlerdeki nüfus miktarına kifayet etmiyecek kadar az olduğu, bu felâketzedelere yiyecek, giyecek ve maddi yardımın yapılıp, yapılmadığına dair henüz bir haber de alınamamıştır.

Hükümetin âcil yardımlarının yapılacağından ve şefkat elinin uzatılacağından emin bulunuyoruz. Ancak, oralarda kışın, soğuğun şiddetini ve karın hâlâ devam ettiğini dikkate alarak hemen yardımın yapılması iktiza eder.

İmar ve İskân Vekili Sayın Hocamızın evden çıkamıyacak kadar rahatsız olduğunu öğrendik. Gerekenlere icabeden emirlerin verildiğini söylemişler, teşekkür ederiz.

Fakat, aradan 4 - 5 gün geçmesine rağmen müspet bir haber alamadığımızdan çok üzgünüz.

Hasar, zarar ve can, mal kaybının önemini dikkate alarak derhal yardımın çabuklaştırılmasını, bu fakir ve felâketzede bölgenin açlığını, sefaletini, ıstırabını dindirmemizi ve ölenlerin ailelerini, yuvalarına müessir ve tatminkâr yardımın âcilen yapılmasını Hükümetten bilhassa ve önemle istirham ediyorum.

Hürmetlerimizle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz.

2. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık Divanı tezkeresi (3/549)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum :

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri Başkanlık Divanının 11 . 4 . 1963 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Millet Meclisi Başkanı
Fuad Sirmen

Ankara Milletvekili Burhan Apaydın, 1 ay, mazeretine binaen, 15 . 4 . 1963 tarihinden itibaren,

Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer, 10 gün, mazeretine binaen, 10 . 4 . 1963 tarihinden itibaren,

Hatay Milletvekili Bahri Bahadır, 15 gün, mazeretine binaen, 10 . 4 . 1963 tarihinden itibaren,

Hatay Milletvekili A. Muhsin Bereketoğlu, 10 gün, mazeretine binaen, 15 . 4 . 1963 tarihinden itibaren,

Hatay Milletvekili Abdullah Cilli, 15 gün, mazeretine binaen, 8 . 4 . 1963 tarihinden itibaren,

İstanbul Milletvekili Hilmi Oben, 1 ay, mazeretine binaen, 1 . 4 . 1963 tarihinden itibaren.

Ankara Milletvekili Burhan Apaydın, 1 ay, mazeretine binaen, 15 . 4 . 1963 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer, 10 gün, mazeretine binaen, 10 . 4 . 1963 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Hatay Milletvekili Bahri Bahadır, 15 gün, mazeretine binaen, 10 . 4 . 1963 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Hatay Milletvekili A. Muhsin Bereketoğlu, 10 gün, mazeretine binaen, 15 . 4 . 1963 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Hatay Milletvekili Abdullah Cilli. 15 gün, mazeretine binaen, 8 . 4 . 1963 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İstanbul Milletvekili Hilmi Oben, 1 ay, mazeretine binaen, 1 . 4 . 1963 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

3. — Yozgat Milletvekili Mustafa Kepar'in, İçişleri Komisyonundan istifa ettiğine dair önergesi. (4/200)

BAŞKAN — Yozgat Milletvekili Mustafa Kepir'in, İçişleri Encümeninden istifa ettiğine dair önergesi vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

C. K. M. P. Genel Sekreteri bulunmam hasabiyle, İçişleri Komisyonundaki vazifeme, muntazaman katılamamaktayım. Bu sebeple Komisyondan istifa ettiğimi saygılarımla arzederim.

Yozgat
Mustafa Kepir

BAŞKAN — Ittılaınıza arz olunur.

4. — «Hususi Kredi» ve «Silâhlanma İstikrazı» ndan doğan İngiliz alacakları bakıyesi için Birleşik Kırallıkla Türkiye arasında mektup teatisi suretiyle yapılan 23 Haziran 1962 tarihli Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunup bulunmadığı hakkındaki kanun tasarısının, Plân ve Bütçe komisyonlarında da görüşülmesine dair, mezkür komisyon başkanlığı önergesi.

BAŞKAN — Plân Komisyonunun da bir önergesi vardır , onu da okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Gelen Kâğıtların raporlar kısmında bulunan «Hususi Kredi» ve «Silâhlanma İstikrazı»ndan doğan İngiliz alacakları bakıyesinin tasfiyesi için Birleşik Krallıkla Türkiye arasında mektup teatisi suretiyle yapılan 23 Haziran 1962 tarihli Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkındaki kanun tasarısı konu itibariyle komisyonumuzu da ilgilendirdiğinden mezkûr tasarının komisyonumuza havalesini arz ve teklif ederim.

Bütçe Plân Komisyon Başkanı
Şekip İnal

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

5. — Avrupa Konseyi İstişari Asamblesine katılacak üyelerin seçimi.

BAŞKAN — Bu seçim için partilerin göstermiş oldukları asıl ve yedek üyeler ayrı, ayrı listeler halinde bastırılmış ve üyelere dağıtılmıştır. Bu arada Y. T. Partisi kendi namzetlerini şimdi göstermiş olduğundan bunları da ayrıca okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

8 . 4 . 1963 tarih ve 22 sayılı yazınıza karşılıktır:

Avrupa Konseyi İstişari Meclisi Türk Heyetini teşkil etmek üzere, grupumuzda bu gün yapılan seçim sonunda aşağıda isimleri yazılı milletvekilleri asıl ve yedek üyeliklere seçilmişlerdir.

Saygılarımla arz ederim.

T. B. M. M.
Y. T. P. Grup Başkanı
Sadık Perinçek

Mahmut Vural (Sivas) Asıl
Fuat Ümit (Bolu) Yedek

BAŞKAN — Tasnif heyetinin kurasını çekiyoruz.

Fevzi Ceylân (Samsun) Burada mı? (Burada sesleri)

Ali Rıza Akbıyıkoğlu (Uşak) Burada mı? Burada mı? (Burada sesleri)

Lebit Yurdoğlu (İzmir) Burada mı? (Burada sesleri)

BAŞKAN — Tasnif heyetinin 3 kişiden ibaret olmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yedek ve asıl üyelerin ikisinin de tasnifinin bu heyet tarafından yapılmasını kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Seçime Samsundan başlıyoruz.

(Samsun Seçim çevresinden oylar toplanmaya başlandı.)

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Bu hususta söz istiyorum efendim...

BAŞKAN — Şimdi seçime geçilmiş durumdadır, esasen namzetlerin bir listesi de bütün gruplar tarafından Riyasete bildirilmiş durumdadır...

İHSAN ATAÖV (Devamla) — Geçen yıl adaylar tesbit edilirken kura ile tesbit edilmiştir. 3 aday C. H. Partisinden ve iki aday da Adalet Partisinden gösterilmiştir. Esbabı mucibe olarak denilmiştir ki; bu değişecektir.

BAŞKAN — Yerinizden konuşmanıza izin vermiyorum. Şimdi mevzuda seçime geçilmiştir, lütfen yerinize oturun, bunu takdir Riyasete aittir.

BAŞKAN — Oyunu kullanmamış arkadaşlar lütfen acele etsinler... Kanunların müzakeresine geçiyoruz:

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve üç arkadaşının, Sendikalar kanunu teklifi, İşçi ve iş veren sendikaları kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon ve Plân komisyonları raporları (2/286, 1/382) (S. Sayısı : 126) (1)

BAŞKAN — Tasarının müzakeresine devam ediyoruz. 16 ncı maddeye gelmiştik. 16 ncı maddeyi okutuyorum:

Yasak siyasi faaliyetler

MADDE 16. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller:

1. Siyasi partilerden ve onlara bağlı teşekküllerden her hangi bir suretle maddi yardım kabul edemez ve onlara maddi yardımda bulunamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar; bir siyasi partinin adı altında meslekî teşekkül kurulamaz.

2. Sendikalar, sendika üyeliği sıfatının kazanılmasını ve muhafazasını veya sendikada görev almasını, üyenin genel olarak siyasi partilere veya belli bir siyasi partiye üye olup olmaması şartına bağlıyamazlar. Bu kanuna göre kurulan diğer meslekî teşekküllerde görev almak bakımından da aynı hüküm uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Buyurun sayın Alp Doğan Şen.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Muhterem arkadaşlar, bu kanunda en mühim maddeyi bence, bu 16 ncı madde teşkil etmektedir. Çünkü; yasak siyasi faaliyetler başlığı altındaki maddeye bir göz atacak olursak; bu maddeyi biraz kifayetsiz görürüz, ve biraz da mulâk bir çeşnisi vardır. Çünkü arkadaşlar; bu maddede yeralan hükümlere dikkat edecek olursak, daha ziyade siyasi partilerle olan münasebetler teşkil etmektedir. Bunun dışında yani siyasi partilerin dışında, her hangi bir münasebet yok mudur? Buna karşı her hangi bir yasak konulamaz mı? Bu hususta komisyon kâfi derecede bir açıklık vermemiştir.

Arkadaşlar, sendika hürriyetini tanımak, zannederim hepimizin, bütün partilerin müşterek arzusu, amma bir de sendikalının hürriyeti vardır, yani sendika üyelerinin. Şu bakımdan ki, sosyal kanunlara göre ferdi irade vardır, maşeri irade vardır. Bir toplumun iradesini, yani umumi iradesini temsil eden müessese, organ, idare kurullarıdır. İdare kurullarının siyasi görüşleri eğer üyelerin görüşlerinden ayrı olursa ona göre bir tedbir almak lâzımdır. Bu bakımdan, bilhassa bu maddede, sendikaların ilerde çok gelişeceği nazarı itibara alınarak, bilhassa organların başında bulunan idarecilerin tutumlariyle sendikanın havasını tam mânâsiyle ayırmak ve bunu göz önünde tutmak gerekir.

Muhterem arkadaşlar, şimdi bu maddeye bakacak olursak, bu maddede deniyor ki, «siyasi partilerden ve onlara bağlı teşekküllerden her hangi bir surette maddi yardım kabul edemez; onlara maddi yardımda bulunamaz.» Güzel. «Ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar.»

(1) 126 S. Sayılı basmayazı 10 . 4 . 1963 günlü 69 ncu Birleşim tutanağının sonundadır.

Bu da iyi. «Bir siyasi partinin adı altında meslekî teşekkül kuramaz.» Şimdi arkadaşlar, zannedersem, bu son cümle, biraz bizim Anayasamızla da ilgili. Zannedersem, Anayasamızda, zümre esası üzerine siyasi teşekkül kurulamaz» diye bir hüküm vardır. Ve bunu yani, bu madde tedvin edilirken geniş bir tefsire tabi tutulmamış ama, bunu bir fıkrayla daha muhkem hale getirilmesi gerekir zannedersem. Bunun için bendeniz bir takrir hazırladım, bu takrirde bu cümleden sonra şöyle bir fıkra ilâve ediyorum. Oylarınıza sunulacaktır. İnşallah tasvip görür. Teklif ettiğim fıkra şudur. «Bir siyasi partinin adı altında meslekî teşekkül kurulamaz ve Anayasa, hürriyet ve demokrasi rejimine ait fikirlerden gayrı bir fikriyatla iştigal edemezler.» Bu hususta komisyon bizi tenvir ederse, memnun kalırız.

Bir de arkadaşlar, eski teklifte «milletvekili ve Cumhuriyet Senatosu üyeliği, mahallî idareler ve muhtar seçimlerinde aday gösteremezler.» Diye bir fıkra vardır. Fakat Geçici Komisyon bunu almamıştır. Bence, «aday gösteremezler» değil, «aday tavsiye edemezler» şeklinde bir hüküm konsa, zannederim, ilerde çıkacak bir takım ihtilâtların da önüne geçilmiş olur. Bu bakımdan, takririmde de bilhassa bu hususu belirtiyorum.

Muhterem arkadaşlar, bu madde üzerinde zannederim ki, epey müzakere sürecek. Yalnız, size geçmişe ait ufak bir misal vereyim: Zonguldak'ta vaktiyle bir miting oldu. Biliyorsunuz, bu mitingde birtakım dövizler vardı. Hattâ, hattâ «Hükümetin kafasını ezeceğiz.» kabilinden dövizler..

Şimdi, komisyondan soracağım şu: Acaba, deminki, hudut meselesi. Sendikalar ne zaman siyasetin hududu içerisine girerler, ne zaman giremezler? Bilhassa bunun biraz burada ifade edilmesi, zabıtlara geçmesi lâzımdır. Hürmetlerimi sunarım efendim.

BAŞKAN — Buyurun sayın Refet Aksoy,

REFET AKSOY (Ordu) — Efendim, bu 16 ncı madde, işçinin siyasi hakkını tanıyan bir maddedir. Fakat, bu maddenin 1 nci fıkrasında şöyle bir hüküm var, deniyorki; «siyasi partilere maddi yardımda bulunulamaz», doğrudur. «Ve bunların teşkilâtı içerisinden yer alamazlar.»

Bu yanlıştır. Yani, her hangi siyasi bir partiye dâhil olan bir işçi mensubolduğu partinin idâre heyetinde vazife alamaz, mânasına geliyor. İkinci fıkrada, vaziyet biraz tavazzuh ediyor. Orada kendisinin, her hangi bir siyasi partinin idare heyetinde vazife alması şartı ileri sürülemez diyerek, orada bir sarahat veriliyor ki, bu doğrudur. Fakat birinci maddede bir partiye mensubolan bir işçinin, mensubolduğu partinin idare heyetinde vazife alamaz gibi bir mâna çıkıyor. Eğer ki, bu böyleyse, arz ettiğim veçhile, bu hatalıdır. Değil de bunun mevhumunda başka bir telâkki varsa, zapta geçmek üzere, Hükümetin burada sarahatle izah etmesi lâzımgelir.

BAŞKAN — Oylarını kullanmamış arkadaş var mı? Oylama işlemi bitmiştir.

Buyurunuz, Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Alp Doğan Şen ile Sayın Refet Aksoy'un sual ve endişelerine arzı cevap etmek üzere huzurunuza gelmiş bulunuyorum.

Evvelâ Sayın Alp Doğan Şen, bu maddeye, «sendikalar Anayasanın dışında kalan faaliyetlerde bulunamazlar» diye bir fıkranın ilâvesini istiyor. Buna lüzum yoktur. Çünkü, kendi istedikleri husus, bu metnin kapanma sebeplerini gösteren 30 ncu maddesinin 4 ncü bendi ile milletlerarası teşekküllere iltihaka mütaallik olan ve daha önce kabul edilmiş bulunan 10 ncu maddesinde aynen yer almıştır. Aynen okuyorum; 30 ncu maddenin 4 ncü bendi : «T.C. Anayasasının 1 ve 2 nci maddeleri ile 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrası ve 4 ncü maddesi, 19 ncu maddesinin 5 nci fıkrası ve 57 nci maddesinin 1 nci fıkrasında yer alan ilkelere aykırı suçları işliyen meslekî teşekkül, mahkeme kararı ile kapatılır.» Aynı şey milletlerarası teşekküllere katılma bakımından mevcuttur. Binaenaleyh burada ayrıca tasrih etmeye lüzum yoktur.

İkincisi; yine Alp Doğan Şen arkadaşımız, sendikaların seçimlerde, yani; Milletvekili, Cumhuriyet Senatosu Üyesi, Muhtarlık ve İhtiyar Heyeti, Vilâyet Meclisi ve Belediye Meclisi ve Başkanlığı seçimlerinde aday göstermeleri konusuna temas etti ve buyurdu ki; teklifte mevcudolan bu hususdaki hüküm komisyonca çıkarılmıştır. Komisyon gerçi bunu çıkarmıştır, fakat haşiv teşkil ettiği için çıkarmıştır.

Çünkü seçimlere mütaallik kanunlarımız esasen aday gösterme hakkını fertlerden gayri sadece siyasi partilere tanımıştır. Siyasi partilerin dışında hiçbir hükmi şahsiyet seçimlerde aday gösterme hakkına sahip değildir. Esasen seçim kanunlarında yer aldığı için ayrıca bu kanunda tekrar edilmesine lüzum görülmemiştir.

Sayın Alp Doğan Şen, daha ileri gidiyor ve bunların adaylık tavsiye edememelerini istiyor. Biz, Anayasa tasarısının, Anayasanın şimdiki 46 ncı maddesine tekabül eden 45 nci maddesi görüşülürken komisyon sözcüsünün beyanatında mevcut sarahat karşısında, böyle bir tavsiyede bulunamama hususunda bir yasak ilâve etmeyi uygun görmedik. Komisyon sözcüsünün bu hususdaki ifadelerini aynen okuyorum:

Temsilciler Meclisinin 17 Nisan 1961 günkü 46 ncı Birleşiminde sözcü şöyle diyor: «Nihayet sendikaların politik bâzı faaliyetlerde bulunmalarına mâni olmak için maksatlarının muhakkak surette tesbit edilmesi ve bu hususun Anayasada yer alması teklifini de uygun bulmuyoruz. Hiç şüphe yoktur ki, sendikalar esas itibariyle kendi meslek erbabının iktisadi ve sosyal menfaatleri için mücadele edeceklerdir. Ancak tahdidi mahiyette konacak birtakım hükümler ilerde sendika hürriyetinin tahribine yol açabilir. Nitekim sayın Cahit Talas'ın (Sendika hürriyeti) ve 1960 da yayınlanan (İçtimai siyaset) adlı kitaplarında bu konu üzerinde durulmuştur. Son zamanlarda milletlerarası anlaşma ve konferanslarda sendikaların tam bir particilik veya siyasi iktidara karşı sınıf mücadelesi şeklinde olmaksızın geniş mânasında siyasi sayılabilecek faaliyetlerinin müsamaha ile karşılanabileceği genel görüş olarak kabul edilmiştir. Arkadaşlarım lüzum görürse ilgili parçaları okuyabilirim. Meselâ... (Burası mühim) Meselâ, bir sendikanın icabında seçim zamanından hangi partiye temayül gösterdiğini ifade etmesi sendikanın cezalandırılmasına sebep olamaz. Bu sebeple yeni yeni gelişecek olan bir hürriyetin Anayasa ile tahdide tabi tutulması doğru değildir. Her ne kadar Anayasa Mahkemesi mevcutsa da, Anayasada gelişme istikameti henüz belirmemiş teferruat noktalarına ilişkin birtakım hükümlerin bulunmamasına taraftarız. Sendika hürriyeti gelişmelere göre, ihtiyaçlara göre kanun koyucusu tarafından demokratik ve hürriyetçi Anayasamızın ruhuna uygun olarak düzenlenmelidir.»

Görülüyor ki, burada seçim zamanında bir sendikanın hangi partiye mütemayil olduğunu ifade etmesi, yani aday göstermemekle beraber şu partiye yahut şu adaya oy verin, yahut vermeyin demesi, sendikanın cezalandırılmasına bir sebep teşkil edemez, diye çok açık bir beyan yer almaktadır. Nitekim, bütün batı demokrasilerinde de bu husus mevcuttur.

Sendikaların hiçbir siyasi parti ile alâkadar olmaması da çok kıskanç davranan Birleşik Amerika'da dahi, büyük seçimlerin arifesinde C. I. O., İ. L. O. Konfederasyonunun genel kurulu toplanır ve bu genel kurul hangi partinin adaylarına seçimlerde oy verilmesi gerektiği hususunda üyelerine tavsiyede bulunur.

Aşağı - yukarı bütün Batı memleketlerinde bu böyledir. İngiltere'de daha ileri gidilmiştir. Malûmu âliniz İngiltere'de bellibaşlı sendikaların büyük çoğunluğu İşçi Partisi teşkilâtı içerisinde yer alırlar. Biz bugün sendikalarımızın içinde muhtelif partilere mensup işçilerin mevcut bulunuşunu nazarı dikkate alarak, partilerin teşkilâtı içinde yer almama yasağını vaz'ettik. Çünkü, aksi takdirde, mevcut sendikalarımız dahi bölünme tehlikesiyle karşılaşabilirlerdi. Ama her halükârda, Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Sözcüsünün beyanatındaki sarahat muvacehesinde «seçimlerde tavsiyede bulunamazlar.» diye bir hüküm eklemeyi doğru görmedik. Bilâkis tavsiyede bulunabileceklerdir.

Sayın Aksoy «Bir parti teşkilâtı içinde yer alamazlar» ibaresini biraz endişe ile karşıladılar. Derhal belirteyim ki, burada bir partinin teşkilâtı içinde yer alamıyacak olan, sendika hükmi şahsiyetidir. Yoksa teker teker sendikaların üyeleri değildir. Yani şöyle bir sendika kurulamaz : C. H. P. Maden İşçileri Sendikası, yahut A. P. Tekstil İşçileri Sendikası veyahut Türkiye İşçi Partisi Kömür İşçileri Sendikası tarzında bir sendika kurulamaz. Yoksa teker teker sendikanın başkanından tutun en genç üyesine kadar hepsi istedikleri partiye serbestçe üye olmak hakkına elbette ki sahiptirler. Nitekim, 2 nci maddede bu husus müeyyideye de raptedilmiştir. Bu hususun zapta geçmiş olması, zannederim Sayın Aksoy'u tatmin eder.

Diğer noktaya gelince, şu hususu da bu vesile ile açıklamak isterim : Sendikaların siyasi faaliyetlerine ilişkin olarak (bu meseleyle ilgili olduğu için meseleyi tam çerçevesiyle çizmek bakımından arz ediyorum) Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt kanunu tasarısında, burada söylendiği gibi, aslında sınıf mücadelesinin bir vasıtası olan, bu şekilde daima kullanılmış olan umumi grev ile siyasi grev yasak edilmiştir. Bu tasarıda muayyen bir tipteki siyasi grev ayrıca daha ağır şekilde canlandırılmıştır. O da; Devlet, il özel idaresi ve belediye kararlarına karşı grev ve lokavt yapılması fiilîdir. Binaenaleyh, öyle sanıyorum ki, sendikaların yapabilecekleri ve yapamıyacakları siyasi faaliyetler mevzuunda, burada, her iki kanunda, yapamıyacakları siyasi faaliyetler tahdidî surette ve gayet sarih şekilde tesbit edilerek vaz'edilmekle diğer bütün siyasi faaliyetleri yapabilecekleri belirtilmiş olmakta ve böylelikle bu nokta sendikalara karşı kazai yoldan alınabilecek gayet vâzıh müeyyidelere raptedilmiş olmaktadır. Bu bakımdan sendikalar hususunda da bir endişe yoktur. Hattâ sendikaların bu kanuna göre uğraşamıyacakları, yapamıyacakları siyasi faaliyetle uğraşmaları halinde de kapatmaya kadar gitmek doğru görülmemiş, yalnız sendika 6 ayı geçmemek üzere muvakkaten faaliyetten men müeyyidesiyle karşılanmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen? Yok. Madde hakkında bir önerge var, okutuyorum.

Millet Meclisi
Muhterem Başkanlığına

Görüşülen kanunun 16 ncı maddesinin aşağıdaki gibi tadiline karar alınmasını, rica ederim.

Diyarbakır
Alp Doğan Şen

Madde 16. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller :

1. Siyasi partilerden ve onlara bağlı teşekküllerden her hangi bir suretle maddi yardım kabul edemez ve onlara maddi yardımda bulunamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar. Umumi seçimlerde partilere aday tavsiye edemezler, bir siyasi partinin adı altında meslekî teşekkül kurulamaz ve Anayasa, hürriyet ve demokrasi rejimine ait fikirlerden gayrı bir fikriyatla iştigal edemezler.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon katılmıyor efendim.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Geri alıyorum efendim.

BAŞKAN — Şu halde maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

İşçi ve iş veren münasebetleri

MADDE 17. — 1. 2 nci maddenin 1 nci bendinde sayılan kimselerle işçi teşekkülleri, bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulan iş veren teşekkülleri ne; ve iş verenler ile yukarda bahse konu iş veren teşekkülleri de, işçi teşekküllerine üye olamazlar;

Gerek doğrudan doğruya, gerek temsilcileri veya üyeleri veyahut araya koyacakları sair kimseler vasıtasiyle birbirlerinin kuruluşları, idare ve faaliyetlerine, nüfuz tesis etmek maksadiyle müdahalede bulunamazlar.

2. Bir işçi teşekkülünü bir iş verenin veya bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulmuş bir iş veren teşekkülünün kontroluna tabi kılmak veyahut bunların nüfuzu altında işçi teşekkülü kurulmasını tahrik etmek; veya

3. Bir işçi teşekkülünün, bir iş veren veya bu kanun veya Cemiyetler Kanunu veya özel kanunlar gereğince kurulan bir iş veren teşekkülü veya 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun gereğince kurulan bir teşekkül tarafından malî yollarla desteklenmesi gayesiyle faaliyette bulunmak yasaktır.

4. Bu madde hükümleri, esnaflık ve küçük sanatkârlık kollarında işçi ve iş veren durumunda olanların, 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun gereğince kurulan teşekküller ile işbu kanuna göre kurulan teşekküllerde aynı zamanda üye olmalarını önlemez.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Buyurun Sayın Alp Doğan Şen.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Efendim, komisyondan ufak bir temennim var; o da şu hususun, bilhassa açıklanmasıdır; bu maddede (yasaktır) kelimesi ile sert bir hüküm konulmuş oluyor. Halbuki tatbikatta zannedersem bilhassa bir işçi teşekkülü ile iş veren

sendikaları arasında bâzı ufak tefek anlaşmazlıklar çıkabilir. Bu bakımdan bu kabîl anlaşmazlıklar için, birden her hangi bir yasakla karşı karşıya getirmek bu iki müesseseyi, kanaatimce doğru değildir. Hiç olmazsa evvelâ bir ihtar müessesesi tanımak, ki vaktiyle C. H. P. sinin araştırma bürosu tarafından hazırlanan iş ve iş veren meslekî Teşekküllerinin Kanunu projesinde böyle bir ihtar müessesesi vardır. Bir bakıma tatbikat bakımından faydalı olur, bu hususta komisyondan malûmat rica edeceğim.

BAŞKAN — Buyurun Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, Sayın Alp Doğan Şen arkadaşımızın bahsettiği ihtar müessesesi, halen mevcudolan 7286 sayılı Kanunda yer alan müessese olsa gerektir. Yani, evvelâ suçun tekevvün edebilmesi için evvelemirde Çalışma Bakanlığı iş verene bir ihtarda bulunacak; «bu hareketlerde devam etme» diyecektir. Ancak, bu hareketlerin tekerrürü halinde suç tekevvün etmiş olacaktır. Biz, böyle bir sistemi, ceza hukukumuzun prensiplerine ve hattâ sendikaeılığın sağlam temeller üzerine istinadederek, sarı sendikacılığın önlenmesine aykırı telâkki ettik. Sebebi şu; hem suçu tarif ediyorsunuz, hem de bu suçun tekevvün edebilmesini, böyle bir suçun işlendiği hususundaki tavsifin, Çalışma Bakanlığınca yapılmasına bağlıyorsunuz. Buna imkân yoktur. Bir fiilin, bir suçun tarifi içine girip girmediğini tayin ve tesbite salâhiyettar merciler Türk hukuk sisteminde mahkemelerdir mahkemeler dışında idari bir mercie şöyle bir suçu işledin, sana ihtar ediyorum, dedirtmek ve bu ihtara mevzu teşkil etmiş olan fiilin ikinci bir defa işlenmesini ancak suç telâkki etmek, suçun tavsifinde hâkim olan mercii idari merci olarak göstermek demektir. Bu, bizim hukuk sistemimize aykırıdır.

İkinci nokta; bu, büyük suiistimallere yol açabilir. Çünkü, nüfuz tesis etmek maksadiyle iş veren tarafından işçi sedikasına veya işçiler tarafından iş veren sendikasına vâkı bir müdahale Çalışma Bakanlığının o sıralarda takibettiği siyasete göre temevvüçler arz edebilir. Halbuki, bu hususun müstakar mahkeme içtihatlariyle takarrür etmesinde fayda vardır. Dikkat buyurulursa, sevk edilen madde, hayli umumi ifadeleri ihtiva etmekteddir. Ve böyle bir konuda, daha müşahhas suç tarifleri vermeye hukuk tekniği bakımından imkân yoktur. Nitekim; 7286 sayılı Kanunda da aynı ibareler vardır ve bu ibareler 98 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinden hemen hemen aynen alınmıştır. Nitekim târifin hayli umumi mahiyeti dolayısiyle bu suçu işliyenlere verilen ceza da hayli hafif tutulmak mecburiyetiyle karşılaşılmıştır.

Şimdi, bu nevi suçlar öyle suçlardır ki, sendikacılığın, işçi sendikacılığı ile iş veren sendikacılığının ve bunların birbiriyle zaman ve mekân içinde karşılıklı münasebetlerinin inkişafının müşahedesi neticesinde bu suçun hakiki muhtevasının mahkeme içtihatları ile taayyün etmesi gerekir. Ancak, her halükârda Sayın Alp Doğan Şen arkadaşımızın bir endişesinin vâridolmadığını bilhassa belirtmek isterim. O da şudur :

Bu madde ile işçi ve iş veren teşekkülleri arasındaki bütün temaslar önlenmiş değildir. Bilâkis toplu sözleşme, grev ve lokavt Kanunu ile sevk edilen maddeler bu temasları en önemli bir sahada organize etmektedir. Burada, hattâ bizatihi işçi sendikasının iş veren sendikasına, iş veren sendikasının işçi sendikasına müdahalede bulunması fiili dahi, tecrim edilmiş değildir. Tecrim edilen fiil, nüfuz tesis etmek maksadiyle müdahale fiilidir. Bizatihi müdahale fiili değildir.

Binaenaleyh işte hangi fiil nüfuz tesis etmek maksadiyle yapılmış, hangisi yapılmamıştır; bu husus aslında işçi ve iş veren sendikacılığının birbirleriyle münasebetlerinin inkişafı içinde her memlekette olduğu gibi bizde de mahkeme içtihatlariyle taayyün edecek bir hususdur. Tekrar arz edeyim, bu böyle olduğu içindir ki, cezalar da hafif tutulmuştur, para cezası olarak gösterilmiştir ve hafif tutulmuştur.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmşitir.

Fesih veya infisah halinde malların devri

MADDE 18. — Feshedilen veya infisah eden sendika, birlik, federasyon ve konfedeerasyon bir iş veren teşekkülü ise mallarını, yalnız bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulmuş başka bir iş veren teşekkülüne; ve bir işçi teşekkülü ise, bu kanuna göre kurulmuş diğer bir işçi teşekkülüne devredebilir.

Malların, bunlardan gayrı gerçek veya tüzel her hangi bir şahıs veya teşekkül veya müesseseye devri veyahut feshedilen teşekkülün üyeleri arasında paylaşılması yasaktır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İşçi sendikası üyeliğinin teminatı

MADDE 19. — 1. İşçilerin işe alınmaları; sendikalara girmemeleri, muayyen bir sendikaya girmeleri veya girmemeleri veyahut belli bir sendikadaki üyeliği muhafaza veya üyelikten istifa etmeleri şartına bağlı tutulamaz. Mukavelelere ve içyönetmeliklere bu hükme aykırı şartlar konamaz.

Bunun gibi, iş veren, bir sendikaya üye olan işçilerle sendika üyesi olmıyan işçiler veya ayrı sendikalara üye olan işçiler arasında; işçi alınmasında, işin sevk ve dağıtımında, işçinin meslekî ilerlemesi, ücreti, ikramiyesi ve primleri, sosyal yardım hakları ve disiplin hükümlerinin uygulanması ve sair hususlara ilişkin hükümlerin tatbikı veya çalıştırmaya son verilmesi bakımından her hangi bir ayırım yapamaz.

21 nci madde hükmü ile kanunun cevaz verdiği toplu iş sözleşmesi hükümleri saklıdır.

2. İşçiler, iş saatleri dışında veyahut iş verenin rızasiyle iş saatleri içinde, işçi teşekküllerinin faaliyetlerine iştiraklerinden dolayı işlerinden çıkarılamaz veya her hangi bir sebeple farklı muameleye tabi tutulamazlar.

3. İş verenin bu madde hükümlerine aykırı hareket etmesi halinde, işçinin İş Kanunu ve sair kanunlara göre haiz olduğu bütün haklar saklıdır.

Bu bent gereğince hükmedilecek tazminat, işçinin ücretinin bir yıllık tutarından az olamaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Buyurun Sayın İhsan Ataöv.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, 19 ncu maddede bâzı noktaların Komisyonca açıklanarak, zapta teseilinde fayda mülâhaza ettiğim için söz almış bulunuyorum. Maddenin birinci fıkrasında, «mukaveleler ve iç yönetmeliklere, bu hükme aykırı şartlar konamaz» denmektedir. Buradaki, mukaveleler, umumi midir, bunun bilinmesi lâzımdır. Bu bir. Bir de «iç yönetmeliklere» kelimesinin çıkarılması lâzımdır. Mukavelelere «bu hükme aykırı şartlar konulamaz» denmesi lâzım. Çünkü iç yönetmelikler bundan sonraki müzakere edeceğimiz Toplu sözleşme, grev ve lokavt Kanununa göre tahmin ediyorum çıkarılmış bulunuyor. Bu iç yönetmelikler tek taraflı iş veren tarafından yapıldığı için, o zaman işçinin bundan mağdur olacağı kanaatindeyim. «Mukavelelere aykırı şartlar konamaz» denmesi lâzımdır, birinci fıkrasında.

Sonra, madde içinde, 21 nci maddeye bir atıf yapılmıştır. «21 nci madde hükmiyle» kanunun cevaz verdiği toplu iş sözleşmesi hükümleri saklıdır» denmektedir. Halbuki, 21 nci maddede açık ve sarih bir malûmat yoktur, bu bakımdan. Onun için, 19 ncu maddedeki 21 nci madde hükümleriyle kanunun cevaz verdiği «Toplu iş sözleşmesi hükümleri saklıdır» yerine, 21 nci maddeye atıf yapmadan, «taraflarca tesbit edilmiş toplu iş sözleşmesi hükümleri saklıdır» kaydının konulmasında fayda mülâhaza ediyorum ve bu bakımdan Komisyon, eğer bu fikirlerim yerinde ise, açıklamasını rica ederim.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen?.. Buyurun, Sayın Alp Doğan Şen.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Efendim, bendeniz de İhsan Ataöv arkadaşımın son fikrine katılıyorum. Bilhassa bu hususta da bir müşterek önerge hazırladık. Maddenin birinci fıkrasının sonuna şöyle bir hüküm koulmasını arzu ediyoruz ve bunda fayda mülâhaza ediyoruz, ki bu hüküm «sendikalarda toplu iş sözleşmelerine koydurulacak hükümler saklıdır» kısmıdır.

Arkadaşlar, bir de maddenin ikinci fıkrasında bir husus var. Bunu pek çıkartamadım. Bu hususta komisyonun tefsirini rica edeceğim. O da şudur :

«İşçiler iş saatleri dışında veya iş verenin rızasiyle iş saatleri içinde işçi teşekküllerinin faaliyetlerine iştiraklerinden dolayı işlerinden çıkarılamaz veya her hangi bir sebeple farklı muameleye tabi tutulamazlar» denmektedir. Bu hususta, bendeniz biraz tatbikatı bildiğim için, soruyorum; zaten iş verenin rızasiyle işçi teşekküllerinin faaliyetine katılmışsa, böyle bir ihtilâf çıkmasına lüzum yoktur ve her hangi bir zaruret de bulunmaz.

Cümlenin kuruluşu biraz muğlâk geliyor. Bu bakımdan daha açık bir tefsire tabi olursa yerinde olacaktır, kanaatindeyim.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen?... Yok. Buyurun Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — İhsan Ataöv arkadaşımız, ilk bahsettiği hususta haklıdır.

«Mukavelelere ve iç yönetmeliklere, bu hükme aykırı şartlar konamaz.»

İbaresinin, «hizmet akitlerine bu hükme aykırı şartlar konamaz» şeklinde değiştiren bir önergeyi daha evvel Komisyon olarak vermiş bulunuyoruz.

İkinci noktaya gelince; «21 nci madde hükmiyle kanunun cevaz verdiği toplu iş sözleşmesi, hükümleri saklıdır» deniyor. 21 nci madde hükmünde, esas itibariyle Toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt Kanununun felsefesini teşkil eden bir nokta ve bir temel esas yer almaktadır. 21 nci maddenin birinci fıkrasında deniliyor ki,

«Bu kanuna göre kurulan işçi veya iş veren teşekkülünün kendi faaliyetleri sayesinde üyelerine sağladığı hakların, o teşekkülün üyesi olmıyanlara teşmili, bahse konu teşekkülün yazılı muvafakatine bağlıdır.

Toplu iş sözleşmesi, Grev ve lokavt Kanunu hükümleri saklıdır.»

Şimdi, burada bir esas vaz'ediyoruz. Daha önce de arz ettim; zaten bu bir iş ahlâkının icabıdır. Bir sendika çalışıyor, çalışıyor; birtakım haklar temin ediyor. Bu haklardan, ondan sonra, o sendikanın üyesi olmıyan, yani, hiçbir zahmetini, ıstırabını çekmemiş olan insanlar otomatikman istifade ediyor. Böyle şey olmaz. İstifade edebilirler; bir şartla; sendika buna muvafakat ederse. Bu prensibi burada vaz'etmişiz. Demek ki, böyle bir durumda sendika muvafakat etmezse, kanun geerğince bu gibiler için, iş verenin ayırım yapmaması değil, bilâkis ayırım yapması lâzımdır. Bu bakımdan her hâlûkârda söz konusu 21 nci madde hükmünü mahfuz tutmak lâzımdır. 21 nci maddede «Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu hükümleri saklıdır.» Demekten maksat, 21 nci maddenin birinci fıkrasının şu kesin ibaresinin, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt kanun tasarısı iki noktada hafifletiyor. Birinci nokta şu : Eğer bir sendika toplu iş sözleşmesinden, onu yapan sendikanın üyesi olmıyan kimseler de istifade edecekse, bu kimseler sendikanın tesbit edeceği dayanışma aidatını ödedikleri zaman, artık, o sendika «ben bunlar için, bu toplu iş sözleşmesinin sağladığı haklarından, menfaatlerden istifade etmiyecekler diye, yazılı muvafakat vermem» diyemez. Madem ki, dayanışma aidatını vermeye razı olmuştur, sendikanın muvakkati de lâhik olmuş addedilir.

İkinci nokta : Grev Kanununda Bakanlar Kuruluna verilen bir teşmil yetkisi vardır. Bakanlar Kurulu, bâzı hallerde toplu iş sözleşmesini teşmil edebilir. Teşmil ettiği zaman dahi, kendisine bu sözleşme teşmil edilmiş olan işçiler, eğer o toplu iş sözleşmesinde âkıd taraf olan işçi sendikasının üyesi değillerse, her halükârda toplu iş sözleşmesinin kendilerine tatbikı, evvelemirde, o sendikaya bir dayanışma aidatını ödemeleri şartına bağlanmıştır.

Zannediyorum, bu izahatımızla, 21 nci maddedeki atfın orada bulunmasındaki zaruret anlaşılıyor. Burada, ikinci kaydı ihtirazi «Kanunun cevaz verdiği toplu iş sözleşmesi hükümleri sanlıdır.» denmesidir. Kanun, bu bahiste, toplu iş sözleşmesine hangi hükümlerin konmasına cevaz veriyor? Burada doğrudan doğruya bir sendika üyeliğine giriş, çıkışta serbest irade izaharının takyidedilemiyeceğine dair Anayasa hükmü mevcuttur. Bu Anayasa hükmünün, bir iş kolunun, bir iş yerinin, hattâ bir bölgenin şartları içinde; zamanın değişen şartları içinde nasıl anlaşılacağı, bugün burada kanunla tesbit edilmesi gereken hususlardandır.

Bu gibi hususlar, hemen her memlekette mahkeme içtihatlarına terk olunur. Bunun cezai bir müeyyidesi de burada vaz'edilmemiştir. Biz burada her hangi bir solüsyonu, her hangi bir hal çaresini kesin olarak donduracak olursak, ilerdeki inkişaflar bakımından, belki biraz katı hareket etmiş oluruz. Her halükârda, bir işçinin veya bir iş verenin, bir sendikaya üye olma iradesini izharda, bu iradeye tesir eden saiklere tesir etmek, toplu iş sözleşmesiyle caizdir. Ama, doğrudan doğruya bu iradenin muhtevası, «şu sendikaya girebilirsin, bu sendikaya giremezsin» tarzında, toplu iş sözleşmesiyle takyidetmek caiz olmasa gerektir.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen var mı?.

Sual soracaksınız, buyurun.

SELÂHATTİN GÜVEN (Trabzon) — Bir işçinin sendikalara girme veya girmeme hakkındaki kanaatini kendisine bırakıyoruz. Tamamen serbestir. İsterse girer, istemezse girmez. Fakat, bu madde hükmüne göre de, onun sendikaya girmemiş olmasını, sendikanın temin edeceği haklardan sureti katiyede istifade etmemesini derpiş ediyor. Benim anladığıma göre, şu mâna çıkıyor. Sendika iş verenle bir sözleşme yaptı ise, o sendikaya dâhil olmıyan ve o iş verenin yanında çalışan bir işçi bundan sureti katiyede istifade etmez. Sendika iş vereni de tahdidediyor. İş veren isterse bunu bir işçiye teşmil edebilir. Buna nasıl mâni olur?

Bilmiyorum, acaba ben mi yanlış anladım, yoksa hakikaten böyle midir? Sendikalar, kendi temin ettiği hakları tamamen kendileri mahfuz tutarlar, İş verenlere, diğer sendika dışındaki işçilere bunu tanımazlar. Bu mânaya geliyorsa, işçinin aleyhine, serbestisine bir fren veya tedbir alınmış olmuyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Muhterem arkadaşım maddeyi tamamen doğru anlamıştır. Madde tamamen kendi anladığı mânadadır. Ancak, bu maddenin bu şekilde sevk edilmiş olması, biraz evvel verdiğim izahata da tamamen uygun olarak, işçinin iradesini, şu «sendikaya girmelisin veyahut falanca sendikaya giremezsin» tarzında tahdideden bir madde değildir. Yani, irade ihzarının muhtevası, tahdide uğratılamaz ve uğratılmamıştır.

Nedir burada yapılmak istenen şey? Burada bir hukuk siyaseti tedbiri alınmıştır. Bir sendikaya girmek veya girmemek hususunda işçi iradesini izhar ederken, onun zihninde yer alacak saiklere tesir edilmek istenmiştir. Doğrudan doğruya, irade izharının muhtevası kayıtlanmış değildir. Bu saiklere tesir etmek son derece meşru ve yerindedir. Uzun vâdeli kalkınma plânında güdülen gaye sendikaların kuvvetli olmalarıdır, ve mümkün mertebe çok sayıda işçiyi bir araya toplıyacak şekilde teşkil edilmesidir. Şimdi, bir sendika bir iş yerinde veya bir iş kolunda birtakım menfaatler sağlamış, şu veya bu şekilde sağlamış; en geniş anlamiyle, şu veya bu yolda menfaat sağlamış. Bu menfaatleri sağlamak için, o sendikanın üyeleri, sendika bir varlık kazansın diye ona aidat vermişlerdir. Belki de grev yapmıştır. Binaenaleyh, birtakım fedakârlıklara, zahmetlere ve ıstıraplara katlanmışlardır. Bu fedakârlıklar, zahmetler ve ıstıraplar neticesinde, o sendika iş verenden, işçileri için birtakım hak ve menfaatler sağlamıştır. Kim sağlamış? Sendika sağlamış. Yani, toplu halde hareketle sağlamış. Şimdi, bu toplu hareketin tamamiyle dışında olan işçiye iş veren «sen bu ıstıraplara, zahmetlere katlanmadın ama, ben sana o ıstıraplara, zahmetlere katlanmış insanlar kadar hak tanıyorum» derse, işte bu, sarı sendikacılığın teşvikinin ta kendisi olur. O takdirde, işçilerin sendikalara üye olması hiçbir şekilde teşvik görmez. Niçin üye olsun? Başka insanlar fedakârlık gösterecek, birtakım hak ve menfaatler temin edilecek, o toplu hareketin içinde hiçbir fedakârlığa katlanmamış olan diğer birtakım insanlar, iş verenin lûtfu olarak o haklardan istifade edecekler! Bunu sendika ve toplum ahlâkı ile kabili telif görmedikten başka, komisyonunuz, sendikaların kuvvetli, büyük ve disiplinli varlıklar halinde teşekkülü şeklinde uzun vâdeli kalkınma plânında yer alan ana prensibe de aykırı görmüştür. İşte 21 nci madde bu sebeple sevk edilmiştir.

Şimdi, 21 nci maddenin bu kesin hükmüne Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu iki noktadan hafifletme getirmiştir. O da şudur :

Bir iş yerinde veya bir iş kolunda ekseriyet sendikası veya federasyonu, toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptir. Bu toplu iş sözleşmesini yapmaya muvaffak olduğu vakit, artık o toplu iş sözleşmesi o iş kolunda veya o işyerinde onu yapan sendika veya federasyonun üyesi olsun veya olmasın bütün işçilere kaideten tatbik edilir. Bir şartla; burada, artık sendikanın toplu iş sözleşmesinin hükümlerinin tatbik edilebilmesi için «Benim üyem olmıyan işçilere yazılı muvafakat vermem lâzımdır» diye bir iddiada bulunmasına imkân yoktur. Bir tek iddiada bulunabilecektir. «Sendika üyeliği aidatından az olmamak şartiyle bana bir dayanışma aidatını ödesin» diyebilir. Bu aidatı ödediği takdirde o işçi o sendikaya üye olma mecburiyetinde bulunmaksızın, kendisine o toplu iş sözleşmesinden doğan hak ve menfaatler kendiliğinden tatbik edilir.

Bir de, yine toplu iş sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununda, Bakanlar Kuruluna bir teşmil yetkisi tanınmıştır. Bunun esbabı mucibesini, maddesi geldiği zaman görüşürüz. Bu teşmil yetkisi neticesinde; bir toplu iş sözleşmesi onun âkıd tarafı olarak bulunan işçi sendikalarının üyesi olmıyan işçilere de tatbik edilecek ise, aynı dayanışma aidatını ödemek şartı onlar için de konmuştur. Dayanışma aidatı müessesesi de biraz evvel bahsettiğim, sendikalizm harekâtinin içindeki ahlâk ve tesanüt kaidelerinin bir icabından ibarettir.

SELÂHATTİN GÜVEN (Trabzon) — Bir işçi sendikaya dâhil olur veya olmaz. İş verenin tanıyacağı hakları sendikanın tahdidetmesini hukuk anlayışı bakımından nasıl izah edebiliyorsunuz?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım; yaz'ettiğimiz hüküm yeni bir hüküm değildir. Hukuk anlayışı bakımından onun da izahı şudur : Dikkat buyurursanız, burada biz, işçiye, «sendikaya üye ol veya olma» (x) sendikasına üye ol, (Y) sendikasına üye olma; (Z) sendikasına üye ol, fakat (A) sendikasına üye olma tarzında bir tahdit getirmiyoruz. Nedir getirdiğimiz şey? Bir işçi ekseriyeti için birtakım menfaatler temin etmiş olan bir sendikaya işçinin üye olması bakımından, bunda kendisinin menfaatleri olduğunu gösteren ve bu menfaati yaratan birtakım hükümler sevk ediyoruz. İşçi kendisi düşünecek ve kendisi karar verecektir. İsterse (X) sendikasına üye olacak, isterse olmıyacak, işçi, kendi irade izharına bağlı olmaksızın hiçbir suretle mecbur edilmemiştir. Ama, düşünecektir ki, üye olursam şu menfaat ve haklardan istifade edebileceğim, olmazsam istifade edemiyeceğim!

Şimdi, biz bunu hakikaten temel bir hüküm olarak hukuk anlayışına uygun telâkki etmekteyiz.

SELÂHATTİN GÜVEN (Trabzon) — Sorumu yanlış anladınız, efendim. İşçilerin, sendikalarla münasebetleri hakkında tatmin oldum. Fakat iş veren, işçilerin sendika ile münasebeti dışında, bizatihi sendikaya dâhil olmıyan bir işçiye hususi menfaat tanıyarak, sendikanın verdiğinden daha fazlasını tanırsa, o zaman sendika buna mâni olabilecek midir?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, eğer sendikanın tanıdığı hakların tamamen dışında, bu haklardan fazla birtakım haklar, iş veren tarafından bir işçiye tanınmışsa, bu keyfiyet, yine biraz evvel kabul buyurduğunuz 19 ncu madde bakımından, işçi sendikaları içinde, iş veren, o sendikada nüfuz tesis etmek maksadiyle, bir müdahalede bulunmuyorsa, iş veren kendiliğinden, bahis buyurduğunuz haklar ferden ferda, hizmet akdi yoliyle elbetteki işçilerine tanıyabilir. Bu hususta buna hiçbir mâni hüküm yoktur.

SELÂHATTİN GÜVEN (Trabzon) — Mâni hüküm vardır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Niçin?

BAŞKAN — Sual mi soruyorsunuz, yoksa karşılıklı olarak fikrinizi mi beyan ediyorsunuz? Sual soruyorsanız, sual şeklinde olsun, lûtfen.

SELÂHATTİN GÜVEN (Trabzon) — Kanunun ifade ettiği şey şudur : Sendikanın tanıdığı hakları, işçi bizatihi veya iş veren, sendika dışındaki aynı iş yerinde çalışan işçiye tanıyamaz, sendikanın müsaadesi olmadığı takdirde. Şu halde iş veren, sendika dışındaki her hangi bir işçiye sendikanın tanıdığı hakları veya bunun üzerindeki bir hakkı tanımadı mutlaka sendikanın kararını veya fikrini almak mecburiyeti var gibi geliyor, bana.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Efendim, ibare aynen şudur : İşçi veya iş veren teşekkülünün kendi faaliyetleri sayesinde üyelerine sağladığı hakların, o teşekkülün üyesi olmıyanlara teşmili..»

«Kendi faaliyetleri sayesinde sağladığı hakları» eğer bir iş veren o sendikanın üyesi olmıyan bir işçiye, sendikanın faaliyetleri sayesinde sağlanan birtakım hakları vermek istiyorsa bu hükmün içine girer ve bu takdirde sendikanın muvafakatini almak gerekir, doğrudur. Eğer iş veren bir işçiye sendikanın faaliyetleri sayesinde sağlanmış olan hakların dışında birtakım hakları kendiliğinden veriyorsa ve bu fiil bizatihi 19 ncu maddede yasaklanmış fiillerden değilse iş veren, bunu hizmet akitleri yoliyle yapabilir. Buna hiçbir mâni yoktur.

BAŞKAN — Başka sual sormak istiyen var mı?.. Buyurun, sayın Alp Doğan Şen.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — İşçiler, iş saatleri dışında veyahut iş verenin rızasiyle iş saatleri içinde, işçi teşekküllerinin faaliyetlerine iştiraklerinden dolayı işlerinden çıkarılamaz. Bu husus hakkındaki fikirlerinizi rica edeceğim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, bu hususta, zannediyorum Alp Doğan Şen arkadaşımızın endişeleri vârit değildir. Çünkü, dikkat buyurulursa «iş veren rızasiyle iş saatleri içinde» denmiştir. «İş saatleri dışında iş verenin rızasiyle» dememiş. Şimdi, açık olarak anlaşılıyor ki, iş saatleri dışında bir işçinin, kendi sendika faaliyetlerine katılabilmesi için iş verenden izin almak mecburiyetinde olmadığı aşikârdır.

Şayet, iş saatleri içinde sendika toplantısına katılması icap ediyorsa, elbette ki iş verenden, iş yerinden ayrılması için işçinin izin alması gayet tabiîdir. Evvelemirde vazifesi iş yerinde çalışmaktır.

Ama, iş veren derse ki, «İş saatleri içinde de sendikanın şu toplantısına gidebilirsin.» o zaman elbette ki, bilâhara iş veren, işçisine bu tarzda verdiği bir izin neticesinde o sendika toplantısında bilfarz bir grev kararı alınmışsa, «Ben sana sendika toplantısına git diye izin vermiştim, bir de benim aleyhime grev kararı almışsın diye» işçiye taan edemez. Bu hüküm bu maksatla konmuştur.

BAŞKAN — Madde hakkında üç tane tadilname vardır. Bunun bir tanesi 19 ncu maddenin 1 nci fıkrasının tamamen tadiline, diğer iki tanesi de bu fıkraya birer cümle eklenmesine mütedairdir. Ayrı ayrı okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 19 ncu maddesinin birinci bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz.

Saygılarımızla.

Zonguldak	Erzurum
Fevzi Fırat	Turhan Bilgin
Aydın	Sakarya
Reşat Özarda	Muslihittin Gürer
Konya	Manisa
Faruk Sükan	Nusret Köklu
İzmir	İstanbul
Muzaffer Döşemeci	İbrahim Abak
Kocaeli	Giresun
Hâldan Kısayol	İ. Etem Kılıçoğlu
İzmir	Zonguldak
A. Naili Erdem	Ramiz Karakaşoğlu
Bursa	Diyarbakır
Mustafa Tayyar	Alp Doğan Şen
İzmir	
Saim Kaygan	

Madde 19 Bend 1

«İş veren işçilerin işe alınmasında sendikalara girmemek, muayyen bir sendikaya girmek veya belli bir sendikadaki üyelikten istifa şartlarını ileri süremez.

İş veren bir sendikaya üye olan işçilerle sendika üyesi olmayan işçiler arasında, işçi alınmasında işin sevk ve dağıtımında işçiye tanınacak çeşitli haklar ve disiplin hükümlerinin uygulanması ve çalıştırılmaya son verilmesi bakımından her hangi bir ayırım yapamaz.

Yukarıdaki konularda belli sendikalarca toplu iş sözleşmelerine koyduracak hükümler saklıdır.»

BAŞKAN — İkinci önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

19. ncu maddenin 3. ncü bendinin (a) fıkrasının metni ekli şekilde düzeltilmesi arz olunur.

İstanbul
Malik Yolaç

GEREKÇE

Maddenin 3 ncü bendi 2 nci fıkrası müeyyide bakımından ağır hükümler taşımaktadır. Evvela 1 ve 2 nci bendlere göre ayrı ayrı cezai tazminata hükmolunması, aynı fiil için mükerrer hüküm neticeleri doğurmaktadır. Kaldıki 31 nci maddenin 3 ncü fıkrasiyle de bu mükerrer müeyyide hükmü artırılmaktadır. Bundan başka 2 nci bendde tazminatın en az bir yıllık ücret tutarı olması da çok aşırı rakamlara yol açabilir.

Bugünkü tatbikat 1 nci fıkra hükümlerinin mahfuziyeti olmaksızın âzami haddi bir yıllık ücret olarak tesbit etmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh fıkra ekli teklif şeklini almaktadır.

Metin : Madde 19. Bend 3/fıkra 2. «İş verenin bu madde hükümlerine aykırı hareketi halinde hükmedilecek tazminat, işçinin bir yıllık ücret tutarından fazla olamaz.»

BAŞKAN — Üçüncü değiştirge önergesi komisyona aittir, onu da okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

19 ncu maddenin 1 nci bendinin 1 nci fıkrasının son cümlesi çıkarılacak ve yerine:

«Hizmet akitlerine bu hükme aykırı şartlar konulamaz.» cümlesi ikame edilecektir. Arz olunur.

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Efendim, okunan takrirlerden evvelâ, Turhan Bilgin, İbrahim Abak, Saim Kaygan, Fevzi Fırat arkadaşlarımıza ait olan ve 19 ncu maddenin 1 nci fıkrasının tamamen tadilini istiyen önergeyi oylarınıza arz etmeden evvel bir daha okutuyorum.

(Fevzi Fırat ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon iştirak etmiyor, efendim.

BAŞKAN — Bu tadilnamenin nazarı mütedâaya alınıp alınmaması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Nazarı mütalâaya alınması kabul edilmemiştir.

İkinci tadilnameyi okutuyorum, sadece metni.

(Malik Yolaç'ın önergesi tekrar okundu)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Kabul etmiyoruz, efendim.

BAŞKAN — Tâdilnamenin nazarı mütalâaya alınmasını veya alınmamasını oyunuza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

FERHAT NURU YILDIRIM (Ankara) Takrir kimindi?

BAŞKAN — Efendim, bir şey mi söylüyorsunuz.

FERHAT NURİ YILDIRIM — (Ankara) Takrir kimindi diye sormuştum.

BAŞKAN — Malik Yolaç'ın, daha evvel okunan bir takrirdir.

Üçüncüsü Komisyonun metnidir. Okutturuyorum.

(Geçici Komisyon Sözcüsü Coşkun Kırca'nın takriri tekrar okundu)

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi daha evvel okumuştuk. Bu kabul ettiğiniz ilâve, tadilname ile birlikte maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İşçi teşekkülü idareciliğinin teminatı

MADDE 20. — 1. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında görev almaları dolayısiyle kendi rızalariyle işlerinden ayrılan işçiler; bu teşekküllerdeki görevinin, seçime girmemek, seçilmemek veya çekilmek suretiyle son bulması üzerine işe alınmalarını istedikleri takdirde, iş veren, bunları boş yer varsa, talepleri anındaki şartlarla, eski işlerine veyahut diğer bir işe sair isteklilere tercih ederek almaya mecburdur.

Bu hakkın kullanılması, teşekküldeki görevin sona ermesinden başlıyarak üç ay içinde mümkündür. Özel nitelikteki mevzuatla toplu iş sözleşmesi hükümleri saklı kalmak şartiyle, işten ayrılma tarihinden başlıyarak beş yıl geçmiş ise, bu hak düşer; yönetim kurulundaki görevleriyle ilgili cürümlerinden dolayı hüküm giymiş olanlar bu haktan istifade edemezler.

2. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında görev almaları dolayısiyle kendi rızalariyle işlerinden ayrılan işçiler, sosyal sigorta primlerini işverene düşen primlerle birlikte ödemeye devam etmek şartiyle, eski iş yerlerindeki sigortalılık haklarını devam ettirebilirler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Buyurun Sayın Alp Doğan Şen.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Arkadaşlar, şimdiye kadar üye işçilerin haklarını korumak babında söz alıyordum. Bu sefer de idarecilerin haklarını korumak için bir teklifim var. O da bu maddenin birinci fıkrasında; «talepleri anında şartlarla,» cümlesiyle işin şekli biraz değişiyor.

Sendika idarecisi tekrar işine döndüğü zaman, bu kelimelerle büyük müşkilâtlara mâruz kalabilir. Tatbikat bunu göstermiştir. Sendikacı idareci arkadaşların haklarını korumak

bakımından bendeniz «eski haklariyle» «tabirini ileri» sürüyorum. Çünkü hakikaten sendika idarecisi olan arkadaşımız, iyi bir işçidir, muayyen bir sahada ihtisası vardır. Bu arkadaşın tekrar yerine gelmesi lâzımdır. Bunun kabulü zannediyorum, iyi bir hareket olacaktır, takririmin kabulünü rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ataöv.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, «İşçi teşekkülü idareciliğinin teminatı» maddesi içerisinde bu idarecilerin nasıl seçilip, vazife alacağını da ihtiva eden bir hususun ilâvesini lüzumlu gördüğüm için söz almış bulunuyorum:

Şimdi 20 nci maddeye bir fıkra eklenmesini teklif ediyorum. Bu fıkra ile, sendika idarecilerinin hangi şartlarla, nasıl seçileceğini kanunun içerisinde tedvin edeceğiz ki, ileride her hangi bir şekilde ihtilâfa düşmeyelim. Çünkü, kanun, daha evel kendisine mesnet olan kanunları ortadan kaldırdığına göre, bu fıkra 20 nci maddeye ilâve edilirse bir eksik tamamlanmış olacaktır.

Burada üzerinde durduğumuz husus şudur: Şimdi, bir iş yerinde çalışmakta olan işçilerin yarısından fazlası sendika üyesi olmak şartiyle sendika, 50 kişiye kadar 2, 50 kişiden 200 kişiye kadar 4, 200 kişiden bin kişiye kadar altı ve binden yukarı olan işçiler için de 8, sendika ana tüzüğünde gösterilen esaslara göre sendika temsilcisi seçecekler, teklifimize göre; «Bir iş yerinde sendika üyesi seçilen mevcut işçinin yarısından az ise, sendika temsilcileri yukarda gösterilen miktarın yarısı kadar olur. Bir iş yerindeki işçiler muhtelif sendikalara üye olmuşlarsa en çok üyesi olan sendika temsilcisini seçer. İş yeri sendika temsilcilerinin iş veren tarafından aktinin feshi halinde sendika temsilcisinin şikâyeti üzerine ilgili bölge çalışma müdürlüğünce uzaklaştırmaya teşebbüs olunur. Uzaklaştırma kabul olmadığı takdirde keyfiyet tutanakla tesbit edilerek bu yer için yetkili il hakem kuruluna tevdi edilir. İl hakem kurulu toplantı usulüne göre inceleme yapar ve karar verir. İl hakem kurulunun bu hususdaki vereceği karar kesindir. İl hakem kurulu sendika temsilcisinin çıkarılmasına karar verirse sendika temsilcisinin işinden çıkarıldığı tarihten başlamak üzere ve sendika nizamnamesince belirtilen sendika temsilcilik süresinin devamınca iş gördürülmemiş olsa bile, sendika temsilcisi işçinin ücreti ve saire bütün hakları iş veren tarafından ödenir.

Tekrar temsilciliğe seçildiği takdirde yukardaki hükümler uygulanır» Şimdi muhterem arkadaşlarım, bu fıkra 20 nci maddeye ilâve edildiği takdirde, sendika idarecilerinin teminatı bu suretle tekevvün etmiş bulunacaktır. O bakımdan bu takririmi Yüksek Riyasete tevdi ediyorum ve kabulünü rica edeceğim. Alp Doğan Şen arkadaşımın ifade ettiği «idarecilerin eski haklariyle işe alınır» kaydına bendeniz de iştirak ediyorum. Çünkü, sendikacılık konusunda hakikaten çok hassas olduğunu bildiğimiz Sayın Çalışma Bakanımız da muhtelif yerlerde sendika idarecilerinin böyle kesin teminat altına bağlanmasının zaruri olduğunu beyan etmişlerdi. İşte, idarecilik yapmış olan bir sendika üyesi iş verenle bâzı ihtilâfa düşmüşse, seçimi kaybetdiği veya adaylığını koymadığı zaman tekrar işe dönerken, şartlar müsaitse kaydının arkasından, haklı olan şeyi alamıyacak ve eski üzerindeki hissî tesirlerle sendika idareciliği sırasında vazifesi icabı yapmış olduğu hareketlerinden dolayı mağdur olacaktır. Buna meydan vermemek için, kanunu gayet kesin olarak tedvin etmek mecburiyetindeyiz. O bakımdan eski haklariyle, kaydının oraya konmasını, aşağıda «yönetim kurulundaki görevleriyle ilgili cürümlerden dolayı hüküm giymiş olanlar bu haktan istifade edemezler.» kaydı vardır. Buna iştirak ediyorum. Yalnız, burada da bunların eski haklarının yani kıdem zamlarının zayi olmamasını, hassaten komisyonun bu hususta da bizi tenvir etmesini rica edeceğim. Kıdem zamlarının zayi olmamasının, yani kıdem zamlarına bu cezanın tesir etmemesinin sarahate kavuşturulmasını istirham eder ve takririn kabulü lehinde oy vermenizi rica ederim, sayın arkadaşlarım.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen var mı?.. Yok...

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon Sözcüsü.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Sayın Alp Doğan Şen ve

İhsan Ataöv arkadaşlarımızın birinci takrirleri muhtevasını teşkil eden fikir itibariyle yerindedir. Biz de esasen bu şekilde bir takrir hazırlamıştık. Yalnız, bunun yazılış şekli kendi dedikleri gibi olursa, maksadın tamamen dışında bir netice hâsıl olur. Sebebi şu: «Talep anındaki şartlarla» demeyip, «Eski haklariyle» denirse, bu eski hakları tabiri fevkalâde umumi olacağı için, beş sene içinde yeni bir toplu iş sözleşmesi yapılmış ve ücretler artmış olabilir. Demek ki, bu yöneticiyi daha az bir ücretle alabilir mânası çıkar. Aslında maksadın bu olmadığı muhakkaktır. Aslında maksat, geçmiş kıdem haklarının mahfuz tutulmasıdır; binaenaleyh bunun tashihi lâzımdır. Bir de, 20 nci maddenin birinci bendinin birinci fıkrasının sonuna şöyle bir cümle eklenmesini teklik ediyoruz: «Bu takdirde işçinin ücretten ve işten çıkarılmasında eski kıdem hakları saklıdır.» Böyle olunca maksat hâsıl olur.

İkinci noktaya gelelim: Bu, sigortalılık bakımından aynı şeyi gösteriyor. Bu, zaten var. Dikkat buyurursanız, iş verene ve kendisine ait primleri de beraber ödemek şartiyle, sanki o iş yerinde çalışıyormuş gibi gözüküyor. O iş yerinde çalışmadığı halde zaten sigortalılığını devam ettirebiliyor. Sigortalılık haklarını devam ettirebilirler. Devam ettirince, sigortalılık fiilen her iki tarafça ödenecek primler de işçi tarafından ödendiğine göre, devam ediyor. Sırf sigortalılık bakımından kıdemin devam ettiğinde de esas bakımından zerre kadar şüphe yok. Zapta, bu hususun geçmesi, zannederim ki, kifayet eder.

BAŞKAN — Madde hakkında verilmiş muhtelif önergeler var. Bunlardan üç tanesi tamamen aynıdır. 3 ayrı takrir halinde verilmiştir. Ve değişik imzaları ihtiva ediyor. Bunlardan yalnız bir tanesini okutacağım.

Diğer iki tanesi de 20 nci maddeye bir fıkra ilâvesi ve bir fıkranın tayyı hakkındadır. Bunları okutuyorum. Sırasiyle oyunuza arz edeceğim.

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 20 nci maddesine aşağıdaki fıkranın ilâve edilmesini teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz. Saygılarımızla.

Zonguldak	Erzurum
Fevzi Fırat	Turhan Bilgin
Aydın	Sakarya
Reşat Özarda	Muslihiddin Gürer
Kocaeli	Manisa
Hâldan Kısayol	Nusret Köklü
İzmir	İstanbul
Muzaffer Döşemeci	İbrahim Abak
Giresun	İzmir
İ. Etem Kılıçoğlu	Saim Kaygan
Gümüşane	Bursa
Sabahattin Savacı	Mustafa Tayyar

Trabzon
Ekrem Dikmen

Madde 20. - Fıkra 3. — «Bir iş yerinde çalışmakta olan işçilerin yarısından fazlası sendika üyesi olmak şartiyle sendika elli kişiye kadar 2, elli kişiden 200 kişiye kadar 4, 200 den 1 000 e kadar 6, 1 000 den yukarda sayıda işçiler için 8 sendika, ana tüzüğünde gösterilecek esaslara göre sendika temsilcisini seçer.

Bir iş yerinde sendika üyesi işçiler mevcut işçinin yarısından az ise sendika temsilcileri yukarda gösterilen miktarın yarısı kadar olur. Bir iş yerindeki işçiler muhtelif sendikalara üye olmuşlarsa en çok üyesi olan sendika temsilcilerini seçer.

İş yeri sendika temsilcilerinin iş veren tarafından akdinin feshi halinde sendika temsilcisinin şikâyeti üzerine ilgili bölge çalışma müdürlüğünce uzlaştırmaya teşebbüs olunur. Uzlaştırma kabil olmadığı takdirde keyfiyet, tutanakla tesbit edilerek bu yer için yetkili il hakem kuruluna tevdi edilir. İl hakem kurulu toplantı usulüne göre inceleme yaparak karar verir. İl hakem kurulunun bu hususta vereceği karar kesindir. İl hakem kurulu sendika temsilcisinin çıkarılmasına karar verirse sendika temsilcisinin işinden çıkarılmadığı tarihten başlamak üzere ve sendika nizamnamesince belirtilen sendika temsilcilik süresinin devamınca iş gördürülmemiş olsa bile sendika temsilcisi işçinin ücreti ve sair bütün hakları iş veren tarafından ödenir. Tekrar temsilciliğe seçildiği takdirde de yukardaki hüküm uygulanır.»

BAŞKAN — İki takrir daha var; onu da okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 20 nci maddesinin 1 nci bendini 2 ci fıkrasındaki «Yönetim Kurulundaki görevleriyle ilgili cürümlerden dolayı hüküm giymiş olanlar bu hakdan istifade edemezler» cümlesinin tasarıdan çıkarılmasını teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz. Saygılarımızla.

Zonguldak	Erzurum
Fevzi Fırat	Turhan Bilgin
Sakarya	Kocaeli
Muslihittin Gürer	Hâldan Kısayol
Aydın	Manisa
Reşat Özarda	Nusret Köklü
İzmir	İstanbul
Muzaffer Döşemeci	İbrahim Abak
Zonguldak	Giresun
Ramiz Karakaşoğlu	İ. Etem Kılıçoğlu
Konya	Bursa
Faruk Sükan	Mustafa Tayyar
Zonguldak	Trabzon
Sadık Tekin Müftüoğlu	Ekrem Dikmen
Gümüşane	İzmir
Sabahattin Savacı	Saim Kaygan

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 20 nci maddesinin 1 nci fıkrasında «Boş yer varsa talepleri anındaki şartlarla» ibaresinin çıkarılarak «Eski haklariyle» ibaresinin konularak değiştirilmesini teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz.

Saygılarımızla.

Antalya	Diyarbakır
İhsan Ataöv	Alp Doğan Şen

İzmir
Saim Kaygan

BAŞKAN — Evvelâ ilk defa okunmuş olan ve maddeye yeni bir fıkra eklenmesini derpiş eden önergeyi, nazarı mütalâaya alınıp alınmaması hususunu oylarınıza sunuyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — İş yerinde işçi temsilcilerine mütaallik olarak muhtelif arkadaşlarımız ve gruplar adına verilmiş olan takrirlerce ihtiva ettikleri fikir itibariyle katılmaktayız. Ancak, redaksiyon ve metindeki yeri bakımından bu hususdaki haklarımızı mahfuz tutmaktayız. Ve bu kayıtla iştirak etmekteyiz.

BAŞKAN — Bunun nazarı dikkate alınmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmiyenler... Nazarı dikkate alınması kabul edilmiştir.

Komisyon filhal iştirak ediyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, redaksiyon bakımından iştirak etmiyoruz.

BAŞKAN — Bu şekilde yeni bir şart mezuubahsolmasın. Filhal iştirak etmediğimize göre, komisyon geri alır ve kabul ettiği yeni şekli getirir.

Komisyon filhal iştirak etmiyor. Nazarı dikkate alınması kabul edilmiş olan önerge komisyona havale edilmiştir.

Diğer iki önergeyi de tekrar okutacağım. Kısa zaten ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

(Sakarya Milletvekili Muslihittin Gürer, Erzurum Milletvekili Turhan Bilgin ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Hiç değilse, cürüm işlemiş olan kimseleri alıp almamakta iş verenin serbest kalması gerektiğinden bunu aşırı müdahale telâkki ediyoruz. Bu bakımdan iştirak etmiyoruz.

BAŞKAN — Bu önergenin nazarı mütalâaya alınması hususunu oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Üçüncü önergeyi okutuyorum.

(Antalya Milletvekili İhsan Ataöv ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — «Eski haklarına» ibaresi, - biraz evvel de arz ettim, - Sendika yöneticilerinin aleyhine olur. Bu takrirde «Boş yer varsa» ibaresinin dahi çıkarılması derpiş edilmektedir ki, boş yer olmadığı takdirde, dahi bir işçiyi iş yerine almak, Anayasada yer alan mukavele sebestisine aykırı olarak iş verenin haklarına fuzuli ve yersiz bir müdahaledir. İltihak etmiyoruz, efendim.

BAŞKAN — Okunan önergenin dikkate alınması hususunu oylarınıza sunuyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi 20 nci madde hakkında komisyonun da bir önergesi var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

20 nci maddenin 1 nci bendinin 1 nci fıkrasına şu cümle ilâve edilmiştir; arz olunur;

«Bu takdirde, işçinin ücrette ve işten çıkarılmasında eski kıdem hakları saklıdır.»

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Bu önerge de komisyona havale edilmiştir.

Meslekî teşekküllerin sağladığı haklardan istifade

MADDE 21. — Bu kanuna göre kurulan işçi veya iş veren teşekkülünün kendi faaliyetleri sayesinde üyelerine sağladığı hakların, o teşekkülün üyesi olmıyanlara teşmili, bahse konu teşekkülün yazılı muvafakatine bağlıdır.

Toplu İş sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu hükümleri saklıdır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?.. Yok.. Maddeyi oylarınıza sunuyorum... Kabul edenler.., Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Mamelek ve gelirler

MADDE 22. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin gelirleri :

a) Üyelerden alacakları aidat;

b) Eğlence, müsamere, konser gibi faaliyetlerden sağlıyacakları meblâğlar;

c) Teberrular; ve

d) Mameleklerinin gelirlerinden ibarettir.

2. Genel ve katma bütçeli idarelerle mahallî idareler ve muhtarlıklar ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekkül ve müesseselerle sermayelerinde Devletin iştiraki bulunan bankalar, kamu kurumu niteliğindeki meslekî teşekküller dâhil olmak üzere özel kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküller, bu bentte zikredilen idare, teşekkül ve bankalar tarafından ödenmiş sermayesinin en az yarısına katılmak suretiyle kurulan teşekküllerle bunların aynı nisbette katılması ile kurulan müesseseler, işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere her hangi bir şekilde malî yardım ve teberruda bulunamazlar.

8 Ağustos 1961 tarihli ve 344 sayılı Kanunun 1 nci geçici maddesi hükmü saklıdır.

3. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyesi bulundukları milletlerarası teşekküllerden ve Türkiye Cumhuriyetinin üyesi bulunduğu milletlerarası teşekküllerden gayrı dış kaynaklardan Bakanlar Kurulundan izin almadıkça yardım kabul edemezler.

4. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere ödenen aidat, her nevi vergi ve resimlerden muaftır.

Bu teşekküllerin toplantıları, kütüphane, spor ve benzeri tesisleri ile meslekî öğretimleri için lüzumlu menkul ve gayrimenkul malları haczedilemez; bu mallar vergiye tabi tutulamaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ataöv.

Yalnız bu madde malî ahkâmı ihtiva etmektedir. Plân Komisyonu burada mı?... (Yok sesleri) Bu madde Plân Komisyonunun huzuru ile müzakere edilmesi lâzımgelir.

Geçici Komisyonun bir mütalâası var mı?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Geçici Komisyonun sadece ufak teknik bir tadilnamesi var.

BAŞKAN — Şu halde bu maddeyi geçiyoruz.

22 nci maddede mamelek ve gelirlere ait olduğu için Plân Komisyonunun huzuru ile müzakeresi icabeder.

Aidat

MADDE 23. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyelerince ödenecek aidat miktarını, Cemiyetler Kanunundaki kayıtlara bağlı kalmaksızın tesbit edebilirler.

2. Aidatın tesbiti, azaltılması veya çoğaltılması genel kurul kararı ile olur.

3. Belli bir iş yerinde çalışan işçilerin en az dörtte birinin belli bir sendikaya veya bir

arada hareket eden muhtelif sendikalara mensup olması halinde, bu işçileri temsil ettiğini tevsik eden sendika veya sendikaların yazılı müracaatı ve aidatı kesilecek sendika üyesi işçilerin listesini vermesi üzerine, iş veren, üyelik aidatını ve toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt Kanunu gereğince o sendikaya veya onun mensubu olduğu federasyona ödenmesi gerekli dayanışma aidatını, işçilere yapacağı ücret tediyatından kesmeye ve hangi işçilerin üyelik veya dayanışma aidatını kestiğini bir liste halinde ilgili sendikaya bildirmeye mecburdur. Bu hükme göre üyelik veya dayanışma aidatını kesmeyen iş veren ilgili sendika veya sendikalara karşı, kesmediği aidat tutarınca sorumludur.

Belli bir dairede çalışan işçi niteliğinde olmıyan kamu görevlileri için de bu hüküm uygulanır.

Sendika, bu hizmeti karşılığında iş vereni masraflarını, iş verenin talebi üzerine, ödemeye mecburdur.

4. İş verene başvuran işçi sendikası veya sendikaların 3 ncü bendde gösterilen vasıfta olup olmadıkları konusunda iş verenle sendika veya sendikalar arasında anlaşmazlık çıkması takdirinde, iş verenin veyahut sendika veya sendikaların yazılı müracaati üzerine, anlaşmazlık, müracaat tarihinden itibaren üç iş günü içinde bölge çalışma müdürlüğünce çözülür. Bölge çalışma müdürlüğünün bu konudaki kararlarına, ilgililer, kendilerine yapılacak yazılı bildiri tarihinden başlıyarak üç iş günü içinde mahallin iş dâvalarına bakmakla görevli mahkemeye itiraz edebilirler. Bu itiraz, üç iş günü içinde kesin olarak karara bağlanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Buyurun Sayın İnal.

KÂMİL İNAL (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım, bu maddede küçük bir nokta unutulmuş. Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu gereğince bu sendikaya veya onun mensubu olduğu federasyona dediğimiz zaman burada «virgül» konfederasyona ödenmesi gerekli dayanışma aidatı diye «Konfederasyon» kelimesininde buraya geçirilmesi elzemdir. Muhakkak unutulmuştur. Buraya konması için de bir takrir veriyoruz, kabul etmenizi istirham ediyorum.

BAŞKAN — Madde hakkında buyurun, komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, başka söz istiyen yok ise...

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen var mı? Buyurun Sayın Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, 23 ncü maddenin birinci fıkrasında «bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyelerince ödenecek aidat miktarını Cemiyetler Kanunundaki kayıtlara bağlı kalmaksızın tesbit edebilirler» denmektedir. Bütün memleketteki, derneklerin muayyen bir maksat tahtında, yani kamu mülâhazasiyle belli bir aidat vermeleri ,yani, senede 120 lirayı aşmıyan bir aidat vermeleri 1935 te kadük olmuş, bugün bu 120 lira küçük bir meblâğdır, zamana uymamaktadır, bu doğrudur. Eğer sırf Cemiyetler Kanununun eskimiş ve iktisadi konjonktüre uymıyan bu hükmünü bertaraf etmek için bu madde konmuş ise, bence hatalıdır. Çünkü bir sendika, ki bu kanunla kabul edilen meslekî bir teşekküldür, o meslekî teşekkül kendi istediği kadar aidat koymak hakkını verdiğimiz zaman, bu hakkın gerektiğinde suiistimali bahis mevzuu olabilir. Muayyen bir an gelir, birtakım kimselerin sendikaya sokulmaması bahis mevzuu olabilir. Bir genel kurul kararı ile öyle bir aidat nisbeti tesis edilebilir ki, bu arkadaşlar için bu nisbet yerinde olabilir mi? Acaba komisyonun fikri nedir? Bu noktada bizi aydınlatsınlar. Bunu rica ediyorum.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen? Yok. Buyurun, sayın komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın İnal arkadaşımızın mülâhazası vârit değildir. «Konfederasyon» kelimesi unutulmuş değildir, bilhassa konulmamıştır. Çünkü, toplu iş sözleşmeleri kendilerine tatbık edilebilecek olan ve her hangi bir sendikaya üye olmıyan veyahut toplu iş sözleşmesinde âkıd taraf olan, sendika veya federasyonun mensubu olmıyan işçilerin ödiyecekleri dayanışma aidatı, ancak toplu iş sözleşmesinde âkıd taraf olan işçi teşekkküllerine ödenebilir; esasen Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununa göre ise, bir toplu iş sözleşmesi iki şekilde yapılır : İş yeri veya iş kolu esasına göre. İş yeri esasına göre yapılacak

toplu iş sözleşmesinde taraf, o iş yerinde işçilerin ekseriyetini temsil eden sendikadır. İkincisi; bir iş kolunda yapılacak olan toplu iş sözleşmesinde, işçi tarafında âkıd taraf, bu iş kolunda çalışan işçilerin ekseriyetini temsil eden federasyon veya böyle bir federasyon yoksa, sendikadır. Şu halde, konfederasyonlar toplu iş sözleşmelerinin muhtemel âkıd tarafları arasında değildir. Toplu iş sözleşmesinde âkıd taraf olarak yer alamıyacak olan işçi konfederasyonlarına da bu sebepten dolayı bir dayanışma aidatının ödenmesi mevzubahsolamaz. Ancak, âkıd taraflara böyle bir dayanışma aidatı ödenebilir.

Ancak, şunu da belirteyim ki, bir işçi konfederasyonun kendi üyesi olan federasyonlara veya millî çaptaki sendikalara, bu şekilde ödenmiş olan dayanışma aidatlarının tamamının veya bir kısmının konfederasyon merkezinde toplanması hususunda bunların tüzüklerine gereken hükümlerin konulmasına da mâni bir hüküm değildir. Bu hususun zapta geçmesi, İnal arkadaşımızı tatmin eder, zannediyorum.

Sayın Reşit Ülker arkadaşımız, burada aidatın Cemiyetler Kanunundaki âzami ahdle bağlı kalmaması yolundaki prensiplerden bâzı endişeler duyuyorlar. Gerçi bugünkü Cemiyetler Kanununda plafon olarak yer alan 120 lira azdır. Ancak, bunu, Sendikalar Kanununda sendikalar için bir istisna vâzı suretiyle gerçekleştirmiyelim, Cemiyetler Kanununu değiştirelim, demek isterler.

Biz bu fikirde değiliz, arkadaşlarım. Bu, sendikalara mütaallik Batı memleketlerindeki mevzuatın esas prensiplerinden birisidir. Cemiyetler Kanununda aidat plâtfonu olarak tesbit edilen hükümlerden, gerek işçi, gerek iş veren sendikaları daima müstesna tutulmuşlardır. Hattâ, bu, bilhassa işçi sendikalarından çok iş veren sendikaları için mühimdir. Çünkü, İş verenlerin sayısı, işçilerin sayısından çok daha az olduğuna göre, iş veren sendikalarının ciddî bir malî kudrete sahibolabilmeleri, ancak aidatın, Cemiyetler Kanunu için tesbit edilmiş olan âzami haddin çok üstünde tutulabilmesi ile mümkündür.

Kaldı ki, işçi sendikaları da bu aidatı, kendisine üye olabilecek işçiler için sıyyanen tesbit etmiyebilirler. Bilfarz, bir tekstil fabrikasında çalışan kalifiye olmıyan bir işçi ile, çok kalifiye bir ustabaşı, hattâ bir mühendis için aynı aidat tesbit edilmiyebilir. Birincilerinin daha az aidat ödemeleri derpiş edilebilir, diğerlerinin daha fazla aidat ödemeleri derpiş edilebilir. Bir de bu şık mevcuttur. Bu şıkkı da karşılamak için bir genişliğe ihtiyaç vardır.

İkincisi; birtakım kimseler sendikaya sokulmamak isteniyorsa, birden bire genel kurul kararı alınır ve o kimselerin sendikaya sokulması, aidat miktarının artırılması suretiyle önlenir, deniyor. Arkadaşlarım, bunu işçi sendikaları yapamazlar. Çünkü, genel kurulu toplamak kolay bir iş değildir. İkincisi, bunu yaptıkları takdirde kendi üyelerini kaybederler. Çünkü; aidat muayyen kimselere değil, hiç değilse muayyen kategorilere siyyanen tatbik edilmesi gereken bir şey olduğuna göre, bu yola giderlerse sendikaya girmesini istemedikleri insanları sendika dışında tutabilirler, ama, bu şekilde birçok sendika üyesini de o sendikadan ayırmaya zorlarlar. Bu şekilde yükseltilecek aidatı, muhtemeldir ki, sendika üyelerinin büyük çoğunluğu ödiyecek durumda olmasın. Bu itibarla, endişelerinin bu bakımdan vâridolmadığını zannediyorum.

Şunu da arz etmek isterim; komisyonunuz bu maddenin üçüncü bendinin ikinci fıkrasının çıkarılması için bir önerge vermiştir. «Belli bir dairede çalışan, işçi niteliğinde olmıyan kamu görevlileri için de bu hüküm uygulanır.» hükmü var. İkinci madde ile ilgili olarak, işçi niteliği olmıyan kamu görevlilerine mütaallik sendika hukukunun özel bir kanunla tanzimini kabul etmiş olduğumuzdan, bu fıkranın buradan çıkarılması teknik bir zaruret halini almıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen yok. Sayın Kâmil İnal siz ayrıca bir takrir verecek misiniz? Buradaki ifadenizde takrirden bahsediyorsunuz.

KÂMİL İNAL (Bolu) — Şahsan takrir vermiyeceğim, Grup namına verilmiş takrir var.

BAŞKAN — Şimdi bu madde ile ilgili verilmiş olan önergeleri okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

23 ncü maddenin 3 ncü bendinde federasyon tâbirinden sonra, unutulmuş olduğu anlaşılan «Konfederasyon» kelimesinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Çankırı
Kâzım Arar

Millet Meclisi Başkanlığına

Sendikalar Kanununun 23 ncü maddesinin 3 numaralı bendine aşağıdaki hükmün son fıkra olarak eklenmesini arz ve teklif ederiz.

C. K. M. P. Grup Başkanvekili
Sivas
Cevad Odyakmaz

«Sendikalar iş verenle akdedecekleri toplu sözleşme akitlerine, iş verenin de muvafakati ile munzam mesaileri karşılığında tahassul edecek ücretlerinin sendikaya kollektif aidat olarak ödenmesi hususunda anlaşabilirler. Bu takdirde yukardaki fıkralar hükümleri uygulanır.»

Millet Meclisi Başkanlığına

23 ncü maddenin 3 ncü bendi : «İşçilerin yazılı muvafakatlerinin alınması» şartının metinde yer almasını ve dayanışma aidatının, asıl üye aidatının yarısından fazla olmamasını teklif ediyorum.

İstanbul
Malik Yolaç

BAŞKAN — Bir de komisyonun önergesi vardır, okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

23 ncü maddenin 3 ncü bendinin 2 nci fıkrası çıkartılacaktır. Arz olunur.

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Şimdi sıra ile tekrar okutup oylarınıza sunacağım. Birincisi :

(Çankırı Milletvekili Kâzım Arar'ın önergesi yeniden okundu.)

BAŞKAN — Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergenin nazarı itibara alınıp, alınmamasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

(Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz'ın önergesi yeniden okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, metin o şekilde yazılmıştır ki, kanunlarla iş saatlerini iş yerlerinde tahdideden ve milletlerarası çalışma sözleşmelerinin de bizi bağlıyan hükümlerine aykırı olarak, iş saatlerini artırmaya cevaz veren bir ifade taşımaktadır. Bu bakımdan, komisyon buna iştirak etmiyor. Kaldı ki, kanunların cevaz verdiği nisbette işçilerin munzam iş saatlerinde çalışmaları da derpiş ediliyorsa, bu munzam saatler karşılığında alacakları ücretlerin aidat sayılması ve iş veren tarafından kesilmesi hususunda toplu sözleşmelere, hattâ hüküm konmaksızın bu maddenin bu bakımdan da tatbiki mümkün olduğu cihetle iştirak etmiyoruz.

BAŞKAN — Önergenin nazarı mütalâaya alınıp alınmaması hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

3 ncü önerge vardır, onu da tekrar okutuyorum.

(İstanbul Milletvekili Malik Yolaç'ın önergesi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Maddenin ruhuna tamamen aykırıdır; maddeyi işliyemez hale getirmek maksadına mâtuftur; komisyon iştirak etmemektedir.

BAŞKAN — Önergenin nazarı itibara alınıp alınmaması hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, komisyonun önergesini okutuyorum.

(Geçici Komisyon Sözcüsü Coşkun Kırca'nın önergesi tekrar okundu.)

REFET AKSOY (Ordu) — Usul hakkında konuşmak istiyorum...

BAŞKAN — Oylama sırasında usul olur mu?

REFET AKSOY (Ordu) — Usulsüzlük görüyorum, onu izah edeceğim.

BAŞKAN — Usulsüzlük olduğu iddiasında iseniz buyurun konuşun.

REFET AKSOY (Ordu) — Esbabı mucibeye müstenidolmıyan teklifleri Riyasetin dikkate alıp komisyona izah ettirmesi lâzım gelir.

BAŞKAN — Komisyon kendi metni üzerinde yeni bir tadilât yapmıştır.

REFET AKSOY (Ordu) — İcadedip söyleyin artık.

BAŞKAN — Lûtfen hitap şeklinize hâkim olunuz, Sayın Aksoy.

REFET AKSOY (Ordu) — Onu da sizden öğrenecek değilim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, komisyon biraz evvelki izahatı sırasında, bu fıkranın niçin çı-

karılacağını Yüksek Heyete arz etmişti. Kamu hizmeti görevlileri ile ilgili olarak sendika hukukunun özel bir kanunla düzenlenmesi daha önce kabul edilmiş bulunduğu için...

BAŞKAN — Bu takriri oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Daha evvel okutulmuş olan 23 ncü maddeyi kabul ettiğiniz bu tadilâtiyle birlikte oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi Plân Komisyonunun burada bulunmaması sebebiyle müzakeresini tehir ettiğimiz Plân Komisyonunun 21, Geçici Komisyonun 22 nci maddesi vardı.

Yalnız bu arada daha evvel Avrupa Konseyi İstişari Assamblesi için yapılmış olan üye seçimlerine ait önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Avrupa Konseyi İstişari Assamblesine katılacak asıl üyeler için yapılan seçime (248) üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri bulunanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye
Fevzi Ceylân
İmza

Üye
Ali Rıza Akbıyıkoğlu
İmza

Üye
Lebit Yurtoğlu
İmza

Sadrettin Tosbi	:	245 (ikiyüz kırkbeş)
Muzaffer Döşemeci	:	244 (ikiyüz kırkdört)
Hürrem Kubat	:	244 (ikiyüz kırkdört)
Hasan Fehmi Evliya	:	237 (ikiyüz otuzyedi)
Selim Sarper	:	220 (ikiyüz yirmi)
Mahmut Vural	:	189 (yüz seksendokuz)
Oğuz Oran	:	175 (yüz yetmişbeş)

Kasım Gülek	:	82 (sekseniki)
Nihat Erim	:	13 (onüç)
Fuat Ümit	:	7 (yedi)

Yüksek Başkanlığa

Avrupa Konseyi İstişari Assamblesine katılacak yedek üyeler için yapılan seçime (245) üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri bulunanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye
Fevzi Ceylân
İmza

Üye
Ali Rıza Akbıyıkoğlu
İmza

Üye
Lebit Yurtoğlu
İmza

1. Yusuf Ziya Yücebilgin	:	(243)
2. Fethi Ülkü	:	(241)
3. Faruk Sükan	:	(239)
4. Ertuğrul Akça	:	(238)
5. Vefik Pirinççioğlu	:	(236)
6. Fuat Ümit	:	(190)
7. Suphi Baykam	:	(181)
8. Nihat Erim	:	(31)
9. Selim Sarper	:	(4)
10. Kasım Gülek	:	(2)

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur. Yapılan seçim nihayetlendirilmiş ve kâfi ekseriyet bulmuştur.

Şimdi 21 nci maddenin müzakeresine devam ediyoruz. Plân Komisyonu raporunun 21 nci, esas Geçici Komisyon raporunun 22 nci maddesine tekabül ediyor. Plân Komisyonu raporunun 21 nci maddesini okutuyorum.

Mamelek ve gelirler

MADDE 21. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin gelirleri :

a) Üyelerinden alacakları aidat;

b) 15 nci madde hükmü saklı kalmak şartiyle girişilen çeşitli faaliyetlerden sağlıyacakları meblâğlar;

c) Teberrular;

d) Mameleklerinin gelirlerinden ibarettir.

2. Genel ve katma bütçeli idarelerle mahallî idareler ve muhtarlıklar ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekkül ve müesseselerle sermayelerinde Devletin iştiraki bulunan bankalar, kamu kurumu niteliğindeki meslekî teşekküller dâhil olmak üzere özel kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküller, bu bentte zikredilen idare teşekkül ve bankalar tarafından ödenmiş sermayesinin en az yarısına katılmak suretiyle kurulan teşekküllerle bunların aynı nisbette katılması ile kurulan müesseseler, işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere her hangi bir şekilde malî yardım ve teberruda bulunamazlar.

8 Ağustos 1961 tarihli ve 344 sayılı Kanunun 1 nci geçici maddesi hükmü saklıdır.

3. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyesi bulundukları milletlerarası teşekküllerden ve Türkiye Cumhuriyetinin üyesi bulunduğu milletlerarası teşekküllerden gayrı dış kaynaklardan Bakanlar Kurulundan izin almadıkça yardım kabul edemezler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Plân Komisyonu metni esastır.

BAŞKAN — Burada komisyonca verilmiş iki önerge vardır, ikisi de Coşkun Kırca arkadaşımızındır, 21 ve 22 nci maddeler hakkındadır. Bu hususta lûtfen komisyon izahat versin.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, bu konuda tatbik ettiğimiz usullere göre, esas olan komisyon metni Plân Komisyonu metnidir. Çünkü bu madde vergi muafiyetlerine taallûk eden akçalı bir maddedir.

Bizim verdiğimiz iki değişiklik önergesinden birincisi, bu maddenin 1 nci bendinin (B) fıkrasına taallûk etmektedir, (B) fıkrasında, Geçici Komisyonun metni şudur : «Eğlence, müsamere, konser gibi faaliyetlerden sağlıyacakları meblâğlar.»

Plân Komisyonunun metni ki, esas metindir, orada da şöyle denilmektedir : «15 nci madde hükmü saklı kalmak şartiyle girişilen çeşitli faaliyetlerden sağlıyacakları meblâğlar» 15 nci madde, sendikaların yapacağı veya yapamıyacağı ticari faaliyetleri gösterir maddedir. Her iki metni, maksadı kâfi derecede ifade eder mahiyette görmedik. Bu kanun bir bütündür. Sendikaların yapacağı veya yapamıyacağı faaliyetler vardır. Bu husus, bu metnin muhtelif maddelerinde yer almaktadır. Binaenaleyh, şöyle, demekte fayda vardır : Sadece 15 nci maddeye atıfta bulunarak değil, «Kanuna atıfta bulunarak; bu kanuna göre yapacakları faaliyetlerden elde edecekleri meblâğlar» demek kâfi değildir, bir de buna, «eğlence, müsamere konser» gibi faaliyetleri de her halükârda eklemek lâzımdır. Binaenaleyh, komisyonumuz, bu metnin şu şekilde tadilini, derpiş etmektedir : Bu kanuna göre yapabilecekleri faaliyetlerden sağlıyacağı meblâğlarla, eğlence, müsamere, konser gibi faaliyetlerden sağlıyactkları meblâğlar.»

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Spor da gelir...

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Sporu zaten yapabilir dedik. Spor tesislerini kurar, üyeleri için, işçiler spor tesislerini kurar dendi. Spor bakımından iyi bir misal teşkil ediyor. Meselâ, sendikanın bir stadyum veya bir jimnastik salonu inşa ettirdiğini kabul edelim. Esas itibariyle, bu salon kendi işçilerinin ve diğer üyelerin istifadesine arz edilecektir. Olabilir ki, bu jimnastikhanenin masraflarını karşılamak için, sendika, buradan başkalarının faaliyetlerini ve istifadelerini derpiş etsin. 15 nci madde daha evvel kabul edilen şekliyle buna cevaz veriyor. Kendi üyelerinden sadece jimnastik faaliyetlerinin maliyet ve idame masrafına tekabül eden bir ücreti alabilecek; fakat, kendi üyesi olmıyanlardan kâr etmek kasdiyle dahi, jimnastikhaneye giriş ücretini o şekilde daha, fazla tesbit etmek suretiyle bir duhuliye alabilecektir. Fakat, bu gibi kârlar sendikanın üyelerine tevzi edilemiyecek, yalnız sendikanın umumi fonları arasında kalacaktır. Sendikanın, kanuna uygun faaliyetlerinde sarf edilmek üzere, bütçesinde yer alacaktır. Binaenaleyh, bu, zaten derpiş edilmiştir. 14 ncü madde, en geniş bir şekilde yazılmış ve 15 nci madde de ticaret yasağı bakımından gereken genişliği getirmiş olduğu için, 22 nci maddenin Plân Komisyonu metninde yer alan 1 nci bendinin (b) fıkrası komisyonumuzun derpiş ettiği şekilde tadil edilirse, daha evvel yaptığımız tadillerin de teknik icabı olan bir hüküm buraya girmiş olacaktır.

İkinci nokta şudur: Plân Komisyonu metni esas olduğuna göre, Geçici Komisyon olarak bu metne bir 4 ncü bent ilâvesini lüzumlu görüyoruz.

Geçici Komisyonumuzun metninde 4 ncü bent olarak şu husus vardır: «Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere ödenen aidat, her nevi vergi ve resimlerden muaftır.

Bu teşekküllerin toplantıları, kütüpane, spor ve benzeri tesisleri ile meslekî öğretimleri için lüzumlu menkul ve gayrimenkul malları haczedilemez; bu mallar vergiye tabi tutulamaz.»

Plân Komisyonu bu bendi çıkarmıştır. Raporundaki esbabı mucibeye bakılacak olursa,

bu bendin burada çıkarılmasının sebebi uzun vâdeli kalkınma plânında vergi muafiyet ve istisnalarına mütaallik hükümlerin aidoldukları vergi kanunlarında yer alması yolunda yapılmış bir kayıttır. Yalnız, her halükârda Geçici Komisyonumuz, bu hususta, bir ana hükmün Sendikalar Kanununda yer almasında zaruret göstermektedir. Aidat için bu zarureti görmüyoruz. Çünkü, aidat halen her hangi bir surette vergi, resim ve harca tabi değildir. İlerde eğer Harcamalar Vergisi konur da bu Harcamalar Vergisi her nev'i harcamayı, şu veya bu şekilde vergiye tabi tutarsa, elbette ki, o zaman aidatın bu vergiden muafiyeti de düşünülebilir. Ama, bu aidat vergiye tabi olmadığı için, bu hüküm haşiv teşkil etmektedir. Bu hususta Plân Komisyonuna iltihak ediyoruz. Ancak, komisyon olarak, 22 nci maddenin 4 ncü bendinin 2 nci fıkrası üzerinde, Plân Komisyonunun çıkarma teklifine iştirak edemiyoruz. Bu madde, bu teşekküllerin toplantıları, kütüpane, spor ve benzeri tesisleri ile meslekî öğretimleri için lüzumlu menkul ve gayrimenkul mallarının vergiye tabi tutulamıyacağı yolundadır. Şimdi, malûmuâliniz; bilhassa gayrimenkul mallar, muhtelif vergilere tabidir. Bir kere, gayrimenkuller musakkaf olabilir veya olmıyabilir. Musakkaf olmadığı takdirde, Şehir içi arazi Vergisine tabidir. Musakkaf olduğu takdirde, gayrimenkul Bina Vergisine tabidir. Ayrıca, birtakım belediye resimlerine tabidir. Bunlar hakkındaki metinler birbirinden ayrıdır. Biz burada umumi bir kaide sevk ediyoruz. Bu umumi kaide, bugün mevcudolan vergiler için muteber olacağı gibi, yarın gayrimenkulleri matrah veyahut verginin mevzuu ittihaz etmek suretiyle, konacak vergi, resim ve harclara da şâmildir. Kaldı ki, bendenizin Plânlama Dairesi Müsteşarı ile yaptığım görüşmede, uzun vâdeli plânda yer alan bu kaydın, daha ziyade vergi kanunlarının anlaşılmasında, şeklî mükemmeliyeti temin için konduğu neticesine vardık. Şöyle ki, bu hüküm yine Sendikalar Kanununda yer alabilir. Ama, aynı zamanda vergi ile alâkadar olan mercilerin ve şahısların o verginin bütün istisna ve muafiyetlerini tam olarak görebilmeleri için de ayrıca o vergi kanunlarında yer almaları için gereken tadilât derpiş edilebilir. Yarın yeni vergiler gayrimenkuller üzerine konduğu zaman, yine bu umumi kaide onlar için de tatbik edilmelidir. Kaldı ki, burada vaz'ettiğimiz kaideler umumiyetle, başka memleketlerdeki sendikalar kanunlarında da yer alan ve umumi bir direktifi ihtiva eden bir hükümdür. Bir takrirle de bu hükmün Plân Komisyonu metnine 4 ncü bent olarak ilâvesini istiyoruz. Yani, kendi metnimizin 4 ncü bendinin 1 nci fıkrasının tayyına iştirak ediyoruz; fakat, aynı bendin 2 nci fıkrasının ilâvesini derpiş ediyoruz.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, esas metnin Geçici Komisyon değiştirişinin 22 nci maddesi yerine kaim olmak üzere Plân Komisyonunun değiştirişinin 21 nci maddesinin müzakeresini yapıyoruz. Bu mevzuda esas Komisyonun, Geçici Komisyonun değil, Geçici Komisyonun iki tane tadilât önergesi, tadilnamesi vardır; bunları okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

22 nci maddenin 1 nci bendinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. Arz olunur.

«b) Kanuna göre yapabilecekleri faaliyetler ile eğlence, müsamere ve konser gibi faaliyetlerden sağlanacak meblâğlar.»

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — İkinci önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Geçici Komisyon değiştirişinin 22 nci maddesinin 4 ncü bendinin 2 nci fıkrasının bu maddeye 4 ncü bent olarak ilâvesini arz ve teklif ederim.

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Evvelâ birinci önergenin nazarı mütalâaya alınıp alınmaması hususunu oylarınıza sunacağım. Esas komisyonun mütalâası nedir?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — Katılıyoruz, efendim.

BAŞKAN — Esas komisyon katılıyor. Nazarı dikkate alınıp alınmamasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci önergeyi oylarınıza sunacağım. Esas komisyonun mütalâası var mı?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun, efendim.

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — Efendim, 22 nci maddenin 4 ncü fıkrasındaki bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere ödenen aidat, her nevi vergi ve resimlerden muaftır. Geçici Komisyon da buna katılıyor. Çünkü, aidat vergi ve resme tabi değildir. Bunu, komisyonumuz haşiv telâkki ettiği için çıkarmıştır buradan. 4 ncü fıkranın alt kısmındaki, «Bu teşekküllerin toplantıları, kütüphane, spor ve benzeri tesisleri ile meslekî öğretimleri için lüzumlu menkul ve gayrimenkul malları haczedilemez. Bu mallar vergiye tabi tutulamaz.» Biz komisyon olarak buna katılmıyoruz. Sendikaları da diğer cemiyetler gibi telâkki ediyoruz. Onlar hangi şartlara tabi ise sendikaların da o şartlara tabi olmasında biz fayda mülâhaza ederiz. Yani istisnai bir muamele, sendikalar için, bu bakımdan, komisyon olarak uygun mütalâa etmiyoruz ve katılmıyoruz.

BAŞKAN — Bu önergenin nazarı itibara alınıp alınmaması hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir. Nazarı mütalâaya alınması kabul edilmiştir. Esas komisyon filhal iştirak ediyor mu?

PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — Evet efendim.

BAŞKAN — Plân Komisyonu filhal iştirak ediyor.

Şimdi Plân Komisyonunun ve esas metninin 21 nci madde, Plân Komisyonun 21 nci maddesi ve esas metnin 22 nci maddesi olarak kabul edeceğimiz maddeyi okutacağım.

Mamelek ve gelirler

MADDE 22. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin gelirleri :

a) Üyelerinden alacakları aidat;

b) 15 nci madde hükmü saklı kalmak şartiyle girişilen çeşitli faaliyetlerden sağlıyacakları mebâlâğlar;

c) Teberrular;

d) Mameleklerinin gelirlerinden ibarettir.

2. Genel ve katma bütçeli idarelerle mahallî idareler ve muhtarlıklar ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekkül ve müesseselerle sermayelerinde Devletin iştiraki bulunan bankalar, kamu kurumu niteliğindeki meslekî teşekküller dâhil olmak üzere özel kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküller, bu bentte zikredilen idare teşekkül ve bankalar tarafından ödenmiş sermayesinin en az yarısına katılmak suretiyle kurulan teşekküllerle bunların aynı nisbette katılması ile kurulan müesseseler, işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere her hangi bir şekilde malî yardım ve teberruda bulunamazlar.

8 Ağustos 1961 tarihli ve 344 sayılı Kanunun 1 nci geçici maddesi hükmü saklıdır.

3. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyesi bulundukları milletlerarası teşekküllerden ve Türkiye Cumhuriyetinin üyesi bulunduğu milletlerarası teşekküllerden gayrı dış kaynaklardan Bakanlar Kurulundan izin almadıkça yardım kabul edemezler.

4. Bu teşekküllerin toplantıları, kütüpane, spor ve benzeri tesisleri ile meslekî öğretimleri için lüzumlu menkul ve gayrimenkul malları haczedilemez; bu mallar vergiye tabi tutulamaz.

BAŞKAN — Geçici Komisyon Sözcüsü tarafından verilmiş ve Yüksek Heyetinizce de kabul edilmiş olan ve Plân Komisyonu tarafından da filhal iştirak edilen değişiklikleriyle birlikte maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Plân Komisyonunun 21 nci maddesi esas metnin 22 nci maddesi olarak kabul edilmiştir.

Mülk iktisabı

MADDE 24. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, kanun ve milletlerarası andlaşmalarda gösterilen gaye ve görevlerinin gerektirdiği her nevi mülk iktisabına ehildirler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurul

MADDE 25. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin genel kurullarının en az iki yılda bir kere toplanması;

2. Genel kurullarda, Başkanlık Divanı ve komisyon seçimleri hariç, bütün seçimlerin gizli oyla yapılması;

3. İki Genel Kurul toplantısı arası devreye ait hesap raporu ile denetçi raporunun ve gelecek devreye ait bütçe teklifinin Genel Kurul üyelerine müzakereden önce dağıtılması mecburidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?.. Buyurun Sayın Alp Doğan Şen.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Cemiyetler hukukunu ilgilendirdiği için madde biraz mühimdir, arkadaşlar. Şu bakımdan. Bizdeki sendikaların bünyeleri biraz da 2 devreli bir vaziyet göstermektedir. Tek ünite halinde değildir. Kongrelerde böyle en az iki yılda bir» diye bir tahdide uğrarsa, toplanma müşkülâtından dolayı bir ağırlık verecektir. Bu bakımdan biz şöyle bir önerge hazırladık. Bu önergemizde genel kurulların bir ilâ 3 sene arasında yapılması görüşünü müdafaa ediyoruz. Çünkü; üç seneye kadar uzatabilmelidirler. biraz evvel arz ettiğim gibi iki sene denince, hemen hemen senede bir yapmak demektir kongreleri. Bu külfetlidir sendikalara. Bu şekilde tadilini rica ediyoruz.

İkincisi; ikinci fıkrada, «bütün seçimlerin gizli oyla yapılması» meselesi var. Acaba, ileride bu gizli oy meselesi bir ihtilâf doğurabilir mi? Acaba, komisyon, meri seçim mevzuatına göre diyeydi, daha iyi olmaz mıydı? Çünkü, belki sendikaların kuvvetlenmesi, büyümesiyle bu seçimlere itirazlar da vukubulabilir. Gizli oy, biraz, tam bir tabir olmuyor gibi geliyor bize.

Nihayet, en son 3 ncü fıkranın sonunda, «..genel kurul üyelerine müzakerelerden önce dağıtılması mecburidir.» kaydı var. Bu raporların, «müzakerelerden önce dağıtılması mecburidir.» Hükmiyle birçok ihtilâfların çıkacağına da kaaniyiz. Bunun bir zamanı olmalı. Bir gün evvel mi? İki gün evvel mi? Çünkü, kongreden bir saat evvel dağıtılan bir rapora kalkar itiraz ederler. Bu hususta komisyonun dikkatini çekiyoruz. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen? Yok. Buyurun komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, bir kere burada bir ifade hatası var. Buna dahi «En az» tabirinin «en çok» olması icabedecektir: «En çok iki yılda bir defa toplanması.» İki yıla râci, bir ifadedir ve «en az» değil, «en çok» olacaktır.

Şimdi biz verdiğimiz bir önerge ile bu hükmün, «mücbir sebepler dışında, en çok 3 yılda bir kere toplanması» şeklinde değiştirilmesini teklif ediyoruz. Fakat, esas fikir olarak, böyle bir takyidin konulmasını komisyon zaruri görmektedir. Şimdi yine Çalışma Bakanlığının yüksek memurları beni ikaz ettiler, tatbikatta 5 - 6 yıl genel kurulunu toplamamış sendika vardır. Bu toplamayış ekseriya maalesef malî denetimin dışında kalmak arzusiyle yapılmaktadır. Bunlar istisnaidir; fazla değildir böyle sendikalar; ama mevcuttur. Anayasanın 46 ncı maddesinin son fıkrası. sendikaların kuruluş, yönetim ve faaliyetlerinin demokratik olması gereklidir, esasını vaz'ettiğine göre, sendikayı idare edecek olanların, seçilmesi ve idarecilerin denetlenmesi bakımından genel kurulların, bir takım faaliyetlerde bulunması ve bunun için de belli âzami zaman fasılaları içinde toplanması lâzımdır.Toplu iş sözleşmesi akdi ve eğer akdedilemezse grev kararları sendika yönetim kurulu tarafından verilecektir. Bu yönetim kurulunun da bir demokratik temele istinat etmesindeki zaruret aşikârdır, bu kadar mühim yetkileri kullanacağına göre. Gizli oy meselesine gelince: İkinci fıkrada «genel kurullarda, başkanlık Divanı ve komisyon seçimleri hariç, bütün seçimlerin gizli oyla yapılması» diyor.

Gizli oyun ne olduğu malûmdur. Kongrelerde seçimde gizli oy kapalı bir zarf içine konmak suretiyle atılan oydur. Hücreye burada lüzum olmasa gerektir. İstiyen sendikanın hücreyi bir kenara koymasına da mani yoktur. Bir gizli oylamanın gizliliğinin nasıl temin edileceği her sandikanın tüzüğünde tesbit edilebilir. İstiyen hattâ hücre de koyabilir. Fakat zannediyorum ki, bu hususun zapta geçmesi kâfidir. Her halûkârda, el yazısı ile yazılıp bir kapalı zarfla atılan oy gizli oy sayılır. Bunda her hangi bir tereddüt olmıyacağını zannediyorum.

Hesap raporu ile denetçi raporunun müzakerelerden önce dağıtılması hususuna gelince; buna birgün takyidi koymayı doğru görmüyoruz. Hesap raporunu daha evvel dağıtmak kolaydır. Ama, bilâhara bu rapor denetçiler tarafından incelenecektir. Denetçilerin çalışması ne kadar sürer, bilinmez. Eğer muayyen bir kayıt konursa, genel kurul çalışmalarını muayyen birgün bitirmiş olabilir hiç bir çalışma yapmadan denetçi raporunu beklemek mecburiyeti hasıl olur. Buna da lüzum yoktur. koyduğumuz kayıt müzakereden önce bunların dağıtılması lüzumuna dairdir. Bunların müeyyideleri de 30 ncu maddede yer alacaktır. Her derneğin genel kurulu için olduğu gibi bu dernekte de bir Hükümet komseri bulunacaktır. Bu hüküm burada olduğu şekilde tatbikını bu Hükümet komiseri Başkanlı Divanı ile temas suretiyle kolaylıkla sağlıyabilir. Bu itibarla biz verdiğimiz değiştirge önergesi ile birlikte maddenin kabulünü istirham ediyoruz.

BAŞKAN — Buyurunuz, sayın Bakan.

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Sayın arkadaşlar, komisyon sözcüsü arkadaşımın üzerinde durduğu bir noktaya temas edeceğim.

«En az iki yılda bir kere toplanması» yerine «en çok iki yılda bir» olmalıdır, dediler. Böyle olursa «iki yılda bir kereden daha çok toplanamaz mânası çıkıyor. Yani iki yıl üç yıla çıkarılırsa, «üç yılda bir kereden fazla toplanamaz» mânası çıkıyor. Halbuki kasıt bu değildir. Onun için komisyon sözcüsü arkadaşım uygun görürse bunun «en geç» olarak düzeltilmesi maksadı belirtmek bakımından daha iyi olur kanaatindeyim.

Huzurunuza çıkmış iken, bu vesile ile, sayın Alp Doğan Şen arkadaşıma ben de kısaca cevap vermek isterim. Biz bu kanunlarla sendikalara toplum hayatımızda çok geniş bir yer, hürriyet ve kuvvet vermiş oluyoruz. Bunu da, her şeyden evvel demokratik bir çalışma düzeninin gereği olduğu için yapıyoruz. Bu düşünce ile, bu kadar geniş hürriyet ve kuvvet verdiğimiz teşekküllerin kendi iç bünyelerinde demokratik kalmalarını temin için her tedbiri almak mecburiyetindeyiz.

Bir teşekkülün kendi bünyesi bakımından, demokratik olmasının iki temel şartı vardır; birisi, muayyen fasılalarla ve gizli olarak seçimlerin yapılması; ikincisi, hesapların açıklığı. Burada birinci unsur vardır; yani muayyen fâsılalarla gizli olarak idarecilerin seçimlerinin yapılması şarttır. Aksi halde sendikanın iç bünyesinde demokratik olma hali teminat altına alınmamış olur. Ancak iki yıllık tahdidin yetersizliği düşüncesine ben de katılabilirim bu, üç yıla çıkarılabilir.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen?... Buyurun Coşkun Kırca.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim; ihtilâf; «en geç» ibaresinin toplanma adedine mi yoksa vâkı olacak toplanmanın en geç hangi süre içinde olacağına mı, racidir, meselesinden çıkıyor. Bu itibarla sayın bakanın teklifi de bu iltibası ortadan kaldırmıyacaktır. «En geç» veya «en çok» tâbirleri tamamiyle çıkarsa mesele halledilir. Şöyle olacaktır- «Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin genel kurullarının mücbir sebepler dışında, üç yılda bir toplanması»

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Daha evvel de olabilir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Mütalâanızı anlıyorum Sayın Bakan, Altında mecbur eden ibaresi vardır. Mecburi olan, üç yılda bir toplanmasıdır Üç yılın içinde bir kereden fazla toplanması yasak edilmiş değildir. Mecburiyet her halda üç yılda bir, bir kere toplanmaktır. Bu demek değildir ki, artık üç yılda bir kereden fazla toplanmak hususunda sendika tüzüklerinde hüküm olamaz. Bu sadece mecburiyeti gösteren bir hükümdür. Bu bakımdan, en geç, veya en çok gibi bir tâbirin çıkarılması, zannediyorum, meseleyi hallediyor.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen? Yok.

Verilmiş olan takrirleri okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Lüzüm ve imkânlar nazara alınarak 25 nci maddenin 1 nci bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Çankırı
Kâzım Arar

Madde 25 bend 1 :

Sendikaların genel kurullarının en az yılda bir defa, üst kuruluşlarının ise iki yılda bir defa toplanması.

Sayın Başkanlığa

25 nci maddenin 3 ncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini saygı ile arz ve teklif ederim.

Erzurum
Adnan Şenyurt

İki genel kurul toplantısı arası devreye ait hesap raporu ile denetçi raporunun gelecek devreye ait bütçe teklifinin genel kurul üyelerine, müzakereden en az 48 saat önce dağıtılması mecburidir.

Millet Meclisi Başkanlığına

Gürüşülmekte olan tasarının 25 nci maddesinin 1 nci bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini teklif ediyoruz.

Gereğinin yapılması için oya sunulmasını dileriz.

Saygılarımızla.

Zonguldak Fevzi Fırat	Erzurum Turhan Bilgin
Aydın Reşat Özarda	Sakarya Muslihittin Gürer
Kocaeli Hâldan Kısayol	Manisa Nusret Köklü
İzmir Muzaffer Döşemeci	İstanbul İbrahim Abak
Giresun Etem Kılıçoğlu	Zonguldak S. Tekin Müftüoğlu
Konya Faruk Sükan	İzmir Saim Kaygan
İstanbul İ. Hakkı Tekinel	Diyarbakır Alp Doğan Şen

İzmir
M. Ali Aytaş

Madde 25 bend 1 :

«Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller genel kurullarını bir sene ilâ 3 sene arasında yapmaya mecburdurlar.»

BAŞKAN — Bir de Komisyonun önergesi vardır; okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

24 nci maddenin 1 nci bendi aşağıdaki şekli değiştirilmiştir. Arz olunur.

«Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin genel kurullarının mücbir sebepler dışında üç yılda bir toplanması»

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Şimdi, önergeleri sırasiyle tekrar okuyup nazarı mütalâaya alınıp alınmaması hususunu oylarınıza arz edeceğim.

(Çankırı Milletvekili Kâzım Arar'ın teklifi tekrar okundu.)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Pratik bakımdan kabili tatbik değildir. Komisyon katılmıyor.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi ikinci önergeyi tekrar okutuyorum :

(Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Genel kurul çalışmalarını filiyatta uzatacak ve inkıtaa sebebiyet verecektir. Bu bakımdan Komisyon katılmıyor.

BAŞKAN — Önergenin nazarı itibara alınıp alınmamasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Üçüncü önergeyi tekrar okutuyorum :

(Erzurum Milletvekili Turhan Bilgin ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyonumuzun verdiği takrir de, aslında, aynı mahiyettedir. Fakat redaksiyon bakımından katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir, efendim.

(Komisyonun önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi son değişik şekli ile oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Görevlilerin ücretleri

MADDE 26. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin idarecileri ve temsilcileri-

ne verilecek ücretlerle her türlü ödenek ve yolluklar Genel Kurul tarafından tesbit olunur.

Bu kimselerin her türlü ücret, ödenek ve yollukları, idare kurulunca Genel Kurula sunulan faaliyet raporunda gösterilir.

Bu kimselerin, sendika üyesi olmak sıfatiyle esasen hakları olan tediyeler, bu madde hükmünün dışındadır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Mal bildirimi

MADDE 27. — Sendikaların başkan ve yönetim kurulu üyeleri, bu göreve seçildikten sonra bir ay içinde, kendilerinin, eşlerinin ve çocuklarının malik bulundukları mallar ve gelirlerini gösteren bir bildirimi noterliğe tevdi etmek zorundadırlar. Bildirimin verildiğine dair noterlikten alınacak belgeler denetçilere verilir. Bu belgenin hangi noterlikçe verildiği, tarih ve numarası yönetim kurulu karar defterinin özel bir sayfasına kaydolunur.

Bu şahıslar, tekrar seçilsinler veya seçilmesinler, görev sürelerinin sonunda mal ve gelir durumunu gösteren bir bildirimi yine bu hükme uyarak vermek zorundadırlar.

Bu mecburiyete uymıyanların başkanlık veya yönetim kurulu üyeliği sıfatları bir aylık müddetin bitiminde kendiliğinden düşer.

Bu bildirimlerde yazılı olanlar açıklanamaz. Ancak, talep üzerine, yargı mercilerine veya denetleme ve inceleme yetkisine sahip diğer makam ve mercilere tevdi olunur.

BAŞKAN — Geçici Komisyona soruyorum.

27 nci maddenin müzakeresinde esas, Geçici Komisyonun metni midir?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Geçici Komisyon maddesidir. Yalnız, söz istiyorum.

BAŞKAN — Tekrar söz vereceğim.

Madde hakkında söz istiyen arkadaşımız var mı?... Sayın Saim Kaygan buyurun.

SAİM KAYGAN (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım; 27 nci maddesinde belirtilen mal bildirimini tasvibediyoruz. Ancak, maddenin üçüncü bendinde; «bu mecburiyete uymıyanların başkanlık veya yönetim kurulu üyeliği sıfatları bir aylık müddetin bitiminde kendiliğinden düşer» diyoruz. Bu müddetin ben, kısalığından şikâyetçiyim, mal bildiriminin verilmesinden değil. Birçok sendikacı arkadaşlarımız iş yerlerinde çalışmaktadırlar ve iş saatlerinin dışında sendika işlerini tedvir etmektedirler. Bu münasebetle, Heyeti Âliniz şayet münasip görürse, hiç olmazsa üç aylık bir müddet koyalım. Bu müddet içinde mal bildirimini yapabilsinler.

Bu bildirim mevzuunda imkânları daha çok olan arkadaşlarımız dâhil, bir ay içinde mal bildirimini verememişlerdir. Çok istirham ediyorum, çünkü, maddenin 4 ncü fıkrası, dikkat ederseniz çok şiddetli tedvin edilmiştir. Bu müddetin bitiminde vazifelerinden azledildiklerini ve bütün vazifelerinin sona erdiğini ifade ediyor. Bir ay içinde bu bildirimin yerine gelmemesi, birçok lider arkadaşlarımızı müşkül duruma düşürebilir. Bunun için, üç aylık müddetin konmasını teklif ediyorum.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen? Yok. Buyurun Sayın Geçici Komisyon Sözcüsü.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, bu madde hakkındaki Plân Komisyonunun metni, bizim metnimizden daha iyidir. Çünkü, burada, «velâyetleri altındaki çocuklarının» tarzında tasrih edilmiştir. Halbuki bizim metnimizde, sanki, çocuğu olmak sıfatiyle her halükârda velâyeti altından çıkmış bulunsa dahi o çocuk için mal bildirimi verileceği mânası çıkmaktadır ki, maksadımız bu değildi. Maksadımız Plân Komisyonu metninde daha iyi ifade edilmiş bulunuyor. Bu itibarla biz Plân Komisyonu metnine iştirak ettiğimize dair bir önergeyi sunduk. Yalnız Plân Komisyonunun metninde 77 nci sayfanın başında, üçüncü satırda «karar ve defterinin...» deniliyor ki, bu «ve» orada bir baskı hatasıdır, bunun çıkarılması kaydiyle.

Ayrıca, Sayın Saim Kaygan arkadaşımıza Komisyon olarak hak veriyoruz ve takririne iltihak ediyoruz.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen var mı? Yok.

Önergenizi verecek misiniz Sayın Kaygan?

Madde hakkında üç tane önerge vardır, sırasiyle okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

27 nci maddenin tayyedilmesini teklif ediyorum.

İstanbul
Malik Yolaç

Gerekçe :

Madde 27. — Seçiminin demokratik usullere uygun olarak serbestçe icrası icabeden sendika yönetim kurulları üyelerinin güvenilir ve iş çıkarabilir kimseler olması gerekir. Bunları ayrıca denetçiler ve genel kurul murakabe eder. İcabında kazai mercilere başvurulur. Bu sistem dışında hiçbir tip dernek, cemiyet, kulüp, parti ve sairede bir mal beyanı sistemi yok iken sendikalara da bunu tesis etmek ve mülki idare ile Çalışma Bakanlığı teşkilâtının tetkikine açık bulundurmak ne kadar mahzurlu ise, ekseriya birbirlerine iş piyasasında rakibolan iş verenlerin, yönetim kurulu üyelerin, denetçilerin bu suretle müdahalesine tabi kılmak katlanılması güç bir mükellefiyet olacaktır. İş verenlerin sırf bu yüzden yönetim kurullarına katılmak istememeleri yüzünden iş veren teşekkülleri kanunen infisah etmek tehlikesiyle karşı karşıya bırakılmış olur. Zira M. K. 70 e göre «Cemiyet... idare heyetinin nizamnameye tevfikan teşkiline imkân kalmazsa, kendiğinden münfesih olur.»

Yüksek Başkanlığa

27 nci maddenin ilk fıkrasındaki «bir ay» ibaresi «üç ay» olarak değiştirilmiştir. Arz olunur.

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

Başkanlığa

27 nci madde : Bir aylık müddetin 3 ay olarak değiştirilmesini arz ve rica ederim.

İzmir
Saim Kaygan

BAŞKAN — Şimdi, önce bu metnin tayyını teklif eden önergenin nazarı mütalâaya alınıp alınmaması hususunu oylarınıza sunuyoruz.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, Sayın Malik Yolaç eğer bu önergede, iş verenlerin her halde mal bildirimine tabi tutulmamasını hedef ittihaz etmişler ise, bu hedefe, bu önerge ile varamıyacaklardır. Çünkü iş veren sendikasının yönetim kuruluna seçilen iş verenlerin öyle sanıyorum ki, büyük çoğunluğu esasen Gelir Vergisine tabidir; yani bir beyannameye esasen tabidir. Bu madde ile istihdaf edilen husus; işçi sendikalarının iş veren sendikalarından çok daha fazla denetime muhtacolduğudur. Bunları her halde Malik Yolaç arkadaşımız istihdaf etmemiş olsa gerektir. Bu itibarla önergesine katılamıyoruz.

Aynı zamanda nizamnameye göre, «yönetim kurulunu teşkil edememişse infisah eder» ibaresine de lüzum yoktur. Bu husus Cemiyetler Kanununun genel esaslarında yer almıştır.

BAŞKAN — Malik Yolaç'ın önergesinin nazarı itibara alınıp alınmamasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Yüksek Başkanlığa

27 nci madde için Plân Komisyonunun 26 ncı maddesi metni benimsenmiştir. Arz olunur.

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Takriri oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Coşkun Kırca ve Saim Kaygan'ın takrirleri de müşterek. Bu iki önerge aynı mahiyette. «Bir ay» ibaresi, üç ay olarak değiştirilmiştir.

Bu, iki önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, Plân Komisyonunun 26 ncı maddesini tashih edilen şekliyle 27 nci madde olarak okutuyorum.

Mal bildirimi

MADDE 27. — Sendikaların başkan ve yönetim kurulu üyeleri, bu göreve seçildikten sonra bir ay içinde, kendilerinin, eşlerinin ve velâyetleri altındaki çocuklarının malik bulundukları malları ve gelirlerini gösteren bir bildirimi noterliğe tevdi etmek zorundadırlar. Bildirimin verildiğine dair noterlikten alınacak belgeler dentçilere verilir. Bu belgenin hangi noterlikçe verildiği, tarih ve numarası yönetim kurulu karar defterinin özel bir sayfasına kaydolunur.

Bu şahıslar, tekrar seçilsinler veya seçilme-

sinler, görev sürelerinin sonunda mal ve gelir durumunu gösteren bir bildirimi yine bu hükme uyarak vermek zorundadırlar.

Bu mecburiyete uymıyanların başkanlık veya yönetim kurulu üyeliği sıfatları aylık müddetin bitiminde kendiliğinden düşer.

Bu bildirimlerde yazılı olanlar açıklanamaz. Ancak, talep üzerine, yargı mercilerine veya denetleme ve inceleme ytkisine sahip diğer makam ve mercilere tevdi olunur.

BAŞKAN — Kabul buyurduğunuz önrgeler gerekince Plân Komisyonunun 26 nci maddesi değişiklikleriyle beraber, 27 nci madde olarak okumuş bulunuyoruz.. Maddeyi bu şekilde kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Böylelikle, Plân Komisyonunun 26 nci maddesi esas Geçici Komisyon raporunun 27 nci maddesi olarak kabul edilmiştir.

Sendikaların defter ve kayıtları

MADDE 23. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller aşağıda yazılı defterleri ve kayıtları tutarlar :

a) «Üye kayıt defteri», bu deftere üyelerin kimlik ve adresleri, çalıştıkları iş yeri, sendikaya giriş tarihleri ve yükümlü oldukları aidat miktarı kaydedilir ve imzaları bulunur.

b) Yönetim kurulunun tarih sırasiyle ve müteselsil numaralarla kayıtlanmış ve altı imza edilmiş kararlarının yazılmasına mahsus «Karar defteri»;

c) Gelen ve giden evrakın tarih ve numara sırasiyle kaydedileceği «Gelen ve giden evrak kayıt defterleri»;

d) Gelen evrakın aslının, giden evrakın suretinin saklanacağı «Gelen ve giden evrak dosyaları»;

e) «Zimmet defteri»;

f) «Aidat», «gelir», ve «gider defterleri»;

g) Yönetim kurulunun bir zabıtla tesbit edeceği ve numaralanmış ve idare heyetince mühürlenmiş varidata ait kopyalı makbuzlarla sarfiyatın fatura, evrak ve kaydiyesini muhafazaya mahsus dosyalar;

h) «Bilânço, envanter ve kesinhesap defteri» ile, üye kayıt, karar, aidat, kongre divan, başkan ve kâtiplerinin yönetim kurulu ile beraber imza edecekleri «Genel Kurul kararlarının yazılmasına mahsus defterler» in kullanılmasından önce noterlikçe tasdikli olması mecburidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Buyurun Sayın Saim Kaygan.

SAİM KAYGAN (İzmir) — Efendim, 28 nci maddenin (a) fıkrasında «üye kayıt defteri», «bu deftere üyelerin kimlik ve adresleri, çalıştıkları iş yeri, sendikaya giriş tarihleri ve yükümlü oldukları aidat miktarı kaydedilir ve imzaları bulunur;» denmektedir. Halbuki yine biraz evvel kabul ettiğimiz aynı kanunun beşinci maddesinde «üyeliğin kazanılmasında bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere üye olmak ihtiyaridir; üye olmak yazılı müracaata bağlıdır» deniyor. Yani, sendikaya âza olmak istiyen arkadaşımız evvelâ yazili muvafakatname vermek suretiyle bizatihi üyeliği iktisabedecek. Bunun dışında ayriyeten üye kayıt defterlerinin tekrar imzalattırılmasında bir fayda ummuyoruz. 28 nci maddedeki bütün defterlerin tutulması yerindedir. Ancak üye kayıt defterine tekrar imzaların alınması uygun olmıyacaktır. Çünkü, birçok sendikalar karteks usulüne gitmektedirler. Bu münasebetle (a) bendinin «imzaları bulunur» ibaresinin çıkartılmasını teklif ediyorum ve bu mealde bir teklifi de Riyasete vereceğim.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen yok. Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, bu, tamamiyle teknik bir husustur. Her hangi bir yanlış anlamaya meydan vermemek için söz almış bulunuyorum. 5 nci maddede, yazılı müracaat mecburiyeti konmuştur. Bu yazılı müracaat, behemehal bir mektup şeklinde olmıyabilir. Yalnız müracaattan maksat, imza tahtında üyeliğin kabul edilmesinden ibarettir. Bunu, sendikaya girmek istiyen kimse ister bir mektupla yapar, isterse Saim Kaygan arkadaşımızın bahsettiği karteks dolabında yer alan bir kartın altına imza etmek suretiyle yapar; isterse matbu bir giriş beyannamesinin altına imzasını vaz'etmekle yapar veyahut isterse açılmış bir deferin yanına imzasını koymakla yapar. Bütün bunların hepsi 5 nci maddenin anlamında, mânasında yazılı müracaattir. Şimdi «üye kayıt defteri» dediğimiz zaman, bundan maksadımız behemehal maddi anlamda bir defter değildir. Bu defter; karteks sistemi şeklinde de pekâlâ tutabilir. Ama, her halükârda, ister defterin yanında imza hanesinde, ister - karteks sistemi kullanılıyorsa, - o üyeye ait kartın

altında bir imzanın bulunması şarttır. Bu itibarla, «imzaları bulunur» ibaresi aslında 5 nci maddedeki yazılı muvafakatin ta kendisidir. Bu şekilde 5 nci madde ile de telif edilmiş olur.

Zannederim ki, bu sözlerimin zapta geçmesi Sayın Saim Kaygan arkadaşımı tatmin etmiş olur.

ALP DOĞA NŞEN (Diyarbakır) — Üye kayıt defteri ve imza birleşiyor değil mi?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Efendim, birleşiyor. Yalnız, mâruzatım şudur ki; üye kayıt defteri, nihayet üye kayıtlarının bulunacağı dokûmanın hukukî adıdır. Yoksa, bu bir karteks sistemi içinde, çelik dolapların içinde kartlar bulundurmak suretiyle de bu defter hukukî anlamında, pekâlâ tutulmuş olur. Nitekim; pek çok yerlerde de bu böyle yapılmaktadır.

Defter demekten maksat sadece hukukî bir terimle bunu ifade etmek zaruretinden ileri geliyor. Yoksa bu defter nevama karteks sistemi şeklinde de tutulabilir.

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Talepnameye imza atmak kâfi değil midir? Kâfidir zannederim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Efendim, istiyen sendika öyle yapar, istiyen sendika başka türlü yapar, istiyen beyannamenin altına imza atar. Biraz evvel ifade ettim, beyannamenin altına imza attırmakla, muhtelif kartları imzalatmak, bir tanesini kendisine vermek bir tanesini dolabının içine yerleştirmek arasında, doğuracağı hukukî neticeler bakımından, hiçbir fark yoktur.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen yok.

Bu madde ile ilgili bir tadilname vardır, okutuyorum.

SAİM KAYGAN (İzmir) — Bu şekilde tavzih edildikten sonra, bizim maksadımıza uymaktadır, bu bakımdan geri alıyorum.

BAŞKAN — Saim Kaygan arkadaşımız önergesini geri almıştır.

Maddeyi aynen oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Muhterem arkadşalarım; maddelerin müzakeresi sırasında sual sormak istiyen arkadaşların, lûtfen sual soracaklarını işaret ederek izin almaları lâzımgeldiğini hatırlatırım. Bu hususlar zapta geçeceği için, yerinizden kalkıp da birden bire konuşmamanızı bilhassa rica ederim.

29 ncu maddeye geçiyoruz.

Bilânço, çalışma raporu

MADDE 29. — Sendikalar her hesap veya bütçe devresine ait bilânço ve hesaplarını ve çalışma raporlarını aidolduğu devreyi takibeden üç ay içinde Çalışma Bakanlığına gönderir. Bu bilânço ve hesaplar meyanında sendikanın o devre içindeki :

1. Gelirleri ve gelir membaları;
2. Giderleri ve sarf yerleri;
3. Başkana ve idarecilere verilen ücretlerle memur ve müstahdemlere ödenen meblâğlar;
4. Para mevcudu,
5. Demirbaş mevcudu;
6. Gayrimenkul mevcudu; ve
7. Çalışma Bakanlığınca sendikanın malî durumu ile ilgili olarak istenecek sair bilgiler de bulunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?

Saim Kaygan, buyurun.

SAİM KAYGAN (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, kanunun tümü üzerinde yapmış olduğum görüşmede de bahsetmiştim; Türk sendikalistleri hesap vermekten kaçmazlar. İşte biraz evvel mal bildirimini Heyeti Âliniz tensibetti ve bunu Türk sendikalistleri memnuniyetle karşılıyor. Ancak, bu 29 ncu maddenin müdafaasında çok zor. Bu hesapların, bilânçoların Çalışma Bakanlığına verilmemesini söylediğimiz zaman başka türlü tefsirler ileri sürülüyor. Bütün, üzerinde ısrarla durduğumuz hâdise şudur : Biz diyoruz ki, Hükümet olarak, Hükümetin bir rüknü olarak, Çalışma Bakanlığınca, her sendikanın, federasyonun kasasındaki parasının bilinmesi, Türk sendikacılarının yarın, grevlerindeki, toplu sözleşmelerindeki kuvvetini zayıflatacaktır. Kaldı ki, Hükümetin maliyesi dilediği anda, dilediği organı teftiş etmeye, murakabe etmeye salâhiyetlidirler. Sayın Çalışma Vekilimizle geçen gün görüşürken kendilerinden istirham ettik, dedik ki «hiç olmazsa aidatların, teberruların ve bütün bilânçoları Çalışma Bakanlığına verelim ama siz de lûtfedin, sendikalardan, grev fonu olarak toplanmış olan paraların hesabını sormayın. (Olur mu öyle şey, sesleri) İcabettiği zaman Maliye beni denetliyebilir. Ama Türkiye'de bu bir vakıadır ki, büyük iş

kolları Devletin elindedir. Devletin ve Hükümetin bir rüknü olan Çalışma Bakanlığı, her hesap yılı benim bilânçolarımı aldığı zaman, karşımda iş veren mevkiindeki, Devletin karşısında sendikaların kuvvetinin ne derece olacağını takdirlerinize bırakırım.

29 ncu maddenin tadili ile ilgili bir önergemi Riyasete takdim ediyorum. Desteklemenizi bilhassa istirham ederim.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen yok.

Buyurun, komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, komisyonumuz bu maddenin muhafazasını kesin olarak zaruri görmektedir. Bu metnin muhtelif maddelerinde sendikaların hangi sebepler dolayısiyle kapatılabilecekleri açıkça zikredilmiştir. Bunlarla, Anayasamızın Batılı anlamda demokratik bir rejim getirmiş olması, esasının dışındaki bilcümle faaliyetleri ve bilhassa içinde bulunduğumuz coğrafi mevkiden istifade etmek suretiyle, özellikle işçi sendikalizmi hareketleri içine sızma gayretlerini önlemek için Devlete gereken müşahede imkânı tanınmak istenmektedir. Böyle bir müşahade imkânının Devlete tanınması zaruri midir, değil midir? Bunu münakaşa etmeden önce, daha evvel bu kanunun umumi müzakeresi sırasında, bu hükmün Anayasaya aykırı olduğu iddia edildiği için, kısaca bu konu üzerinde durmak isterim.

Toplu iş sözleşmesi ve grev hakkını tanımış olan demokratik memleketlerden, Hindistan'da, İrlânda'da ve İngiltere'de, sendikalar yıllık malî rapor vermekle mükelleftirler. Bunun dışında başka bir murakabe mevcudolmamakla beraber, rapor şüphe uyandırdığı veya sendika üyeleri tarafından şikâyet vâkı olduğu takdirde âmme makamlarının kesin tahkikat yetkileri vardır.

Avusturya ve Yunanistan'da âmme makamlarına, sendikaların muntazam fâsılalarla kontrolü yetkisi tanınmıştır.

Nihayet, Amerika'da sendikalar her yıl malî durumlarını gösterir bir raporu, Çalışma Bakanlığının tesbit edeceği bir örnek üzerinden doldurup o mercie vermekle mükellef tutulmuşlardır.

Belçika'da, sendikalar yetkili makamlara yıllık bir rapor vermekle mükellef tutulmuşlardır.

Muhterem arkadaşlarım, toplu iş sözleşmesi ve grev haklarını kâmil bir şekilde tanımış olan Hindistan, İrlânda, İngiltere, Avusturya, Yunanistan, Amerika ve Belçika'nın gerek umumi anlamında ve gerek sendikalizm bakımından demokratik memleketler olmadıkları iddia edilemez kanaatindeyiz. Bu memleketlerde, işçi ve iş veren sendikalarının bu şekilde kontrolunda şayet âmme nizamı mülâhazası görülmüşse, içinde bulunduğumuz coğrafi bölge bakımından, öyle zannediyorum ki, hiçbir arkadaşımız ve hiçbir siyasi parti bu zarureti ve bu zaruretin icabının yerine gelmesi için, Devletin yetkili makamlarına gereken denetim yetkisini tanımamazlık edemez.

Muhterem arkadaşlarım, kaldı ki, 29 ncu madde ile getirilmiş olan hüküm; Sendikalar Kanununun, bugünkü Sendikalar Kanununun 11 nci maddesinin ikinci fıkrası ile getirilmiş olan hükmü hafifletmektedir. Bu hüküm aynen şöyledir: «Cemiyetler Kanununun 28, 29, 31 ve 32 nci maddelerinin hükümleri mahfuz kalmak şartiyle, sendikalar Çalışma Bakanlığının denetimine tabidir.»

Bugünkü kanun âm ve şâmil bir hüküm sevk etmiştir. Bu hükme göre, halen iş müfettişleri sendikaların merkez, şube ve sair gayrimenkullerinin içine girerek teftiş yetkisini kullanmaktadırlar. Getirilen 29 ncu madde, iş müfettişlerinin, sendikaların merkez, şube ve sair binalarına girme yetkisini geri almaktadır. Sadece evrak üzerinden Çalışma Bakanlığı gereken tetkikatı yapacak ve eğer bir şüphe görürse, o zaman gerekli malûmatı yine bir yazı ile vermesini ilgili sendikadan istiyebilecektir. Getirdiğimiz sistem, biraz evvel arz ettiğim gibi, Hindistan, İrlânda ve nihayet demokrasinin de sendikacılığın da babasının ta kendisi olan İngiltere'de mevcudolan sistemden bir harf dahi inhiraf etmemektedir.

Şimdi, muhterem arkadaşlarım; sayın Saim Kaygan arkadaşımın bu madde ile ilgili olarak ileri sürdükleri tenkidlerden birkaçını da yerinde görmediğim için, cevaplandırmak mecburiyetindeyim.

Dediler ki, sendikaların, bilhassa işçi sendikalarının bu suretle malî imkânları memleketin en büyük iş vereni olan Devlet tarafından öğrenilirse, sendikalar rahatça faaliyette bulunamaz, ezcümle grev yapamazlar. Yani, daha

doğrusu toplu görüşmede, aslında kâfi derecede imkâna sahibolmadıkları halde bu imkâna sahipmiş gibi kendilerini göstermek suretiyle blöf yapamazlar. Bu gibi müzakerelerde blöf yapmak tâbirini péjoratif mânada kullanmıyorum; bu, gayet cari ve caiz bir müzakere yoludur. Bunda hiç şüphe yok. Yalnız, bu blöfü zaten yapamazlar. Biraz evvel kabul etmiş bulunduğunuz ve benim bildiğim kadar, işçi sendikaları liderlerinin ziyadesiyle taraftar oldukları bir maddeye göre; esasen sendikalar talep ettikleri takdirde, kendi üyelerinin aidatı, iş veren tarafından kesilecektir.

Muhterem arkadaşlarım, iş veren, sendika üyelerinin aidatını kesecek ve bu iş veren, geniş şekilde âmme sektörü olacak ve buna rağmen sendikaların mâli kaynakları hakkında iş verenin, ezcümle Devletin hiçbir fikri olmıyacak. Buna imkân yoktur. İş veren kestiği aidatı, bordrodan kestiği aidatı, tıpkı işçiden Gelir Vergisini nasıl kesiyorsa ve Maliyeye ne kadar vergi ödediğini iş veren nasıl biliyorsa, sendikaya ne kadar aidat vereceğini de bilecektir. Binaenaleyh, böyle bir mülâhaza zaten bahis mevzuu değildir.

Maliyenin tetkikatına gelince : Bu konuda Maliye tetkikatı sadece vergi mevzuatı bakımından olur. Bu kanunda cevaz verilmiyen bir şekilde, sendikalar ticaretle uğraşırlarsa, elbette ki, bu şekilde elde edecekleri kâr, Gelir Vergisine tabi tutulacaktır. Bu bakımdan da Maliyenin, şüphe ettiği zaman kaçakçılık yapılmasını önlemek için, icabında bir kontrol yetkisi olacaktır. Fakat, bu kontrol yetkisi, biraz evvel bahsettiğim yüksek millî menfaatler bakımından değil, sadece, vergi kaçırılmış mı, kaçırılmamış mı, bu noktadan olacaktır. Bu kontrolla Maliyenin kontrolü arasında hiçbir münasebet mevcut değildir.

Şu hususu, daha önce bâzı arkadaşlarım da sorduğu için belirteyim. Cemiyetler Kanununa göre, asayiş mülâhazaları bakımından, mülki makamların her cemiyeti olduğu gibi sendikaları da denetleme yetkisi vardır. Bu husus halen Cemiyetler Kanununun 29 ncu maddesiyle düzenlenmektedir. Ancak, 29 ncu madde, sadece mülki âmirlerin bir yazılı emir vermesi suretiyle zabıtaya, sendikaların ve umumiyetle derneklerin merkez ve şubelerine girme imkânını vermektedir. Bu hükmün Anayasanın konut haklarına, mütaallik, - gerçi dernek ve sendikaların oturduğu yer konut sayılmıyorsa da, - sevk edilmiş olan hükmüne mütenazır bir şekilde tadil edilmesi için Geçici Komisyona bir kanun teklifinin havale edilmiş olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Cemiyetler Kanununun 29 ncu maddesi de bu şekilde tadil edildiği zaman, elbetteki sendikalar hakkında umumi asayiş mülâhazaları ile uygulanabilecektir. Bahis mevzuu kanun teklifinde derpiş edilmiş olan sistem şudur : Esas itibariyle, hâkimin yazılı müsaadesiyle dernek veya sendikaların merkez, şube ve saire gibi binalarına girilebilinecektir. Esasen yine Anayasada konutlar için derpiş edilmiş olduğu üzere, gecikmede sakınca olan hallerde, en yüksek mülki âmir bu şekilde bir emir verme yetkisine sahibolacaktır. Gene Yüksek Heyetiniz takdir eder ki, bu, munhasıran zabıta salâhiyetlerinin kullanılması ile ilgili bir denetim yetkisidir. Halbuki, 29 ncu maddede mevzuubahsolan husus, doğrudan doğruya millî menfaatlerimizde ve Anayasamızda yer alan temel ilkelere aykırı olan birtakım faaliyetlerin cereyan edip etmediğini ve bilhassa bu gibi faaliyetlerin dışardan finanse edilip edilmediğini kontrol etmek maksadına mâtuftur.

Komisyonumuz, asla Türk işçisinin ve Türk işçi sendikaları liderlerinin büyük ekseriyetinin böyle bir hükmün tatbikatı içerisine gireceğini sanmamaktadır. Fakat, böylesine büyük bir gelişme imkânına sahibolacak işçi sendikaları içine halen dahi sızma faaliyetinde bulunan muzır unsurları kontrol etmek yetkisine bu Devlet sahibolmalıdır, arkadaşlar. (C. H. P. si sıralarından bravo, sesleri)

BAŞKAN — Buyurunuz, Sayın Saim Kaygan.

SAİM KAYGAN (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, evvelâ sayın komisyonun bir şeyi açıklamasını istirham edeceğim; «Memleketin coğrafi durumunu» söylediler. Acaba bu sözü söylerlerken neyi kasdettiler? Bu bir. (C. H. P. si sıralarından «bu açık» sesleri) Açıkça açıklasınlar, beyler.

İkincisi : Bilânço hesaplarının her yıl verilmesinin aleyhinde değiliz, Çalışma Vekâletine verilmesinin aleyhindeyiz.

Yüksek Meclisiniz tensibetsin, bir yargı organını dahi bu işle tavzif etsinler. Yargı orga-

nına dahi hesaplarını vermeye hazır bir şekle getirilsin. Biraz evvel arz ettiğim gibi Devletin, iş veren durumunda olan Devletin bir rüknüne, sendikaların her yıl hesaplarını vermesinin aleyhinde olduğumuzu bir kere daha ifade etmek isterim. (Orta sıralardan, «Bu adamın Devlete itimadı yok» sesleri)

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Saim Kaygan arkadaşımın birinci sorularına memnuniyetle cevap vermek için huzurunuza çıkmış bulunuyorum. Gerçi Anayasamızın - bu metnin 30 ncu maddesinde sayılan - temel ilkelerinin koruduğu kıymet hükümleri, sadece bahsedeceğim hususla ilgili değildir.

Ancak, biraz evvel, eski bir hariciye memuru olmam sebebiyle diplomatik nezaket kaidelerine âzami riayet kaygusu içinde, muayyen bir devletin veya devletlerin isimlerini hassaten açıklamakta mahzur görmüştüm. «Coğrafi durum» derken; Yüce Heyetinizin bunu anlıyacağını zannetmiştim. Ancak gene de diplomatik nezaket kaidelerine riayet şartiyle ve uygun bir formülle bunu açıklamakta bir mahzur olmadığı kanaatindeyim. Bununla, dış politikadan bahseden gazetelerde; umumiyetle, «milletlerarası komünizm karargâhı» diye adlandırılan ve «muayyen bir merkezden idare olunan faaliyetler» cümlesini kasdetmiş bulunuyorum, arkadaşlar.

İkinci noktaya gelince : «Bir yargı organına verilsin. Fakat idareye verilmesin.» Muhterem arkadaşlar, yargı organları hakkın veya suçun mevcudolup olmadığını tesbitle görevlidirler. Doğrudan doğruya, bir suç işlenip işlenmediğini ya savcılar tahkik eder veyahut da idare buna muttali olur ve mer'i usullere göre savcıları tahrik eder.

Şimdi, işçi yahut iş veren sendikalizmi içerisinde bu gibi Anayasaya aykırı ve millî menfaatler için muzir faaliyetlerin yapılıp yapılmadığını müşahede edip tesbit etmekte en ziyade ihtısas sahibi olan makamın, hiç şüphesiz Çalışma Bakanlığı olması iktiza eder. Nitekim, biraz evvel okuduğum diğer memleketler mevzuatında da bu gibi raporlar sadece Çalışma Bakanlığına verilir.

Sayın Saim Kaygan arkadaşımın bir hususlaki endişesini tamamiyle izale etmek isterim : Çalışma Bakanlığına bu malûmatı verecek, Çalışma Bakanlığı icabederse bu malûmatı istiyecek; yeniden verilecek de ne olacak?... Çalışma Bakanlığı, ben şu sendikayı kapattım, yani faaliyetlerinden menettim mi diyebilecek? Asla.. Çalışma Bakanlığı sadece bir tek bir şey yapabilecek; Adalet Bakanlığı kanaliyle eğer bir suç unsuru varsa, ilgili savcılığı harekete geçirecektir ve bağımsız Türk hâkimi, kendi vicdanının sesine uyarak kanun hükmünü tatbik edecektir. Bunda her hangi bir sakıncanın olacağını komisyonumuz sanmamaktadır.

BAŞKAN — Sayın Naci Öktem.

NACİ ÖKTEM (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, Geçici Komisyonun getirmiş olduğu maddelere tamamen mutabık bulunmaktayım.

Kaldı ki, Saim Kaygan arkadaşımın buradaki konuşmasını katiyen tasvibetmemekteyim. Sebebi ise; bir senelik zaman içerisinde bilânçosunu Çalışma Bakanlığına vermekte hiçbir mahzur yoktur. (C. H. P. si sıralarından bravo sesleri) Böylesine üstü kapalı, nereden idare edildiği belli olmıyan, hiçbir meselenin bu kürsüden müzakeresini dahi doğru bulmamaktayım. (C. H. P. sıralarından bravo sesleri) Hiçbir cemiyeti veya sendikayı bu suçlardan ve katiyetle bu mevzuu üzerinde suçlandıracak tek insan da yoktur. Herkes, en az bizim kadar milliyetperver ve namuslu vatandaştır. Kaldı ki, Saim Kaygan arkadaşım bu önergesini geri almakta da tereddüt etmemelidir. Geçici Komisyonun getirdiği önergeye rey vereceğimi de arz etmek isterim. (Alkışlar ve bravo sesleri)

BAŞKAN — Sayın Şadi Pehlivanoğlu.

ŞADİ PEHLİVANOĞLU (Ordu) — Muhterem arkadaşlar, Hükümetin getirdiği tasarıda ve Geçici Komisyonda kabul edilen 29 ncu maddenin metnine Saim Kaygan arkadaşımın itiraz saikı şudur zannediyorum :

Saim Kaygan arkadaşım, sendikaların hür faaliyetleri Hükümetin baskısına mâruz kalmasın, mümkün mertebe bundan mâsun kılalım esbabı mucibesiyle hareket etmektedir. Bu endişe ile hareket etmektedir. (Orta sıralardan «mâsun değil, mâsun» sesleri)

Efendim söyledim işte, bu kadar dilim dönüyor, ne yapalım.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Bu endişeyle hareket ettiğinizden hiç şüphemiz yok.

ŞADİ PEHLİVANOĞLU (Devamla) — Yani şunu arz etmek istiyorum, Yüksek Meclise. Saim Kaygan arkadaşımla Hükümet esas bakımından müşterektir. Ayrıldıkları nokta, Saim Kaygan arkadaşımın bir endişesine müstenittir.

Yalnız benim kanaati âcizaname göre Türk sendikaları ve onun şerefli idarecileri hiçbir zaman gelirlerini ve hesaplarını gerek Hükümetten, gerekse âmmeden gizlemeye tenezzül edecek seviyede değillerdir.

Bence Saim Kaygan arkadaşımızın endişesini gidermek için en doğru yol, Hükümet tasarısını kabul etmekten ibarettir. (Ortadan doğru doğru sesleri) Ben Allah için konuşuyorum.

Çünkü, eğer sendikaların hesapları ve maddi kaynakları açık olmazsa, fena niyetli insanların fena tefsirlerine mâruz kalacaklardır. Bu bakımdan Hükümet tasarısının aynen kabul edilip, sendika, şerefleri gibi, bütün hesaplarının da açık olmasını derpiş etmesi lâzımdır. Hürmetlerimle. (Alkışlar.)

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Buyurunuz sayın Turhan Bilgin.

TURHAN BİLGİN (Erzurum) — Muhterem arkadaşlar, Türkiyenin jeopolitik durumunu bizler kadar, millî sendikalarımızda vazife alan ve vatanperverliğine sağduyusuna her bakımdan güvendiğimiz sendikacılarımızın da müdrik olacağına şahsan inanıyorum. Türkiye'nin jeopolitik durumunu ve pek muhterem sözcü arkadaşımızın diplomatik nezaket kaideleri içerisinde ifade ettiği hususları bu vatanda yaşıyan ve milyonlarca işçinin mesuliyetlerini yüklenmiş bulunan sendika idarecilerinin takdir edeceğine de peşin inancım vardır. Ancak bendeniz Saim Kaygan arkadaşımın teklifine bütün kalbimle iştirak ediyorum. Çünkü, Anayasamızın 11 nci maddesi «Temel hak ve hürriyetler, Anayasanın özüne ve ruhuna uygun olarak ancak kanunla sınırlanabilir.

Kanun, kamu yararı, genel ahlâk, kamu düzeni, sosyal adalet ve millî güvenlik gibi sebeplerle de olsa bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunamaz.» Millî güvenlik gibi sebeplerle de olsa, deniliyor. Bendeniz Anayasanın bu âmir hükmünü nazarı itibara alarak, burada Çalışma Bakanlığının sendikanın malî durumiyle ilgili, olacak, istenilen her bilgiyi vermesi bu maddeyle Anayasanın bu maddesiyle taarruz teşkil ettiğine inanıyorum.

Yüksek malûmlarınız olduğu üzere, hükümetler siyasi mercilerdir, bakanlıklar siyasi mercilerdir. Bir sendikada hele böyle istenilecek sair bilgiler de bulunur gibi gayet geniş ve meselâ : Bugünkü Anayasanın verdiği imkânlarla sendikacılık fikrine tamamen aykırı değil; fakat, iş verenin menfatlerini temsil edebilir bir ekseriyette, teslim edebilecek bir Hükümetin Türkiye'de vücut bulması, meydana gelmesi mümkündür, bu Anayasaya göre. Ve bir Hükümet tasavvur ediniz ki, Hükümeti teşkil eden insanların görüşleri, Hükümetin teşkili, iş verenin menfaatlerine uygundur. Bu gibi ahvalde, Çalışma Bakanlığını temsil eden vekâlet, siyasi mevkiinde, işçi sendikalarına, daha doğrusu işçi haklarına taarruz teşkil edecek bir fikri bünyede olması muhtemeldir. Anayasanın esprisi değil, tamamen lâfzı ve 11 nci maddesi ve sosyal adalet ve millî güvenlik gibi sebeplerle de olsa bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunulamaz», dendiğine ve biz hür sendikacılığı kabul ettiğimize göre böyle, «Çalışma Bakanlığınca sendikanın malî durumiyle ilgili olarak istenecek sair bilgiler de bulunur», şeklindeki yedinci maddedeki gayet geniş bir hükmün, hür sendikacılığa uymadığını ve bu sebeple bu maddenin hiç değilse daha vüzuhlu bir hale getirilebilmesini temenni ederim. Ve Saim Kaygan arkadaşımızın fikirlerine iştirak ettiğimi hürmetlerimle arz ederim, efendim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen arkadaşımız var mı? Buyurun Faruk Küreli...

Daha evvel mi yoksa şimdi mi söz istiyorsunuz sayın Bakan?

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Daha sonra efendim.

BAŞKAN — Buyurun sayın Küreli.

FARUK KÜRELİ (Çorum) — Muhterem arkadaşlarım, Türk işçisinin komünizm ideolojisine hizmet edeceği hususunda eminim ki hiçbir arkadaşımızda bir fikir mevcut değildir. Ancak; solcu ideolojinin yer altı ve yer üstü az veya çok; Türkiye'de de; her yerde olduğu gibi bir faaliyet gösterdiği de inkâr edilmez bir vakıadır.

Yine ihtilâlci sendikalizmin işçi hareketleriyle yakın alâkalı bulunduğu Yüce Meclisin malûmudur. Ve son senelerde Komünizm - Makyevalist bir politika içerisinde çalışmaktadır. Bazan dincidir, bazan işçidir, bazan insaniyetçidir; muhtelif kılıklara girebilmektedir. Binaenaleyh, bizim çok mâsum işçi kütlelerimizin arasına da komünizmden gayrı, mahallî bir meselenin iddiacısı olarak bu ideolojiyi benimsemiş kimselerin girmesi mümkün olabilr. Kanun yapma tekniği bakımından işçilerimizin böyle bir ideolojiye hizmet etmiyeceği hususndaki kanaatimiz yüzde yüz olsa dahi; binde bir ihtimali dahi nazara alan kanun ve bunu hükümleri arasına koyan kanun, mükemmel bir kanun olmak lâzımdır. Kaldı ki işçi hareketlerine karışan solcu hareketler solcu tasavvurlar, solcu tertipler millî ekonomide tedavisi zor neticeler her zaman hâsıl edebilirler. Kaygan arkadaşımızın endişesine mahal olmadığına şu cihetten de cevap vermek isterim : Yüce Meclisiniz zaman zaman gizli oturum yapar. Gizli oturumdan maksat açık oturumda konuşulmaması veya konuşulması mahzurlu bulunan hususların gizli oturum halinde müzakere edilmesidir. Ama, ertesi gün gazetelerde bu gizli oturumda neler konuşulmuşsa hepsini duyarız. Her parti grupu bir nevi parti ailesi toplantısı yapar, basına açık değildir, yine ertesi gün gazetelerde bu grup toplantısında konuşulmuş pek çok şeyleri duyarız. Şimdi, binlerce üyesi olan bir sendika, acaba malî durumunu saklıyabilecek midir cemiyetten? Hiç zannetmiyorum. Kaldı ki bu kanunun müzakeresinde, evvelce kabul etmiş olduğumuz maddelerle, işçilerin, sendikaların kongre yapacaklarını, hesaplarını vereceklerini, bilânçolarını umumi heyete arz edeceklerini işe şu kadar zaman evvel dağıtacaklarını, zaten bunda aleniyet vardır. Saklanacak nesi kalıyor bunun? Bir Hükümete resmen bildirmekten çekinmenin bir mânası kalmıyor. Bu itibarla bu maddede ümidedilen mahzurlar mevcut değildir. Bunun karşısında büyük millî ekonomi bakımından menfaatler vardır. Bu bakımdan kabul buyurmanızı istirham ediyorum. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Sayın arkadaşlar; bu konuda kısaca vaktinizi alacağım. Önce Sayın Turhan Bilgin'in, bir iddiasına cevap vermek isterim: Anayasanın 11 nci maddesinde «kamu düzeni, sosyal adalet ve millî güvenlik sebepleriylede olsa bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunulamaz» hükmünün yer aldığını belirterek, sendikalar kanunundaki 29 ncu made bu şekilde kabul edildiği takdirde Anayasanın 11 nci maddesinin ihlâl edilmiş olacağını ileri sürdüler. Sayın Turhan Bilgin'in kurduğu bu mantık yapısının ayakta durabilmesi için, hür sendikacılık hakkının özü nedir, bunu bilmek lâzımdır. Eğer hür sendikacılık hakkının özü, sendikların Çalışma bakanlıklarına veya hükümetlere bilânçolarını vermemek hakkı olsa, hür sendikacılığın özü hür dünyanın her yerinde ihlâl edilmiş demektir. Çünkü, İngiltere'de, Amerika'da, Avusturya'da, Yunanistan'da, Hindistan'da, daha birçok hür memleketlerde sendikalar bu bilgiyi devlete vermektedirler. Sayın Turhan Bilgin arkadaşımızın, bu memleketlerde, bilhassa İngilterede, Amerikada hür sendikacılığın özünün ihlâl edilmiş olduğunu iddia edemiyeceklerini zannederim.

Kaldı ki, burada kanunla konulan bir sınırlama, netice itibariyle Hükümete, idareye sendikayı kapatma yetkisi vermemektedir. Ancak bağımsız mahkemeler nihaî bir müeyyide olarak böyle bir cezayı - o da pek belirli hallere munhasır kalmak üzere - verebileceklerdir.

Kanunun tümü üzerindeki konuşmalarım sırasında arzetmiştim, bu sefer Coşkun Kırca arkadaşım da anlattı; biraz önce benim de tekrar hatırlattığım gibi, dünyanın pek çok ileri demokrasilerinde bu mecburiyet vardır. Hattâ bâzılarında bizim bu kanundakinden daha ileri ölçüde vardır. Ama denilebilir ki, «dünya gelişme halindedir. Biz hepsinden sonra bu kanunu kabul ediyoruz; belki en ileri hükmü bizim kebul etmemiz doğru olur»... Ve «dünya eninde sonunda dünya bu görüşe gelecek» diye bir faraziyenin önüne sürülmek istenebilir. Bu da temelsiz kalmaya mahkûmdur. Çünkü devamlı oluş halinde olan ve olumlu istikamette gelişme ve oluş halinde bulunan Amerika demokrasisi, böyle bir zarureti sonradan idrak ederek kanunlaştırmıştır. 1959 senesine kadar böyle bir mükellefiyet konulmadığı halde, 1959 dan sonra, böyle bir mükellefiyet koyma zaruretini Amerika de hissetmiştir. Bunda mutlak bir zaruret görmüş-

tür. Şimdi arkadaşlarım, muhtelif arkadaşların da belirttiği gibi bilhassa sayın Faruk Küreli'nin belirttiği gibi, biz bu madde ile sendikalardan esasen, nasıl olsa açıklıyacakları bilgiler dışında bir bilgi istiyor değiliz. Eğer sendikalar demokratik olacaklar ise her genel kurulda şu istenen bilgileri açıklamaya mecburdur. Benim oraya bir memur gönderip öğrenmem mümkündür. Eksik veya fazla öğrenebilirim, bundan başka bir fark yoktur; bu da kanunun lehine bir farktır. Çünkü kanuna konulan hüküm le yanlış, yanıltıcı bilgi alınması önlenmiş oluyor. Burada 29 ncu maddenin birinci cümlesine dikkatinizi çekerim. «Sendikalar her hesap veya bütçe devresine ait bilânço ve hesaplarını ve çalışma raporlarını aidolduğu devreyi takibeden 3 ay içinde Çalışma Bakanlığına gönderirler» diyor. Yani her yılda bir diye bir mecburiyet koymuyor. O kadar geniş yürekli davranıyor. Pek az memlekette görülebilecek bir geniş görüşlülükle davranıyor. İsterse bir sendika, bilânçosusu açıklama zamanı olarak genel kurulunun toplanacağı zamanı seçebilir. Bu âzami sınır olacaktır. Bu sınır içinde hesap ve bilâço devresini dar veya geniş tutabilir. Kanunun, sendikayı, bakanlığa bildirmeğe mecbur tuttuğu bilgi, nasıl olsa genel kurulda açıklanacaktır. Sendika burada açıklıyacağından başka bir bilgi açıklamağa mecbur tutulmuş değildir. İş veren zaten işçinin ne aidat ödediğini bilecektir. Çünkü kendisi bordrodan kesecektir. Diğer faaliyetlerinin bir çoğundan sağlıyacağı gelir de Maliyece vergi konusu dolayısiyle bilinecektir. Bunlar saklı kalamaz. Kala, kala teberrular kalıyor. Fakat bir sendika üç yılda, iki yılda bir hesabını açıklıyacaktır, arada geçen zaman içnide elbette yeni teberrular elde etmiş olabilir. Eğer teberrularının miktarını saklamak suretiyle sendika toplu pazarlıkta blöf yapacaksa, bu imkân yine kendisine açıktır. Çünkü son bilânçosundan sonra yeni teberrular almış olabilir. Teberru almamış olduğunu farzedelim; yahut bilânço verdi hemen arkasından grev yapacak; sendika bu durumda böyle bile blöf yapabilecek durumdadır. Çünkü bu kanunda bir sendikanın, böyle durumdaki bir sendikanın, başka bir sendikadan veya federasyondan yardım görmesine engel yoktur. Durumunu hakikete uysa da uymasa da, kuvvetli göstermek istiyen bir sendika pekalâ umumi efkâra şunu hissettirebilir ki, grev yaparsa, birçok sendika veya federasyon kendisine yardım edeceklerdir. Bunların da geniş maddi imkânları vardır. Demek ki blöf şart ise bunu yapmak imkânına da nasıl olsa sendikalar sahiptirler. Bu durumda, devletin bu kadar geniş haklar tanıdığı, bu kadar geniş gelir imkânları tanıdığı bir teşekküle, demokrasinin asgari şartlarından biri olan hesaplarda açıklık için bu kadar sınırlı, en ileri dünya ölçüleriyle bile bu kadar sınırlı bir mükellefiyet yüklemek istemesi herhalde çok görülmemelidir.

Şimdi, Sayın Saim Kaygan Komisyon adına konuşan Coşkun Kırca arkadaşıma bir târizde bulunmak istedi. «Türkiye'nin coğrafi durumu neymiş, jeopolitik durumu neymiş, burada açıklansın» diye.. Arkadaşlarım, açık konuşalım, hiç kimse Türk işçisini komünistlikle itham etmiyor. Ama bu bir tehlikedir. Bu tehlikenin, bizler kadar bizzat Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu da farkındadır ki, büyük bir vatanseverlikle komünizm tehlikesine karşı vatandaşları ve işçiyi uyarmak için, daha birkaç ay önce bir miting yapmak ihtiyacını duymuştur. Onun için birbirimizi, işçilerimize bu yolda ithamlarda bulunuyormuş gibi bir vaziyet içine düşürmiyelim. Bu konuda Saim Kaygan ve Coşkun Kırca arkadaşımız ve ben de Saim Kaygan arkadaşımızla ve bütün Türk iş idarecilerinin ve diğer sendikacı arkadaşlarımızın ne kadar samimî ve temiz düşünceli olduklarını biliriz... Ama biz bu coğrafi mevkide elbetteki her türlü tehlikeyi göz önünde tutmaya mecburuz. Bu konuda bütün grupların birlikte olduğunu görmek, gruplarüstü bir görüş birliğini görmek insana iftihar ve güven veriyor. Kaldı ki, mesele sadece yasak dış kaynaklardan sendikalara yardım gelip gelmediğini kontrol etmek meselesi değildir; mesele aynı zamanda sarı sendikacılığı önlemek meselesidir. Bu tedbir, iş verenin de veya iş veren teşekküllerinin de işçi sendikalarına yardım yapmalarını önlemiştir. Ve sendikacılığı korumak için bu yasak konulmuştur.

Sonra Saim Kaygan arkadaşımızın, «Devlet geniş ölçüde iş verendir» diye hep Devleti işçinin karşısında bir kuvvet gibi görmesini anlıyamıyorum. Devlet bu görüşten o kadar uzaktır ki, İktisadi Devlet Teşekküllerinde işçiyi idareye iştirak ettiriyor. Bunun neticesi olarak bü-

tün hesaplarını işçi temsilcilerine açıklamayı kabul ediyor, demektir. Kaldı ki, Türkiye'de yahut her hangi bir memlekette Devlet, diye ayrı bir mefhum yoktur. Bu, işçisiyle, iş vereniyle, Hükümetiyle hepimizin müşterek devletidir ve bu Devlete karşı bâzı vecibelerimiz vardır. Saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Şevki Güler. («Yeter, yeter» sesleri)

Muhterem arkadaşlar, sizin yeter demenizle, yeter şekle girecek değildir, lûtfen, rica ederim... Takrir de vardır; fakat son söz milletvekilinindir, bu sözü vereceğiz.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon söz istiyor.

BAŞKAN — O halde evvelâ komisyona söz veriyorum. Buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Anayasaya aykırılık iddiasının ileri sürüldüğü bir madde üzerinde konuşuyoruz. Bu itibarla, her halükârda, komisyon, yarın Anayasa Mahkemesine de yardımcı olmak zorundadır. Bâzı hususların zabıtlara geçmesinde fayda vardır.

Sayın Bakanın söylediklerine ilâve edecek hiçbir şeyim yok. Yarın, hiçbir basın organından böylesine önemli bir konuda, Geçici Komisyon Sözcüsü Coşkun Kırca asil Türk işçisine komünist, dedi, diye bir manşet veya bir haberin neşredilmiyeceğinden yüzde yüz emin olarak şu hususu Bakanın sözlerine ilâveten arz etmek isterim ki, Turhan Bilgin arkadaşımızın Anayasanın 11 nci maddesine bu tasarının 29 ncu maddesinin aykırı olduğu yolundaki iddiaları külliyen asılsızdır. Anayasanın 11 nci maddesi, geniş ölçüde, tatbik sınırlarını Anayasa Mahkemesi ve alelıtlak yargı organlarının içtihatları ile bulacaktır. Ancak, Bakanın Batılı demokratik memleketlerin en önemlilerinden verdiği misallerden de fazla olarak 29 ncu maddenin, Anayasanın 11 nci maddesinde bahis konusu edilen insan hak ve hürriyetlerinin özünü ihlâl etmediği şundan belli ki; Çalışma Bakanlığının, 29 ncu maddeyle haiz olacağı denetim yetkisi neticesinde, eğer bir sendikanın kapatılması, bir sendikacının cezalandırılması bahis konusu olacak ise, bunu ancak ve ancak bağımsız Türk mahkemeleri yapacaktır. İnsanları, icabında ölümle dahi cezalandırma yetkisini vermiş olduğumuz bağımsız Türk mahkemelerinin, sadece muayyen şıklarda tecrim edilmiş olan fiiller tesbit edildiği takdirde, bir sendikayı kapatmasının, sendika hürriyetinin özünün ihlâli şeklinde anlaşılmasına bu Anayasa ve umumiyetle demokratik memleketlerdeki tatbikat müsait değildir. Bu hususun bilhassa zabıtlarda yer alması gerektiğine inandığım için sabrınızı yeniden kısaca suiistimal etmiş bulunuyorum.

BAŞKAN — Sayın Şevki Güler.

ŞEVKİ GÜLER (Afyon Karahisar) — Muhterem arkadaşlarım; bu Meclise, Çalışma Bakanlığı camiasında uzun yıllar müfettişlik yaptıktan sonra gelmiş bir arkadaşınızım. Bu bakımdan bir iki noktaya temas etmek istiyorum.

Evvelâ Çalışma Bakanlığının müfettişleri iş yerlerinde ve sairede her ne olursa olsun tesbit ettikleri hususları raporlarına derc ederler. Ancak, bu raporlarda dercettikleri malûmat mahkemelerden başka hiçbir yere verilemez. Sendikanın vereceği bilânço, şayet her hangi bir ahvalde mahkemeye ibraz edilmesi, mahkemeye verilmesi icabediyorsa mahkemeye verilir, bunun haricinde hiçbir yere verilemez.

İkincisi, muhterem arkadaşlar; bir sendikanın iş yerlerinden almış olduğu aidatı Çalışma Vekâleti müfettişleri bu sendika mıntakasında en çok 24 saat zarfında tesbit edebilirler. Zira her iş yerinin sene içerisinde iki defa mutlaka ya iş müfettişleri veya sigorta müfettişleri tarafından teftişi muhakkak yapılmaktadır. Ve burada da bütün matrahlar ve sair detaylariyle tesbit edilmektedir. Bu sebeplerle arkadaşımın kaygısı, yahut nasıl söyliyeyim, endişesini bendeniz bunun tatbikatçısı olarak gelmiş bir arkadaşınız olarak yerinde bulmamaktayım. Ve oyumu da öbür nisbette komisyonun getirdiği şekilde tasarıya oy kullanacağım.

BAŞKAN — İki tane kifayet takriri var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Madde ve konu aydınlanmıştır. Müzakerenin yeterliğini arz ederim.

Kırklareli
Abdurrahman Altuğ

Millet Meclisi Başkanlığına

29 ncu madde üzerinde çok konuşuldu, karanlık bir nokta kalmamıştır. Müzakerenin ye-

terliğini arz ve teklif ederim.

İçel
Yahya Dermancı

BAŞKAN — Kifayet önergelerini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Madde hakkında verilmiş iki önerge vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Geçici Komisyonun kabul ettiği 29 ncu madde : Sendikalar her hesap ve bütçe devresine ait bilânço ve hesaplarını ve raporlarını aidolduğu devreyi takibeden üç ay içinde Çalışma Bakanlığına gönderirler. Bu bilânço ve hesaplar meyanında sendikanın o devre içindeki gelir - gider gibi malî durumu ile ilgili olarak istenecek sair bilgiler de bulunur; hükmünü ihtiva etmektedir.

Tasarıda böyle bir hüküm olmamasına rağmen komisyonun yeniden ihdas ettiği bu maddeden beklediği sonuç anlaşılmamıştır. Esasen Çalışma Bakanlığına bildirilmesi istenen bilgiler, tasarının 24 ncü maddesinde bütün çıplaklığı ile ortaya konmakta ve müphem bir husus kalmamaktadır.

İş verenle işçi arasında vuku bulacak ihtilâfların halli için hakem mevkinde bulunan Hükümet, burada iş veren mevkiinde olduğuna göre, İşçi sendikalarının malî gücünü bilen bir iş verenin grevi göze alamıyacak bir sendika ile nasıl bir anlaşmaya tevessül edeceğini kestirmek mümkündür.

Binaenaleyh : Esasen teklifte de mevcudolmıyan ve 24 ncü madde ile boşluk bırakılmıyan bu maddenin lüzumsuzluğuna binaen tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Çankırı
Kâzım Arar

BAŞKAN — İkinci önergeyi okutuyorum.

Değiştirme takriri
Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 29 ncu maddesi sendikaların her hesap veya bütçe devresine ait bilânço ve hesaplarını yani gelirlerini, giderlerini ve para ve gayrimenkul mevcudunu Çalışma Bakanlığına bildirmelerini âmirdir. Sendikaların en yetkili mücadele vasıtalarından biri grev tahdidi veya grevdir. Burada sendikanın grevi devam ettirecek maddi imkânları grev tehdidinin temel unsurudur. İş verenlerin, sendikaların imkânları hakkında bilgi sahibi olması sendikaları çok zayıf duruma düşürecek bir olaydır. Devlet iş veren olarak hareket ettiği zaman resmî bir makamın sendikalar konusunda sahibolduğu bilgi, sendikalar aleyhine kullanılabilecek veya sendikalar bu hususta şüphe ve tereddüde düşebileceklerdir. Bundan başka bu çeşit bilginin başkaları tarafından öğrenilmesi ihtimali de mevcuttur. Bu itibarla sendikacılığı temelinden zayıflatabilecek olan bu hükmün kaldırılması gerekir.

Ayrıca, Çalışma Bakanlığının bu çeşit bir murakabe yapmasına lüzum da yoktur. Sendika idarecileri kendi üyelerine karşı sorumludurlar. Bu sorumluluğu yeteri kadar müeyyide altında tutan genel bölümler de vardır. Bunların yeterli olduğunu kabul etmekte bir mahzur saymak Türk işçisinin uyanıklığına ve Türk sendika idarecilerinin dürüstlüğüne karşı gösterilen büyük bir şüphenin açık ifadesi sayılır.

Bu sebepten maddenin tasarıdan çıkarılması için oya sunulmasını dilerim.

Saygılarımla.

İzmir
Saim Kaygan

BAŞKAN — Her iki önerge de tasarıdaki bu maddenin tayyını istihdaf etmektedir. Bu sebeple her ikisinin birden nazarı mütalâaya alınıp alınmaması hususunu oylarınıza arz edeceğim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon katılmıyor.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Vakit geçtiğinden 16 . 4 . 1963 Salı günü saat 15 te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 19,15

Millet Meclisi
GÜNDEMİ

YETMİŞİKİNCİ BİRLEŞİM

15 . 4 . 1963 Pazartesi

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık Divanı tezkeresi (3/549)

2. — Yozgat Milletvekili Mustafa Kepir'in İçişleri Komisyonundan istifa ettiğine dair önergesi. (4/200)

3. — Avrupa Konseyi İstişari Asamblesine katılacak üyelerin seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, Doğu - Karadeniz bölgesinde bir kâğıt hamuru fabrikası kurulmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/486)

2. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, son iki ay içerisinde, kaç vali ve kaymakamın yerlerinin değiştirildiğine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/490)

3. — İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın, Erdemli İmamı İshak Özbek'in, 1962 yılı Ağustos ve Eylül aylarına ait, maaşlarının zamanında ödenip ödenmediğine dair İçişleri ve Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/493)

4. — Van Milletvekili Muslih Görentaş'ın, Van ilinden 1961 yılı zarfında, İranlılar tarafından ne miktar hayvan çalındığına dair İçişleri ve Dışişleri Bakanlarından sözlü sorusu (6/496)

5. — Rize Milletvekili Arif Hikmet Güner'in, Doğu - Karadeniz bölgesinde kurulması düşünülen kâğıt hamuru yerinin tesisinin tesbit edilip edilmediğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/498)

6. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul'un muhtelif yerlerinde açıkta akan ve mikrop saçan dere ve lâğımlar hakkında ne düşünüldüğüne dair, Bayındırlık ve İçişleri Bakanlarından sözlü sorusu. (6/500)

7. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Doğu - Karadeniz bölgesi seferlerine, ihtiyaca cevap verecek adedde ilâve gemi tahsisi cihetine gidilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/502)

8. — İsparta Milletvekili Ali İhsan Balım'ın, Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, ve Eskişehir belediye hudutları dâhilinde, son üç yılın son dört ayında, aydınlatma, ısıtma ve temizlik gibi işler için ne miktar elektrik enerjisi harcandığına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/503)

9. — İstanbul Milletvekili Ömer Zekâi Dorman'ın, Türkiye'de her hangi bir iş kolunda hafta tatili yapmaksızın günde 12 saat çalaştırılan işçi bulunup bulunmadığına dair Çalışma ve Ulaştırma Bakanlarından sözlü sorusu (6/506)

10. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, orman politikasına yön verecek prensiplerin tahakkuku için gerekli özel kanunların hazırlanması hususunda bir çalışma olup olmadığına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/508)

11. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, Türk Ansiklopedisinin kaç fasikülde tamamlanacağına ve devamlı bir yazı kadrosunun bulunup bulunmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/509)

12. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, yeniden hangi şehirlerde ne miktar noterlik ihdas edildiğine ve bunlara hangi ölçülere göre tâyin yapıldığına dair, Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/510)

13. — Çanakkale Milletvekili Ahmet Nihat Akay'ın, Türkiye'de bir dil buhranı olup olmadığına dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/511)

14. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Mehmet Kavala'ya, usulsüz olarak, altı milyon lira ödendiği hakkındaki iddianın doğru olup olmadığına dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/513)

15. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Üniversite ve yüksek okullara giremiyenler için ne tedbir alındığına ve gece üniversiteleri ile gece yüksek okulları, açılması hakkında ne gibi çalışma yapıldığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/514)

16. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Doğu - Anadoluda çiftçi ailelerine, kuraklık sebebiyle kredili olarak verilen buğdayın bedelinin alınmaması hususunda ne düşünüldüğüne dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/515)

17. — Artvin Milletvekili Nihat Ata'nın, Denizyolları İşletmesi Hopa Acentalığına kimin tâyin edildiğine ve tâyin şekline dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/517)

18. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, senatör ve milletvekillerine silâh taşıma ruhsatı verilip verilmiyeceği hususunda ne düşünüldüğüne dair İçişleri Bakanında sözlü sorusu (6/518)

19. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, Eskişehir Soğuk Hava Deposu inşaatının ne sebeple durdurulduğuna dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/519)

20. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, Eskişehir Basma Fabrikası Anonim Şirketinin ne sebeple feshedildiğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/520)

21. — Artvin Milletvekili Nihat Ata'nın, Bolu ve Giresun Orman Başmüdürlerinin hangi tarihlerde ve ne sebeplerle görevlerinin değiştirilmiş olduğuna dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/521)

22. — Afyon Karahisar Milletvekili Sevki Güler'in, Emirdağ'ın Yukarı Pîribeyli köyünden Ömeroğlu Abdil Yanar'ın, 9.1.1963 tarihinde Jandarma Karakoluna götürülmesi sebebine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/522)

23. — Erzincan Milletvekili Hüsamettin Atabeyli'nin, Erzincan merkez ilçesi ile Cenciğe bucağı arasında yapılan Fırat 1. ve Fırat 2. köprülerinin imlâ işinin yapılmaması sebebine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/523)

24. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, 5618 sayılı Kanuna ek 2 nci maddesinin harfiyen tatbik edilip edilmediğine dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/524)

25. — Kastamonu Milletvekili Osman Zeki Oktay'ın, Kastamonu'da inşasına başlanıp sonradan durdurulan soğuk hava deposunun ikmalinden vazgeçildiğinin doğru olup olmadığına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/525)

26. — Balıkesir Milletvekili Cihat Bilgehan'ın, enstitü mezunlarına teknisiyen unvanı verilmesi ve ücret baremlerinin tesbit edilmesi hususundaki 7 nci Millî Eğitim Şûrası kararının tatbiki için bir çalışma olup olmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/527)

27. — Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk'ün, iktisadi ve sosyal dâvaların halli istikametinde ne gibi müessir tedbirler alındığına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/528)

28. — Edirne Milletvekili Talât Asal'ın, 3008 sayılı İş Kanununun 13 ncü ve 16 ncı maddelerine istinaden iş yerlerinden çıkarılan işçilerin, işlerine iadesi hususunda bir prensip kararı olup olmadığına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/529)

29. — Çorum Milletvekili Muzaffer Dündar'ın, Sumucak - Osmancık - Amasya demiryolu yapımını 5 senelik plândan çıkarılıp çıkarılmadığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/530)

30. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, M. D. O. nun ne ve M. D. O cuların kimler olduğuna dair Başbakandan sözlü sorusu. (6/531)

31. — Gümüşane Milletvekili Sabahattin Savacı'nın, Gümüşane ilinin kalkınmasının hangi bölge içinde tertiplendiğine dair Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü sorusu. (6/532)

32. — Tokat Milletvekili Mehmet Kazova'nın, Tokat'ın Artova Sulusaray bucağını takiben Çekerek hududuna kadar olan yolun noksan kalan kısmının ne z man yapılacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/533)

33. — Kırşehir Milletvekili Halil Özmen'in, Ayırma Meclisi tarafından göreve alınmasına karar verilen Mesut Ozansü'nün hâkimliğe tâyin edilmemesi sebebine dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/534)

34. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, yurtlarda vuku bulan keyfî ve huzur bozan hareketlerin sorumluları hakkında ne gibi bir işlem yapıldığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/535)

35. — Sinop Milletvekili Mustafa Kaptan'ın, idam edilen Başvekil ve vekillerin gömüldüğü yerlerin bildirilmesine ve ailelerine ziyaret imkânının verilip verilmiyeceğine dair Başbakandan sözlü sorusu (6/536)

36. — Çorum Milletvekili Muzaffer Dündar'ın, Ortaköy teelfon konuşmaları için neden tarife düzenlenmediğine ve Çorum ili telefon şebekesinin genişletilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/537)

37. — Çankırı Milletvekili Şaban Keskin'in, yazılı sorusuna uzun zamandan beri cevap verilmemesi sebebine dair Başbakandan sözlü sorusu (6/538)

38. — Tokat Milletvekili Reşit Önder'in, Ankara'nın ilk, orta ve liseleri ile sanat enstitülerinde görevlendirilen Millî Eğitim ve diğer bakanlıklar mensubu memurlara ve bunlara ödenmekte olan ücrete dair Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/539)

39. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, Ankara Adliyesi kadrosunda olup Adalet Bakanlığı merkez dairelerinde çalıştırılan başkâtip, başkâtip muavini ve zabıt kâtiplerine dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/540)

40. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, Erzurum'da bir çimento fabrikası kurulması hususunda ne düşünüldüğüne dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/541)

41. — Kırşehir Milletvekili Halil Özmen'in, Ankara'da gecekondularda oturanlara elektrik ve su verilmesinin mümkün olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/542)

42. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın, Silopi, Cizre, İdil, Nusaybin ve Midyat mahkemelerinde nakdî kefaletin şahsi kefalete çevrildiğinin doğru olup olmadığına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/543)

43. — Trabzon Milletvekili Ahmet Şener'in, Karayollarında tatbik edilen Trafik Tüzüğünün 66 ve 67 nci maddelerinin ihtiva ettiği hükümlerin memleketimize ithal edilen çift dingilli yük araçlarının yük taşıma vasfına uygun olup olmadığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/544)

44. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Aydın'ın Bozdoğan ilçesi Müftüsü Hüseyin Övünçlü'nün ne sebeple vekâlet emrine alındığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/545)

45. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Bozdoğan ilçesi kaymakamının, bu ilçeye ne zaman tâyin edildiğine ve buradan ne gibi sebeple nakledildiğine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/546)

46. — Kocaeli Milletvekili Hâldan Kısayol'un, 27 Mayıs 1960 İhtilâlinden sonra İzmit Kâğıt Fabrikasında işlerine son verilen memur ve işçi sayısına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/547)

47. — Muş Milletvekili Sami Öztürk'ün, kışların uzun ve sert geçtiği bölgelerde vatandaş gücünün değerlendirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Başbakandan sözlü sorusu (6/548)

48. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Denizli Lisesine bağlı ortaokul ile Merkez Ortaokulunda kaç saatlik evişi dersi olduğuna ve buna mukabil kaç öğretmeni bulunduğuna dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/549)

49. — İstanbul Milletvekili Ömer Zekâi Dorman'ın, Emekli subaylar için İstanbul'da yapılan blok apartmanların belediye ve bayındırlık işlerinin düzene konulması mevzuunda ne düşünüldüğüne dair, İmar ve İskân ve Bayındırlık Bakanlarından sözlü sorusu (6/550) -

50. — Tokat Milletvekili Mehmet Kazova'nın, Tokat'ın Pazar bucağının bugüne kadar ilçe olmaması sebebine dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/551)

51. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Ankara'da, iki iş verenin, Ankara Gazeteciler Sendikası Başkanını dövmeye teşebbüs ettiklerinin doğru olup olmadığına dair, Çalışma Bakanından sözlü sorusu (6/552)

52. — Erzurum Milletvekili Giyasettin Karaca'nın, Doğu ve Güney - Doğu Anadolu bölgelerinde, 1962 yılı içinde çiftçi ve muhtaç halka dağıtılan hayvan yemi ve buğday bedellerinin affının düşünülüp düşünülmediğine dair, Tarım ve Ticaret Bakanlarından sözlü sorusu (6/553)

53. — Hatay Milletvekili Sâki Zorlu'nun, T.C. Ziraat Bankasının küçük çiftçiye kredi temini görevini tam mânasiyle yapıp yapmadığına dair, Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/554)

54. — Aydın Milletvekili Mustafa Şükrü Koç'un, 6753 sayılı Kanuna göre açılması gereken sağlık memurları tekâmül kurslarına dair, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu (6/555)

55. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, şehirler üzerinde uçuşu menedici bir hüküm olup olmadığına ve Ankara üzerinde çarpışarak düşen tayyare olayına dair, Millî Savunma ve Ulaştırma Bakanlarından sözlü sorusu (6/556)

56. — Niğde Milletvekili Haydar Özalp'ın, Niğde ilinin, turizm, imar, sağlık ve eğitim hizmetlerinde, istemiş olduğu yardımların yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Basın - Yayın ve Turizm, İmar ve İskân, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Millî Eğitim bakanlarından sözlü sorusu (6/558)

57. — Tokat Milletvekili Mehmet Kazova'nın Zile - Çekerek yolu noksanlarının ne zaman yapılacağına dair, Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/559)

58. — Afyon Karahisar Milletvekili Veli Başaran'ın, Afyon Karahisar Çocuk Esirgeme Kurumunda vukubulan tecavüz olayına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/560)

59. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga'nın, gece öğrenimi yapan meslekî ve teknik öğretim okullarında, mesai saatleri dışında çalıştırılan öğretmen ve memurlara ücret ödeneceği hakkında bir karar olup olmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/561)

60. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, 27 Mayıs 1960 tarihini takiben kimler hakkında ve ne miktar üzerinden haksız iktisap dâvası açıldığına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/562)

61. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Milletvekillerinin yabancı sefaretlerle temaslarının ne suretle temin edildiğine dair, Dışişleri ve İçişleri Bakanlarından sözlü sorusu. (6/563)

62. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Afyon Karahisar'a Hazine Avukatlığına kimin tâyin edildiğine ve bu tâyinde siyasi bir tesir olup olmadığına dair, Başbakandan sözlü sorusu. (6/565)

63. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Afyon Karahisar Adliyesine 1962 yılı içerisinde kimlerin hangi ölçülere göre atandığına dair, Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/566)

64. — Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz'in, 5602 sayılı Tapulama Kanununun muaddel 13 ncü maddesindeki mülkiyetin ispatı hakkındaki hükümlerin değiştirilmesi veya yeni esaslara bağlanması hususunda ne düşünüldüğüne dair, Başbakandan sözlü sorusu (6/567)

65. — Siirt Milletvekili Cevdet Aydın'ın, Sason İlçesi C. Savcısı ile Yargıcının, Jandarma Karakol Kumandanı ve 4 jandarma eri tarafından dövüldükleri hakkındaki neşriyatın vâridolup olmadığına dair İçişleri ve Adalet Bakanlarından sözlü sorusu (6/568)

66. — Bingöl Milletvekili Sıddık Aydar'ın, 20 . 2 . 1963 tarihinde Ankara'da yapılan Eğitim mitingine katılan binlerce öğretmenin Bakanlık üzerinde ne gibi bir intıba bıraktığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/569)

67. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, belediye zabıta memurlarının yeknesak kıyafette olmalarının temini ile fazla mesai ücreti veya yıpranma zammı verilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/571)

68. — Aydın Milletvekili Mustafa Şükrü Koç'un, merkez teşkilâtında çalışanlardan kaçının ek görev kadrolariyle hangi okullarda kaçar saat ders okuttuklarına ve ücretli veya maaşlı olarak birden fazla ek görevi olan kaç memur bulunduğuna dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/572)

69. — Siirt Milletvekili Süreyya Öner'in, Siirt ilinin Batman ilçesine bağlı Şikeftan köyü nüfusuna ve sakinlerinin mesken olarak mağaralarda yaşadıklarının doğru olup olmadığına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/573)

70. — Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin'in, Kastamonu - Cide arasındaki Devlet yolunun, Karayollarınca kış mücadelesine tabi tutulan yollar arasına alınmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/574)

71. — Sakarya Milletvekili Muslihittin Gürer'in, Tren ücretlerinde yapılan tenzilâtın Adapazarı - Haydarpaşa arasında neden tatbik edilmediğini dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/575)

72. — Muş Milletvekili Sami Öztürk'ün, Umumi hayata müessir âfetler dolayısiyle alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkındaki Kanun gereğince evvelce başlanılmış olan inşaatın devamı için ne düşünüldüğüne dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/576)

73. — Ordu Milletvekili Yusuf İzzettin Ağaoğlu'nun, Belediye hudutları içine mahalle olarak alınmakla beraber imar plânı dışında olduklarından belediye hizmetlerinden mahrum bulunan mahallelerin muhtaç halkının yakacak ve zati ihtiyaçlarının köy tarifesine tabi bulunması hususunda ne düşünüldüğüne dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/577)

74. — Ordu Milletvekili Yusuf İzzettin Ağaoğlu'nun, Kadıköy ilçesi, Kâğıthane Belediyesi sınırları dâhilinde kaç aded gecekondu ve ne miktar nüfus bulunduğuna ve yol, okul ve diğer ihtiyaçların sağlanması istikâmetinde halkla yardımlaşma gayret ve hazırlıkları yapılıp yapılmadığına dair İçişleri ve İmar ve İskân Bakanlarından sözlü sorusu (6/579)

75. — Çorum Milletvekili Faruk Küreli'nin, Meteoroloji Genel Müdürlüğünde, meteoroloji sahasında yetişmiş mühendis veya yüksek mühendis istihdam edilip edilmediğine ve teknik eleman yetiştirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/580)

76. — İstanbul Milletvekili Muhiddin Güven'in Hazineye intikal etmiş bulunan Ankara Varlık mahallesindeki evlere yerleştirilen ailelerin adedine ve bunların durumlarına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/581)

77. — İstanbul Milletvekili Vahyi Özarar'ın, İstanbul'un Sağmalcılar köyü ile Göktepe nahiyesinin su ihtiyacının halli için ne düşünüldüğüne ve bu yerlere birer sağlık merkezi açılmasına lüzum görülüp görülmediğine dair İmar ve İskân, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlarından sözlü sorusu (6/582)

78. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya ilinin imar plânında, son üç yıl içinde, kaç defa tadilât yapıldığına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/583)

79. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Gazipaşa ovasındaki akarsuların ıslahı ile ovanın sulanması konusunda ne düşünüldüğüne dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/584)

80. —Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Serik ilçesi içme suyunun ihtiyaca cevap vermediği konusunda bir talep yapılıp yapılmadığına ve elektrik üretiminin ihtiyaca yeter olup olmadığına dair, İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/585)

81. — Kırşehir Milletvekili Ahmet Bilgin'in, komisyon çalışmalarının Genel Kurul çalışmalarına dâhil olup olmadığına dair Millet Meclisi Başkanından sözlü sorusu (6/586)

III
ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve üç arkadaşının, Sendikalar kanunu teklifi, İşçi ve iş veren sendikaları kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon ve Plân komisyonları raporları (2/286, 1/382) (S. Sayısı : 126) [Dağıtma tarihi : 3 . 4 . 1963]

× 2. — Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon ve Plân Komisyonları raporları. (1/273) (S. Sayısı : 132) [Dağıtma tarihi : 6 . 4 . 1963]

× 3. — Kamu İktisadi Teşebbüslerinin 1960 ve daha önceki bütçe yıllarına ait bir kısım vergi borçlarının tasfiyesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/201) (S. Sayısı : 122) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

4. — Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/345) (S. Sayısı : 124) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

5. — 97 sayılı Kanuna göre askerlik hizmetlerini Millî Eğitim Bakanlığı emrinde öğretmen olarak yapanların ilkokul öğretmenliğine tâyinleri hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/232) (S. Sayısı : 125) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Tokat Milletvekili Ali Dizman'ın, Kanunu Medeninin sureti meriyet ve şekli tatbiki hakkındaki 864 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/291) (S. Sayısı : 129) [Dağıtma tarihi : 4 . 4 . 1963]

2. — İstanbul Milletvekili Suphi Baykam ve 69 arkadaşının, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı öğretim ve araştırma hastanelerinde çalışanlara tazminat verilmesi hakkında kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosunca kabul edilen metin ile Millet Meclisinin değiştirişi ve Karma Komisyon raporu (2/52) (S. Sayısı: 221 e 3 ncü ek) [Dağıtma tarihi: 9 . 4 . 1963]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — İstanbul'da Beşiktaş'ta Vişnezade mahallesinde Teşvikiye ve Maçka meydanı sokaklarında kâin ve Hazineye ait iken parasız olarak İstanbul Belediyesine devredilmiş bulunan arsa ve binanın Hazineye iadesi hakkında kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, kanun teklifi ve İçişleri, Millî Eğitim, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/126, 2/196) (S. Sayısı : 243) [Dağıtma tarihi : 17 . 9 . 1962]

× 2. — Hazinenin ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin bir kısım borçlarının tahkimi hakkındaki 154 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/168) (S. Sayısı : 245) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1962]

× 3. — Cumhuriyet Senatosu Sinop Üyesi Suphi Batur'un, Transfer ücretlerinin ve teşvik primlerinin vergi, resim ve harclardan muaf tutulması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/175) (S. Sayısı : 246) [Dağıtma tarihi : 18 . 9 . 1962]

4. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu ve iki arkadaşının, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna ek 4644 sayılı Kanunun 11 nci maddesinin kaldırılması ve 3656 sayılı Kanuna (1) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkındaki 5965 sayılı Kanuna iki geçici madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/22) (S. Sayısı : 261) [Dağıtma tarihi : 26 . 9 . 1962]

5. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İngiliz Kemal namı ile maruf Nizamettin'e vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/193) (S. Sayısı : 307) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

6. — Mehmet Çelebioğlu Bilâl Demirci'ye vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (S. Sayısı : 308) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

7. — Birinci Dünya ve İstiklâl savaşlarına iştirak eden Ali Fehamoğlu Vecihi Hürkuş'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/254) (S. Sayısı : 309) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

8. — Şehit Dağıstanlı Mehmet Fazıl Paşanın kızı Hadduç Dağıstanlı'ya vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/229) (S. Sayısı : 310) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1962]

9. — Gaydan Fikri Tuğsuz'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/258) (S. Sayısı : 311) [Dağıtma tarihi : 16 . 10 . 1962]

10. — Haliloğlu Sadık Hançebay'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/226) (S. Sayısı : 312) [Dağıtma tarihi : 16 . 10 . 1962]

11. — Köy içme suları hakkındaki Kanunun 14 ncü maddesinin 2 nci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ile İmar ve İskân ve İçişleri komisyonları raporları (1/209) (S. Sayısı : 303) [Dağıtma tarihi : 11 . 10 . 1962]

12. — 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/292) (S. Sayısı : 325) [Dağıtma tarihi : 19 . 10 . 1962]

× 13. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin bâzı tâli pozisyonlarına giren akar yakıtların Gümrük Vergisi hakkındaki Bakanlar Kurulu kararının onaylanmasına dair kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/246) (S. Sayısı : 15) [Dağıtma tarihi : 15 . 12 . 1962]

× 14. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 42.02 pozisyonunun sonuna bir hüküm ilâvesine dair Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onanması hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Sanayi, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/106) (S. Sayısı : 16) [Dağıtma tarihi : 17 . 12 . 1962]

15. — Hususi idarelerden maaş alan ilkokul öğretmenlerinin kadrolarına, terfi ve cezalandırılmalarına ve bu öğretmenler için teşkil edilecek Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve öğretmenlerin alacaklarına dair 4357 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (1/227) (S. Sayısı : 304) [Dağıtma tarihi : 11 . 10 . 1962]

16. — Yozgat Milletvekili Celâl Ahmet Sungur'un, 5434 sayılı Kanunun 7 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan 16 Ocak 1953 gün ve 6015 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/216) (S. Sayısı : 18) [Dağıtma tarihi : 20 . 12 . 1962]

17. — Serseri ve mazannaisu eşhas hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/208) (S. Sayısı : 21) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1962]

18. — Hususi şahıslara ait eski eserlerle tarihî âbidelerin istimlâki hakkındaki 7463 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve 6 ncı maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Adalet komisyonları raporları (1/108) (S. Sayısı : 22) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1962]

19. — Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 53 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/295) (S. Sayısı : 23) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1962]

20. — Vakfıkebir ilçesinin Beşikdüzü nahiyesi Kutluca köyü 54 hanesinde kayıtlı iken evlenmek suretiyle aynı köy 13 hanesine gelen Hüseyin kızı Ayşe'den doğma 8.7.1928 doğumlu Ümmihan Bebek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/261) (S. Sayısı : 24) [Dağıtma tarihi : 31.12.1962]

21. — Gaziantep'in Yavuzlar mahallesi hane 107, cilt 120 ve sayfa 28 sayısında nüfusa kayıtlı Ahmet oğlu, Ayşe'den doğma 1.1.1939 doğumlu Osman Taşdemir'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/437) (S. Sayısı : 26) [Dağıtma tarihi : 31.12.1962]

22. — Niğde Aksaray'ın Büyükbölcek mahallesi hane 226, cilt 3 ilâve ve sayfa 90 nüfusuna kayıtlı Mehmet ve Elmasoğlu 12 . 8 . 1932 doğumlu Mehmet Çimen ve Horasan ilçesi Alı-Eleşkirt doğumlu Abdülcebbar Yıldırım diğer adı Abdullah Yıldırım ile yine Niğde Aksaray'ın Darıhüyük köyü hane 827, cilt 67 ve sayfa 95 sayısında kayıtlı Sıtkı ve Zazaoğlu 1 . 6 . 1936 çeyrek köyü nüfusunun hane 47, cilt 8 ve sayfa 79 sayısında kayıtlı Kurban ve Haticeoğlu, 1340 doğumlu Mehmet Çetin (Mehmet Sıddık Çetin) in ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/231) (S. Sayısı : 27) [Dağıtma tarihi : 29 . 12 . 1962]

23. — Rize'nin Çiftekavak köyü hane 165/7, cilt 38, sayfa 129 da kayıtlı Ademoğlu İnayet'ten doğma 3 . 6 . 1931 doğumlu Bahattin Yazıcı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/19) (S. Sayısı : 28) [Dağıtma tarihi : 31 . 12 . 1962]

24. — İstanbul Milletvekili Suphi Baykam ve 70 arkadaşı ile Konya Milletvekili Faruk Sükan ve 2 arkadaşının, çeşitli teadül ve teşkilât kanunlariyle diğer kanunlarda mevcut aylık ve ücret tutarlarının değiştirilmesi hakkındaki 7244 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Plân Komisyonu raporu (2/51, 2/111) (S. Sayısı: 231 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 4 . 1 . 1963]

25. — Turgutlu ilçesinin Çepni Dereköyü 41 sayılı hanesinde kayıtlı Mustafaoğlu, Zehra-

dan doğma 9.6.1933 doğumlu Hamza Gülmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/223) (S. Sayısı : 33) [Dağıtma tarihi : 8.1.1963]

26. — Yıldızeli ilçesinin Kalın köyü 34 hanesinde kayıtlı Seyfioğlu Saniyeden doğma 1.12.1940 doğumlu (8.6.1935 olarak tashihli) Bekir Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/36) (S. Sayısı : 35) [Dağıtma tarihi : 8.1.1963]

27. — Seferihisar ilçesinin Ulamış köyü hane 10, cilt 8, sayfa 6 da kayıtlı Hüseyin ve Ayşeoğlu 3.9.1934 doğumlu Mustafa Cemal Kanca'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/17) (S. Sayısı : 36) [Dağıtma tarihi : 8.1.1963]

28. — İstanbul Milletvekili Hüsamettin Tiyanşan'ın, 232 sayılı Kanunla değiştirilen 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Bayındırlık ve İçişleri Komisyonları raporları (2/350) (S. Sayısı : 37) [Dağıtma tarihi : 9.1.1963]

29. — Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, 7258 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/302) (S. Sayısı : 357) [Dağıtma tarihi : 24.10.1962]

30. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in yasama meclislerinin aralarındaki münasebetlerin düzenlenmesi hakkında kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/271) (S. Sayısı : 48) [Dağıtma tarihi : 2.2.1963]

31. — Taşköprü ilçesinin Karnıaçık köyü hane 4, cilt 32, sayfa 267 de kayıtlı Biddioğlu, Şerife'den doğma, 5 Eylül 1926 doğumlu Hüseyin Akça'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/20) (S. Sayısı : 55) [Dağıtma tarihi : 2.2.1963]

32. — Yalvaç ilçesinin Terziler köyü hane 43, cilt 16, sayfa 150 de kayıtlı Alioğlu, Satı'dan doğma 10 Nisan 1926 doğumlu Mehmet Ali Yılmaz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/354) (S. Sayısı : 56) [Dağıtma tarihi : 2.2.1963]

× 33. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti arasında Telli-Telefon irtibatı kurulmasına ve mevcut Radyo-Telgraf servisine dair Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ulaştırma komisyonları raporları (1/270) (S. Sayısı : 60) [Dağıtma tarihi : 6.2.1963]

× 34. — Birleşmiş Milletler Teşkilâtı tarafından çıkarılan 200 000 000 dolârlık bonodan 100 000 dolârlık kısmının satınalınması hususunda Hükümete yetki verilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/356) (S. Sayısı : 62) [Dağıtma tarihi : 7.2.1963]

35. — İmar Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki 7341 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair tasarı ve İmar ve İskân, İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/205) (S. Sayısı : 65) [Dağıtma tarihi: 9.2.1963]

36. — Bucak ilçesi Kestel köyünün hane 99, cilt 10 ve sayfa 87 sayısında kayıtlı İsmail ve Elifoğlu 7.3.1929 doğumlu Halil Ölmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/271) (S. Sayısı : 93) [Dağıtma tarihi : 12.2.1963]

37. — Kozluk ilçesinin Reşit köyü hane 8, cilt 9, sayfa 54 te kayıtlı, Gencoğlu, Fedile'den doğma 1.12.1937 doğumlu Reşit Siyah'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/182) (S. Sayısı : 94) [Dağıtma tarihi : 12.2.1963]

38. — Ermenek ilçesinin Kargara köyü 4 hanesinde kayıtlı Osmanoğlu, Rukiye'den doğma 1332 doğumlu Mustafa Dilek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/197) (S. Sayısı : 95) [Dağıtma tarihi: 12.2.1963]

39. — Diyarbakır ili Ergani ilçesinin Keydanlı köyü, hane 3, cilt 6 ve sayfa 116 sayısında nüfusa kayıtlı Alioğlu, Hazni'den doğma 18.5.1932 doğumlu Kemal Taşkesen'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/483) (S. Sayısı : 96) [Dağıtma tarihi: 12.2.1963]

40. — Üsküdar Ümraniye köyü Hekimbaşı Çiftliğinde oturan Ali Rızaoğlu, Zeynep'ten doğma 1931 Filibe doğumlu, Bulgar uyruklu ve Türk Mülteci, Hasan Kâhyaoğlu'nun ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/206) (S. Sayısı : 97) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1963]

41. — Gölköy ilçesinin Hisarcık köyü 51 hanede kayıtlı Şevketoğlu, Münevverden doğma 3 . 8 . 1932 doğumlu Adem Akçay'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/352) (S. Sayısı : 98) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1963]

42. — Gaziantep'in Nizip ilçesine bağlı Acemi köyü nüfusunun hane 16, cilt 21/1 ve 173 sayfa da kayıtlı Mehmedoğlu Safiya'dan doğma 1931 doğumlu Ömer Aslan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/56) (S. Sayısı : 99) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1963]

43. — Oğuzeli ilçesinin Çağdın köyü hane 8, cilt 13 ve sayfa 7 de kayıtlı Mehmedoğlu, Zeynep'ten doğma 1 . 1 . 1928 doğumlu Ali Kocatürk'ün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/35) (S. Sayısı : 100) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1963]

44. — Bayındır ilçesinin Çırpı nahiyesi hane 354, cilt 28 ve sayfa 11 sayısında nüfusa kayıtlı Ömeroğlu Hayriye'den doğma 20 . 1 . 1944 doğum tarihi, mahkemece 31 . 12 . 1941 tarihine düzeltilen Cemal Zambaklı ile Mersin'in Mahmudiye mahallesi hane 633, cilt 1 - 36, sayfa 90 sayısında nüfusa kayıtlı Yusufoğlu Naciyeden doğma, 26 . 3 . 1942 doğumlu Ahmet Durer (Dar) ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/492) (S. Sayısı : 102) [Dağıtma tarihi : 13 . 2 . 1963]

× 45. — Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI ncı maddesinin (A) fıkrasının 3 ncü bendinde yapılacak değişikliğin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporu (1/261) (S. Sayısı : 109) [Dağıtma tarihi: 20 . 2 . 1963]

× 46. — Kölelik, köle ticareti, köleliğe benzer uygulama ve geleneklerin ortadan kaldırılmasına dair ek Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri komisyonları raporları (1/350) (S. Sayısı : 110) [Dağıtma tarihi : 20 . 2 . 1963]

47. — Âmme hükmi şahısları veya müesseseleri tarafından fiilen âmme hizmetlerine tahsis edilmiş gayrimenkuller hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/286) (S. Sayısı : 112) [Dağıtma tarihi : 21 . 2 . 1963]

48. — Ünye'nin, Hamidiye mahallesi, hane 95, cilt 10 ve sayfa 103 sayısında nüfusa kayıtlı Hasbioğlu, Fatma Şeker'den doğma 24 Teşrinisani 1930 doğumlu Mehmet (Mustafa) Yeğenoğlu'nun, ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/510) (S. Sayısı : 117) [Dağıtma tarihi: 29 . 3 . 1963]

× 49. — Gümrük giriş tarife cetvelinin 28.02 pozisyonunun sonundaki ihtar hükmünün değiştirilmesine dair olan Bakanlar Kurulu kararnamelerinin onaylanması hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/225) (S. Sayısı : 120) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

50. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/100) (S. Sayısı : 121) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

51. — Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun ikinci maddesinin (A) bendinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Tarım ve Plân komisyonları raporları (1/297) (S. Sayısı : 123) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1963]

52. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Beden Terbiyesi Kanununun 4 ncü ve 13 ncü maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/386) (S. Sayısı: 128) [Dağıtma tarihi: 4 . 4 . 1963]

53. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Avukatlık Kanununun 7 nci maddesinin kaldırılması ve 114 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/385) (S. Sayısı: 130) [Dağıtma tarihi: 4 . 4 . 1963]

× 54. — Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, kaldırılması ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 5 arkadaşının Maden

Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/295, 2/282) (S. Sayısı : 131) [Dağıtma tarihi 9 . 4 . 1963]

× 55. — Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasında sermaye yatırımlarının karşılıklı olarak teşvik ve himayesine mütedair Andlaşmanın ve bu Andlaşmaya ekli Protokol ve sekiz mektubun onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Sanayi, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/313) (S. Sayısı : 133) [Dağıtma tarihi : 9 . 4 . 1963]

× 56. — 8 Ağustos 1949 tarihli Türkiye - Avusturya Ödeme Andlaşmasının feshi hakkındaki 25 - 27 Eylül 1961 tarihli notaların onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret komisyonları raporları (1/265) (S. Sayısı : 135) [Dağıtma tarihi : 11 . 4 . 1963]